মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ বিশ্ববিদ্যালয়

<u>বিষয় ঃ-</u>

বৰপেটা সত্ৰৰ পৰম্পৰাগত ৰীতি-নীতি আৰু সত্ৰীয়া নৃত্যৰ পৰম্পৰা

বিভাগীয় মুৰব্বী অধ্যাপক
ড° নিৰঞ্জন কলিতা

প্ৰস্তুতকৰ্তা
ৰশ্মি ৰেখা দাস
ৰোল নং- ১৮/২৩
কাকত নং- ৪০১
স্নাতকোত্তৰ চতুৰ্থ সান্মাষিক
পৰিবেশ্য কলা, নৃত্য শাখা
মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱ বিশ্ববিদ্যালয়
গুৱাহাটী চৌহদ

তত্ত্বাৱধায়ক
ড° জয়শ্ৰী চৌধুৰী
সহকাৰী অধ্যাপিকা
পৰিবেশ্য কলা, নৃত্য শাখা
মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱ বিশ্ববিদ্যালয়
গুৱাহাটী চৌহদ

মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ বিশ্ববিদ্যালয়
MAHAPURUSHA SRIMANTA SANKARADEVA VISWAVIDYALAYA
[Recognised Under Section 2(f) of UGC Act, 1956]
Srimanta Sankaradeva Sangha Complex, Haladhar Bhuyan Path,
Kalongpar, Nagaon, PIN-782001, Assam, India

CIRTIFICATE OF SUPERVISER

This is to certify that Ms. **RASHMI REKHA DAS**, student of Performing Arts 4th Semester bearing Roll No. **MA/PA- 18/23** with Registration No. **MSSV- 0020-013-01478** of **2022,** Mahapurusha Srimanta Sankaradeva Viswavidyalaya, Guwahati Unit has successfully carried out her dissertation entitled **"বৰপেটা সত্ৰৰ পৰম্পৰাগত ৰীতি-নীতি আৰু সত্ৰীয়া নৃত্যৰ পৰম্পৰা"** as a student researcher under my supervision and guidance for the Partial fulfillment of the requirement for the award of the degree of **Master of Arts in Performing Arts (Dance).**

The work reported in this research has not been submitted elsewhere. I wish her/him all the very best for her/his future endeavor.

Dr. Jayashree Chowdhury
Assistant Professor
Department of Performing Arts
MSSV

কৃতজ্ঞতা স্বীকাৰ

“বৰপেটা সত্ৰৰ পৰম্পৰাগত ৰীতি নীতি আৰু সত্ৰীয়া নৃত্যৰ পৰম্পৰা” শীৰ্ষক গৱেষণা প্ৰকল্প প্ৰতিবেদনটি প্ৰস্তুত কৰাৰ ক্ষেত্ৰত বিষয় নিৰ্বাচন কৰি গৱেষণা বিষয়ক বহুতে দিহা পৰামৰ্শ আগবঢ়ায় মোক সহায় কৰে। লগতে গৱেষণাৰ সময়ত তথ্য সংগ্ৰহ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰতিবেদনখন প্ৰস্তুত কৰিবৰ বাবে প্ৰয়োগ কৰিব লগা নীতি-নিৰ্দেশনা সম্পৰ্কত দিহা পৰামৰ্শ আগবঢ়োৱাত মোক নিখুঁত ভাবে সহায় কৰে সত্ৰীয়া সমাজত উতপ্ৰোতভাৱে জড়িত হৈ থকা দুজন বিজ্ঞ লোকে। তেওঁলোক দুজন হৈছে ক্ৰমে “লুইত কোঁৱৰ ৰুদ্ৰ বৰুৱা ৰাজ্যিক মহাবিদ্যালয়”ৰ সত্ৰীয়া বিভাগৰ সংগীতকাৰ অধ্যাপক শ্ৰীযুত অতুল চন্দ্ৰ ভূঞা চাৰ আৰু “সত্ৰীয়া কেন্দ্ৰ”ৰ প্ৰকল্প সঞ্চালক অধ্যাপক কোশ মহন্ত চাৰ। আপোনালোক দুয়ো জনৰ ওচৰত মই চিৰ কৃতজ্ঞ হৈ ৰ'লো। আৰু এই সম্পূৰ্ণ গৱেষণাটি মূল বিষয় সমূহ সংগ্ৰহ কৰাত বিশেষভাৱে বৰপেটাত নিস্বাৰ্থভাবে সহায় কৰে প্ৰয়াত নৰহৰি বুঢ়া ভকত দেৱৰ নাতি শ্ৰদ্ধাৰ হেমেন বুঢ়া ভকত বাপে আৰু প্ৰশ্ন সমূহৰ উত্তৰ সমূহ সহজ ভাৱে বুজি পোৱাত সহায় কৰে ওজা পৰিয়ালৰ ওজা শিল্পী শ্ৰদ্ধাৰ বিপুল ওজা দেৱে। আপোনালোক দুয়োজনকো মোৰ ফালৰ পৰা সেৱা আগবঢ়ালোঁ লগতে মই আপোনালোক প্ৰত্যেক গৰাকীৰ সম্মুখত চিৰ কৃতজ্ঞ হৈ ৰলো। এই প্ৰকল্প প্ৰতিবেদনখন প্ৰস্তুত কৰোঁতে প্ৰয়োজন হোৱা তথ্যপাতিসমূহ সংগ্ৰহৰ ক্ষেত্ৰত মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ বিশ্ববিদ্যালয় পুথিভঁৰাল আৰু বিশেষকৈ গুৱাহাটীৰ সত্ৰীয়া কেন্দ্ৰৰ পুথিভঁৰালৰ পৰা বহুতো সহায় লাভ কৰিছিলো। তেওঁলোকলৈও অশেষ কৃতজ্ঞতা জনালো। অৱশেষত সকলোলৈকে কৃতজ্ঞতা আৰু ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিলোঁ। এই অধ্যয়নটিত অজানিতে হৈ যোৱা ভুল আৰু ত্ৰুটিৰ বাবে ক্ষমা মাগিছো।

ধন্যবাদেৰে,

ৰশ্মি ৰেখা দাস
স্নাতকোত্তৰ চতুৰ্থ সান্মাষিক
মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ বিশ্ববিদ্যালয়

সূচী পত্ৰ

বিষয়	পৃষ্ঠা
আৰম্ভণি	১
প্ৰথম অধ্যায়	
১.১ সত্ৰসমূহৰ সংহতি আৰু বিৰৰণ	২-৯
১.২ অধ্যয়নৰ লক্ষ্য, উদ্দেশ্য আৰু গুৰুত্ব	১০
১.৩ পৰিসৰ	১১-১৩
দ্বিতীয় অধ্যায়	
২.১ বৰপেটা সত্ৰৰ ইতিবৃত্তি	১৪-২৩
২.১.১ শংকৰদেৱ আৰু মাধৱদেৱৰ বৰঙণি	
২.১.২ বৰপেটা সত্ৰৰ কাৰ্যাৱলী	
২.১.৩ দৈনিক দিনলিপি	
২.১.৪ মাহিলী কাৰ্যাৱলী	
২.১.৫ বছৰেকীয়া কাৰ্যাৱলী	
তৃতীয় অধ্যায়	
৩.১ পৰম্পৰা আৰু উৎসৱসমূহ	২৪-৩২
চতুৰ্থ অধ্যায়	
৪.১ বৰপেটা সত্ৰৰ নৃত্যৰ পৰম্পৰা	৩৩-৫৪
৪.১.১ বৰপেটা সত্ৰৰ নৃত্যৰ ভাগসমূহ	
৪.১.২ ভোৰতাল	
৪.১.৩ ঘোষা কীৰ্তন	
৪.১.৪ ৰাসৰ ওজাপালি	
৪.১.৫ নৃত্যৰ ভাগসমূহ আৰু তাল	
সামৰণি	৫৫
ক) গ্ৰন্থপঞ্জী	৫৬
খ) চিত্ৰ সংগ্ৰহ	৫৭-৬২

আৰম্ভণি

করতল কমল কমল দল নয়ন।
ভবদহ দহন গহন বন শয়ন।।
নপৰ নপৰ পৰ সতৰত গময়।
সভয় মভয় ভয় মমহৰ সততয়।।
খৰতৰ বৰ শৰ হত দশবদন।
খগচৰ নগধৰ ফণধৰ শয়ন।।
জগদঘ দপহৰ ভবভয় তৰণ।
পৰপদ লয় কৰ কমলজ নয়ন।।

সত্রৰ পৰিচয়, উৎপত্তি আৰু সংজ্ঞা ঃ

পঞ্চদশ যোড়য শতিকাত নৱবৈষ্ণৱ যুগৰ সুবাস ধন্য হৈ শংকৰদেৱ মাধৱদেৱে অসম ভূমিত নব-নব সৃষ্টিৰ পাতনি মেলিছিল। মুখা-মুখি হ'ব লগা হৈছিল বিযাক্ত মুগ বিৰোধৰ ঈশ্বৰৰ অস্তিত্বৰ ওপৰত হোৱা অতি দুৰ্বোধ্যতা আদি এশ একুৰি অপকৰ্মৰ অন্ধকাৰ বিনাশি শঙ্কৰ সূৰ্য্যৰ উদয় হৈছিল। শংকৰদেৱে অংকীয়া ভাওনা, নৃত্য, গীত অভিনয়ৰ যোগেদি সাধাৰণ লোকৰ নৈতিক, আধ্যাত্মিক তৃযা জগাই তোলাৰ চেষ্টা কৰিছিল।

ভাৰতীয় ভক্তি আন্দোলনৰ বৈশিষ্ট্য সমূহ আয়ত্ব কৰি শঙ্কৰদেৱে অসমত নব- বৈষ্ণব ভক্তি আন্দোলন আৰম্ভ কৰিছিল। এই ভক্তি আন্দোলন জনমুখী কৰাৰ বাবে শঙ্কৰদেৱে সুকুমাৰ কলাক মাধ্যম হিচাপে গ্ৰহন কৰিছিল। 'কৃষ্ণস্তু ভগৱান স্বয়ম' বৈষ্ণৱ ধৰ্ম দৰ্শনৰ এইটোৱেই হৈছে মুল মন্ত্ৰ। সম-সাময়িক যুগৰ জনসাধাৰণৰ মাজত ৰাম, কৃষ্ণৰ মহিমা প্ৰচাৰৰ যোগেদি ভকতি মুকুতিৰ পথ বিচৰণ কৰা আৰু জন-সাধাৰণৰ মাজত কৃষ্ণ বা ৰামৰ শ্ৰেষ্ঠত্ব প্ৰতিপন্ন কৰাটোৱেই হৈছে বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ মূল উদ্দেশ্য। ভক্তি আন্দোলনৰ ফলত পঞ্চদশ শতিকাত ধৰ্ম, ভাষা, সাহিত্য, সংস্কৃতি আদি প্ৰত্যেকটো দিশতেই এক নতুনত্বৰ সূচনা হ'ল।

ধৰ্ম চৰ্চাক অধিক ফলপ্ৰসু কৰাৰ বাবেই অসমৰ কোণে কোণে প্ৰতিষ্ঠা কৰা হ'ল 'সত্ৰ' অনুষ্ঠান সমূহ। 'সৎ' শব্দৰ অৰ্থ হ'ল ধাৰ্মিক লোক আৰু 'ত্ৰ' মানে হ'ল ত্ৰান কৰা, অৰ্থাৎ 'সৎ' লোকৰ পৰিত্ৰাণৰ আলয়েই হ'ল সত্ৰ। যি স্থান দেৱতা আৰু বৈষ্ণৱৰ দ্বাৰা বন্দিত যি স্থানত একান্ত ভকতে প্ৰিয় কাৰ্য সাধন কৰে। দৈনন্দিন য'ত নবধা ভক্তি বিৰজিত থাকে তাকে সত্ৰ বোলে। কোনো কোনো পণ্ডিতৰ মতে বৌদ্ধমঠৰ আৰ্হিত সত্ৰ সমূহ গঢ় লৈ উঠিছে। বৃন্দাৱনী বস্ত্ৰ বোৱাৰ কাম আৰম্ভ কৰিছিল। হাটী, বাটী, নামঘৰ, মণিকূট, গুৰু আসনেই সত্ৰ।

নাম কীৰ্ত্তনৰ পাছত চাৰিনাম, যথাৰাম, কৃষ্ণ, নাৰায়ণ হৰি নাম লৈ ভাগৱত পাঠ কৰাৰ নিয়ম সত্ৰত অতীতৰ পৰা বৰ্তমানলৈ প্ৰচলিত হৈ আছে।

সত্ৰসমূহৰ সংহতি আৰু বিৱৰণ ঃ

সত্ৰৰ সংহতি বিভাজন

শঙ্কৰদেৱৰ পাছত অসমৰ বৈষ্ণৱ সম্প্ৰদায়টি চাৰিটা ভাগত বিভক্ত হৈ পৰিল। অৱশ্যে ধৰ্মীয় কথাত চাৰিটা ভাগৰ মাজত বৰ বেছি পাৰ্থক্য দেখা পোৱা নাযায়। ৰীতি-নীতি আৰু বাহ্যিক কিছুমান আচাৰ-অনুষ্ঠানৰ মাজত চাৰিওটা ভাগৰ পাৰ্থক্য পৰিলক্ষিত হয়। আলোচকসকলে কেইবাঠাইটো উল্লেখ কৰিছে যে এই সংহতি বা বিভাজন কুটিম আৰু ই ভেদ ভাৱৰ পৰা আৰম্ভ হৈছে। বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ চাৰি বস্তু গুৰু দেৱ, নাম আৰু ভকতৰ ক্ৰম কোনো সংহতিৰ ক্ষেত্ৰত অগা-পিছা কৰা হ'ল।

শঙ্কৰদেৱৰ পাছত ধৰ্মাচাৰ্য্য বাব পোৱাৰ বাবে আৰু উত্তৰাধিকাৰী হোৱাৰ বাবে লখতেই হয়তু আশা কৰিছিল। কিন্তু শঙ্কৰদেৱে মাধৱদেৱক হে যোগ্যজন বিবেচনা কৰি 'শক্তি ভক্তি, বল পৰাক্ৰম, সমন্বিতে উত্তৰাধিকাৰী পাতি থৈ যায়। শঙ্কৰদেৱে নিজৰ বৰ পুত্ৰ ৰামানন্দ অথবা দামোদৰ বিপ্ৰকো সেই ভাৰ দিয়া নাছিল। এই তাৎপৰ্যপূৰ্ণ কাৰ্য্যই কোনো কোনো লোকৰ মনত অসন্তোষ্টিৰো সৃষ্টি কৰিছিল। ইয়াৰ ফলত দামোদৰ বিপ্ৰ আৰু তেওঁৰ সহযোগীসকলে মূল সম্প্ৰদায়ৰ পৰা আঁতৰি আহি নিজে এটি বেলেগ গোট বুলি ঘোষণা কৰিলে। এই নতুন গোটটিৰ নাম- দামোদৰী বা দামোদৰীয়া। শঙ্কৰদেৱৰ বৈষ্ণৱ ধৰ্মত দামোদৰ বিপ্ৰই আন কিছুমান কথা অন্তৰ্ভুক্ত কৰে। অৱশ্যে ভাগবত, কীৰ্তন আৰু নামঘোষা আদিৰ বাহিৰে আন পুথিৰে প্ৰসঙ্গ প্ৰণালী আদিৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁলোকে বা তেওঁলোকৰ পৰৱৰ্তীসকলে অদ্যাবধি কোনো ধৰণৰ পৰিৱৰ্ত্তন কৰা নাই। পাছত খিদেৰ নামৰ এজন ব্ৰাহ্মণে দামোদৰৰ লগত সহযোগিতা কৰি নৱ গঠিত গোটটি সবল কৰি তোলে।

মহাপুৰুষ শংকৰদেৱৰ পিছত অসমৰ মহাপুৰুষীয়া ধৰ্মটি চাৰি ভাগত বিভক্ত হৈ পৰিল। ইয়াক সংহতি বা সংঘতি বোলা হয়। দৰাচলতে তত্ত্বগত বিভেদ নোহোৱা সত্ত্বেও আপাত দৃষ্টিত কেতবোৰ ৰীতি-নীতি, বাহ্যিক আচাৰ-অনুষ্ঠানৰ নিমিত্তে সেইবোৰৰ পৰিচয় সুকীয়া সুকীয়া হৈ পৰিল আৰু কালক্ৰমত মহাপুৰুষ দুজনাই থাপি থুপি এক কৰাৰ প্ৰয়াসৰ সকলো প্ৰচেষ্টা ব্যাহত হ'ল। ভেদ ভাৱৰপৰা ওপজা এই কৃত্ৰিম বিভাজনত মহাপুৰুষীয়া শৰণৰ চাৰি বস্তু শুৰু, নাম, দেৱ, ভকত একেই থাকিল, কেৱল সংহতি অনুযায়ী ক্ৰম

সলনি হ'ল। চাৰি সংহতি হ'ল— (ক) ব্ৰহ্ম-সংহতি, (খ) কাল-সংহতি, (গ) পুৰুষ-সংহতি আৰু (ঘ) নিকা-সংহতি।

টনকিয়াল

(ক) ব্ৰহ্ম-সংহতি

প্ৰথম অৱস্থাত দামোদৰদেৱে চলোৱা পন্থক দামোদৰী বা দামোদৰীয়া বুলি কোৱা হৈছিল, কিন্তু পিছলৈ তেওঁৰ লগত হৰিদেৱ লগ লগাত এই পন্থটো 'ব্ৰহ্ম-সংহতি' বুলি প্ৰতিষ্ঠিত হয়।

ব্ৰহ্ম সংহতিৰ সত্ৰবোৰত ব্ৰাহ্মণৰ আধিপত্য আছে কৰবাত অব্ৰাহ্মনেও এই সংহতিৰ সত্ৰৰ সত্ৰীয়া হোৱা দেখা যায়। ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকাত এশতকৈও অধিক ব্ৰহ্ম সংহতিৰ থান সত্ৰ আছে। ইয়াৰ ভিতৰৰ উজনিৰ চাৰিখন সত্ৰ বিখ্যাত। আউনীআটী, দক্ষিণপাট, গড়মূড় আৰু কুৰুৱাবাহী। কামৰূপৰ বহৰিত থকা মানেৰি সত্ৰ হৰিদেৰৰ দ্বাৰা প্ৰতিষ্ঠিত। বংশী গোপালদেব আৰু বনমালি দেৱে উজনিৰ চাৰি সত্ৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰাত সক্ৰিয় ভূমিকা গ্ৰহণ কৰে ।

(খ) কাল সংহতি

মহাপুৰুষ মাধৱদেৱৰ প্ৰিয় শিষ্য আৰু তেৰাই নিযুক্ত কৰা বাৰজন ধৰ্মাচাৰ্যৰ অন্যতম শ্ৰীশ্ৰীগোপাল আতাৰপৰা এই সংহতিৰ বিকাশ হয়। মাধৱদেৱৰ বৈকুণ্ঠীৰ পিছত গোপালদেৱেই মহাপুৰুষীয়া লোকসকলৰ কেন্দ্ৰস্বৰূপ হয়। এবাৰ নিজৰ শিষ্য ৰামচন্দ্ৰৰ সন্মুখত গুৰুনাতি পুৰুষোত্তম ঠাকুৰে দুৰ্ব্যৱহাৰ কৰাৰ কাৰণ আছিল যে তেওঁৰ সংগী ভকতে গোপালক 'মহাপুৰুষ' বুলিছিল। দৰাচলতে গোপাল আতাত ধৰ্মবস্তুৱে পৰিপূৰ্ণতা লাভ কৰা বুলি তেওঁক 'পূৰ্ণ গোপাল' বুলিছিল। গোপালদেৱৰ লগত হেঙুলীয়া যদুমণি আৰু অনিৰুদ্ধদেৱৰপৰা বঢ়া সত্ৰসমূহো লগ গৈ এটা সুকীয়া পন্থৰ সৃষ্টি কৰে, যি কাল- সংহতিৰ নামেৰে বিখ্যাত হৈ পৰে।

বৰপেটাৰ দাঁতি কাষৰীয়া ভৱানীপুৰৰ সমীপৱৰ্তী কালজাৰত গোপাল আতাই সত্ৰ পাতিছিল— পুবে পোতাবিল, পশ্চিমে বৰধোৱা আৰু মানাহ, উত্তৰে পল্লা নৈ আৰু দক্ষিণে অসি অটোৱা। গুৰুৰ কালজাৰৰপৰাই কাল-সংহতিৰ নামকৰণ কৰা হয়। কাল- সংহতিত শংকৰদেৱ-মাধৱদেৱ গোপালদেৱক অভেদ ত্ৰিমূৰ্তি বুলি ভবা হয়।

এই সংহতিৰ আদৰ্শ মতে শঙ্কৰদেৱ ধৰ্মমূৰ্তি, মাধবনেৰ পূৰ্ণমূৰ্তি আৰু গোপালদেৱ পৰিপূৰ্ণ মূৰ্ত্তি বা পূৰ্ণবস্তু। মানৱী ৰূপত অহাত গুৰুৱেই হৈছে ভগৱান । শেষত মায়ামৰীয়া সত্ৰৰ শিষ্যসকলে 'মাৰি যাওঁ মৰি

যাওঁ গুৰু ঋণ গুজি যাওঁ বুলি শত্ৰুপক্ষৰ ওপৰত জঁপিয়াই পৰিছিল যি মোৱামৰীয়া বিদ্ৰোহৰ ইতিহাসত ৰাঙলী আখৰেৰে লিপিবন্ধ হৈছে। কাল-সংহতি চৰম পন্থী, বিপ্লৱী।

অসমৰ মটক-মৰাণ-কৈৱৰ্ত আদি ব্ৰাহ্মণ্য-ধৰ্মৰ বহিৰ্ভূত লোকসকলকো শিষ্য কৰি লৈছিল। অসম ৰাজ্যৰ এই শিষ্য- প্ৰজাসকলক লৈ দিহিং আৰু মায়ামৰা সত্ৰ শক্তিশালী হৈ উঠিছিল। ৰজাঘৰৰ লগত অসন্তোষৰ কাৰণে মায়ামৰীয়া বা মোৱামৰীয়া বিদ্ৰোহে গা কৰি উঠিছিল। মৰাণ বিদ্ৰোহৰ সময়ত দিহিং আৰু মায়ামৰীয়া সত্ৰৰ গোসাঁইও ৰণত অৱতীৰ্ণ হৈছিল।

শ্ৰীশ্ৰীগোপাল আতাই ছজন ব্ৰাহ্মণ আৰু দুজন কায়স্থক অধিকাৰ পাতি দিয়ে।

ব্ৰাহ্মণ শিষ্য আৰু তেওঁলোকৰ সত্ৰসমূহ হ'ল—

১।	শ্ৰীৰাম আতা	—	আঁহতগুৰি, কৰতিপাৰ, কৰতিপাৰ ন সত্ৰ, পুৰণি সত্ৰ, ভোলাগুৰি, গোনামৰা সত্ৰ।
২।	ৰামচন্দ্ৰদেৱ	—	খৌৰামোচৰা সত্ৰ
৩।	পৰমানন্দ	—	হাবুঙ্গ সত্ৰ
৪।	সন্ন্যাসীবাপ ৰামচন্দ্ৰ	—	ইকৰাজান সত্ৰ
৫।	গুৰু পুৰুষোত্তম	—	কাঠিপাৰ বা মাকোৱাৰী সত্ৰ
৬।	বুঢ়াগুৰু কৃষ্ণ আতা কায়স্থ অধিকাৰসকল	—	সাকোপাৰ, বৰগুৰি, বাঘমৰা শচমাজুলীষ্ঠ

কায়স্থ অথিকাৰসকল ঃ

৭।	হেঙুলীয়া যদুমণি শচবৰ আতা	—	বাঁহবাৰী সত্ৰ, দিহিংসত
৮।	গজলা আতা বা সৰু যদুমণি	—	গজলা সত্ৰ
৯।	নাৰায়ণদেৱ বা দহঘৰীয়া আতা	—	দহঘৰ সত্ৰ, হালধীআটী সত্ৰ
১০।	সনাতন দেৱ	—	নগৰীয়া সত্ৰ
১১।	মুৰাৰি আতা ৰচ। অনিৰুদ্ধদেৱ	—	চৰাইবাহী সত্ৰ
১২।	অনিৰুদ্ধদেৱ	—	মায়ামৰা বা মোৱামৰীয়া সত্ৰ

গোপাল আতাৰ প্ৰধান শিষ্যৰূপে দলৈপো সনাতন, কৃষ্ণ আতা, পুৰ্ণানন্দদেৱ, ব্ৰাহ্মণ মুৰাৰিৰ নাম পোৱা যায় যদিও এওঁলোকৰ কোনো সত্ৰ নাই। গোপালদেৱৰ পুত্ৰ কমললোচনৰ পৰা বঢ়া নাতি ৰামকৃষ্ণৰ পুত্ৰ পাঁচজন ক্ৰমে যাদৱানন্দই মাজুলীত ডৌকাচাপৰি সত্ৰ, মাধৱানন্দই লক্ষীমপুৰৰ বিহপুৰীয়াত আমগুৰি সত্ৰ,

দৈৱকীনন্দনে মাজুলীত কলাকটা সত্ৰ, স্বৰূপানন্দই লক্ষীমপুৰত ধোপাবৰ সত্ৰ আৰু ৰামানন্দদেৱে নাচনিপাৰ, হেমাৰবৰি সত্ৰ পাতে।

(গ) পুৰুষ সংহতি

শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱে ন মহীয়া নাতি পুৰুযোত্তমে চুচৰি আহি বোকাসনা হাত ককাকৰ উৰুত দিয়াত আইতাকে দিয়া ধমকনিৰ প্ৰসংগত কৈছিল, "তোমাৰ আমাৰ পিশুজলৰ নাতিতহে আশা।" সময়ত এইজন নাতি পুৰুযোত্তমৰপৰা পুৰুষ সংহতি স্থাপিত হয়। মহাপুৰুষীয় শব্দৰ 'পুৰুষ' শব্দৰপৰা এই সংহতিৰ নাম হোৱা বুলি এটা মত পোৱা গ'লেও 'পুৰুযোত্তম' নামৰ পৰাহে এই সংহতিৰ নামকৰণ হোৱাৰ যুক্তি মানি ল'ব পাৰি। এই সংহতিয়ে চাৰি বস্তুৰ ভিতৰত 'নাম'ক সবাতোকৈ গুৰুত্ব দিয়ে। সেইকাৰণে নাম লোৱা বা গোৱাৰ সময়ত বিভিন্ন সুৰ সঞ্চাৰ প্ৰয়োগ কৰে। পাল নাম, উঠা নাম আদিৰ গুৰুত্বও এই সংহতিত সৰ্বাধিক।

পুৰুষ সংহতিয়ে শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱকহে একমাত্ৰ গুৰু বুলি মানে, মাধৱদেৱক শংকৰদেৱৰ সমপৰ্যায়ৰ বুলি নামানে। মহাপুৰুষীয়া ধৰ্মৰ প্ৰকৃত ৰূপটো এই সংহতিয়ে বৰ্তাই ৰখা বুলি বিশ্বাস কৰে। ব্ৰাহ্মণীয় আচাৰ পালনত এই সংহতিয়ে কোনো বাধা আৰোপ নকৰা কাৰণে ব্ৰহ্মা-সংহতিৰ লগত পুৰুষ-সংহতিৰ পাৰ্থক্য তেনেই তাকৰ। এই সংহতিৰ কিছুমান সত্ৰত বিষ্ণুৰ মূৰ্তিৰ পূজা কৰা হয়। এবাৰ পুৰুযোত্তম ঠাকুৰে বংশীগোপালৰ আগত কৈছিল, "যিজনে গীতা, ভাগৱত, বিষ্ণু মূৰ্তি, তুলসী, নামানে আৰু শ্ৰাদ্ধ নকৰে তেওঁ মহাপুৰুষীয়া ধৰ্মৰ দ্ৰোহী।"

গুৰু-নাতি পুৰুযোত্তম আৰু চতুৰ্ভুজৰ বংশ-পৰম্পৰাৰপৰা বঢ়াসকলে আহি শংকৰদেৱৰ আদি থান বৰদোৱাত প্ৰতিষ্ঠিত হয়। বৰদোৱাৰ ঘাই সত্ৰ হৈছে চাৰিখন- নৰোৱা, কোৱামৰা (শলগুৰি), দীঘলী আৰু চামগুৰি। এই চাৰিসত্ৰক নাতি-সত্ৰ বা ঠাকুৰ-নপ্তা সত্ৰও বোলে।

পুৰুযোত্তম ঠাকুৰে ছজন ব্ৰাহ্মণ আৰু ছজন কায়স্থক ধৰ্মাচাৰ্য পাতে। তেওঁলোকে প্ৰতিষ্ঠা কৰা বৰ বাৰ্জনীয়া সত্ৰবোৰ হৈছে ঃ

ব্ৰাহ্মণ ধৰ্মাচাৰ্য ঃ

১।	কেশৱচৰণ	—	কোৰ্চং বা কুঁৱৰীচোং সত্ৰ
২।	গোপীনাথ বা গোবিন্দ	—	চেকেৰাতলী সত্ৰ
৩।	বাসুদেৱ	—	চতনী সত্ৰ
৪।	জয়কানাই	—	গোমোঠা সত্ৰ

৫। পৰমানন্দ ভাগৱতী — ৰতনপুৰ সত্ৰ

৬। পৰশুৰাম — পুনিয়া সত্ৰ, ফুলবাৰী সত্ৰ

কায়স্থ ধৰ্মাচাৰ্য ঃ

৭। বাপুকৃষ্ণ বা শ্ৰীকৃষ্ণ — এলেঙি সত্ৰ

৮। হৰিচৰণ — সাউদকুছি সত্ৰ

৯। কমললোচন — কাঠপাৰ সত্ৰ

১০। মুৰাৰি — বেঙেনাআটি সত্ৰ

১১। কৃষ্ণচৰণ — চুপহা সত্ৰ

১২। কমললোচন — ঠকৰিয়াল সত্ৰ

গুৰুজনৰ সৰু নাতি চতুৰ্ভুজ ঠাকুৰৰ আজ্ঞাপৰ সত্ৰীয়াও বাজন, এওঁলোকক সৰু বাৰজনীয়া বোলা হয়ঃ

১। কামদেৱ — বনগাঁও সত্ৰ

২। জয়কৃষ্ণ — খেৰকটীয়া সত্ৰ

৩। জয়কানাই — গোভিৰ সত্ৰ

৪। গোপীনাথ — কাৰৈমাৰী সত্ৰ

৫। মুকুন্দ — হালধিআটি

৬। ৰত্নাকৰ — শলগুৰি সত্ৰ

৭। গোবিন্দ — বিহামপুৰ সত্ৰ

৮। ৰামভদ্ৰ — নাচনিপাৰ সত্ৰ

৯। বিষ্ণুদেৱ — ভণ্ডুৰাল বা ভণ্ডুৰাই সত্ৰ

১০। কানাই — চুঙাপাৰ সত্ৰ

১১। কানু — উজনিয়াল সত্ৰ

১২। সনাতন — বেলসিধিয়া সত্ৰ

চতুৰ্ভুজ ঠাকুৰৰ পত্নী কনকলতা আইৰ আজ্ঞাপৰ বাৰজন ধৰ্মাচাৰ্যই পতা সত্ৰসমূহ হ'ল ঃ

১। ৰামচৰ্ৰণ — কৌপাতী

২। ৰামশোভন — নাচপাৰ

৩। গোপীকান্ত — নলতিয়াল

৪। ৰতিকান্ত — নেপালী

৫। ৰঘুপতি — লক্ষীপুৰ

৬। হৰিপতি — কৰতিপাৰ

৭। পৰমানন্দ — কাথৰগ্ৰাম

৮। গোপালচৰণ — কমলাবাৰী

৯। কৃষ্ণগ্ৰহণ — পসাৰি

১০। জয়গোবিন্দ — গতমীয়া

১১। হৰিচৰণ — মিচিমি

১২। কৃষ্ণ — শালমৰীয়া

নাতি-সত্ৰ ঃ বিষ্ণুপুৰ (চতুৰ্ভুৰ্জ ঠাকুৰ), বৰদোৱা (দামোদৰ), নৰোৱা (ৰমাকান্ত), কোৱামৰা (অনন্তৰায়), দীঘলী (সাৰংগপাণি), চামগুৰি (চক্ৰপাণি)।

চতুৰ্ভুৰ্জ ঠাকুৰৰ ভাগিন দামোদৰ আতাবো আজ্ঞাপৰ সত্ৰ আছে। দামোদৰ আতাক চতুৰ্ভুৰ্জে নকৈ ৰোপণ (স্থাপন) কৰা বাবে তেওঁৰ বংশক নৰোৱা বংশ বোলা হয়। দামোদৰ, আতাই প্ৰতিষ্ঠা কৰা আন দুখন প্ৰখ্যাত সত্ৰ হ'ল- বালিসত্ৰ আৰু বৈষ্ণৱপুৰ (কুঁজী)।

(ঘ) নিকা-সংহতি

নৈষ্কৰ্ম প্ৰৱৰ্তনেৰে আচাৰ সৰ্বস্ব নিকা সংহতিৰ প্ৰৱৰ্তক হ'ল মথুৰাদাস বুঢ়াআতা, পদ্ম বদুলা আতা আৰু কেশৱচৰণ ভাটোকুছি আতা। পিছত ৰামচৰণ ঠাকুৰো এই সংহতিৰ লগ লাগে। গুৰু নাতি চতুৰ্ভূৰ্জ ঠাকুৰৰ লগত শ্ৰীশ্ৰীমাধৱদেৱক গুৰু প্ৰতিষ্ঠা কৰা বিবাদক কেন্দ্ৰ কৰি এই সংহতিৰ সৃষ্টি হয়। পূৰ্বৰ তিনি সংহতিৰ পিছত এই সংহতিৰ সৃষ্টি হয়।

এই সংহতিয়ে শ্ৰীশ্ৰীমাধৱদেৱক গুৰু বুলি স্বীকাৰ কৰে। শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ হৈছে শুকৰো গুৰু। 'নিকা' হৈছে পবিত্ৰ, দেহ আৰু মনৰ পবিত্ৰতা বজাই ৰখা এই সংহতিৰ ঘাই উদ্দেশ্য। খোৱা-বোৱা, পোছাক-পৰিচ্ছদ, ধাৰ্মিক আচাৰ-নীতি সকলোতে পবিত্ৰতা বজাই ৰাখিব লাগে। এই সংহতিৰ লোকে সেইকাৰণে আনে বন্ধা

আহাৰ গ্ৰহণ নকৰে, গা নোধোৱাকৈ তামোল এখনো নাখায়, কাপোৰ-কানি সদায় পানীৰে ধুব লাগে, আনকি জুই জ্বলোৱা খৰিয়ো পানী ছটিয়াই পবিত্ৰ কৰি লোৱা হয়।

নিকা-সংহতিত সৎ সংগক বিশেষ গুৰুত্ব দিয়া হয়। মূৰ্তি পূজাৰ (বিগ্ৰহ) ঠাইত শাস্ত্ৰ ৰখা হয়। যদিও কাল আৰু পুৰুষ সংহতিতো শাস্ত্ৰৰ পূজা আছে তথাপি নিকা সংহতিত ইয়াৰ গুৰুত্ব সৰ্বাধিক মহাপুৰুষ মাধৱদেৱৰ শিষ্যসকলৰ ভিতৰত ৰামচৰণ ঠাকুৰ, লক্ষ্মীকান্ত আতা, বৰবিষ্ণু আতা, পঢ়িয়া মাধৱ, লোকণীয়া গোবিন্দ আতৈ, শ্ৰীহৰি আদিয়ে নিকা সাহতিৰ অন্তৰ্গত অৱস্থান কৰে। নিকা-সংহতিৰ কিছু থান- সৰ হ'ল- উতলী (কৃষ্ণমণি), ঔগুৰি (পদ্মআতাৰ শিষ্য), গুৰপোতা (পঢ়িয়া মাধৱ), কঠালকুছি (গোবিন্দ), কমলাবাৰী (পদ্মজ্ঞতা), কোমোৰা কটা (পদ্মাআতাৰ শিষ্য), কৈমাৰী (বলোৰাম), ঘটনা (লোকণীয়া গোবিন্দ আতৈ), ৰাই মৰীয়া (পদ্মাআতাৰ আজ্ঞাপৰ), গণককুছি (মাধৱদেৱ), গুৱাগাচা শ্ৰীশ্ৰীমাধৱদেৱ মহাপুৰুযে প্ৰতিষ্ঠা কৰা বৰপেটা সত্ৰই হৈছে নিকা-সংহতিৰ ঘাই সত্ৰ। এবাৰ মহাপুৰুষ মাধৱদেৱে জনাৰ্দন আভৈৰ প্ৰশ্নৰ উত্তৰত গুৰুজনৰ ধৰ্ম চাৰি ভাগত প্ৰৱৰ্ত্তিব বুলি কৈছিল ঃ

আমাৰ গুৰুজনে ৪ৰি ভাগে প্ৰবৰ্তিৰ ঃ ব্ৰহ্মাঘটি পুৰুষঘটি নিকঘটি কালঘটি এই ৪। কালঘটিৰ নিৰ্গুণা ভক্তি হব গুৰুত নিষ্ঠা। ব্ৰহ্মঘটিৰ ভাগৱত ধৰ্ম গাব। পুৰুষঘটিত নামত নিষ্ঠা হ'ব কেৱল। নিকাঘটিৰ গুণযশ একান্ত ভক্তত নিষ্ঠা সপ্ৰেমা হব। শৰণো চাৰি ভাগে চাৰি বিধ হব গাব বজাব। ব্ৰহ্মৰ দেৱত নিষ্ঠা : কণিকাশৰণত : মলয়াশণ। কালঘটিৰ হব গুৰুত কাষ্ঠা। পুৰুষঘটিৰ হব কেৱল শৰণ হব নামমালাত ৰত। নিকঘটিৰ অমল সপ্ন হব গুণযশ কথাশ্ৰৱণ হব গাব।

গুৰ-চৰিত-কথা

অসমৰ বিভিন্ন সত্ৰ সমূহ ঃ

অসমত বৰ্তমান প্ৰায় পাঁচশ (৫০০) ৰো অধিক সত্ৰ আছে। তলত অসমৰ বিভিন্ন ঠাইৰ কেইখনমান সত্ৰৰ নাম উল্লেখ কৰা হ'ল—

মাজুলী ঃ আউনী আটী সত্ৰ, এঙেহি সত্ৰ, কলাকটা সত্ৰ, কৰতিপাৰ সত্ৰ, কাটনীপাৰ সত্ৰ, খেৰকটীয়া সত্ৰ, গড়মূৰ সত্ৰ, চামগুৰি পুৰণি সত্ৰ আৰু নতুন সত্ৰ, দিহিং।

উত্তৰ লক্ষীমপুৰ ঃ বাসুদেৱ থান সত্ৰ, ধামৰা সত্ৰ, বৰমাহৰা সত্ৰ, নাহৰণি পান সত্ৰ, বেলগুৰি সত্ৰ, কাংসপাৰ সত্ৰ, কাঁহীকুছি সত্ৰ, এলেডি সত্ৰ, থাতপাৰ সত্ৰ, গঞ্জলা সত্ৰ, নাচনীপাৰ সত্ৰ, দহঘৰ সত্ৰ, সাউদকুছি সত্ৰ, বিষ্ণু বালিকুছি সত্ৰ, গোপালপুৰ সত্ৰ, ধল সত্ৰ, বদলা সত্ৰ ইত্যাদি।

ডিব্ৰুগড় ঃ দিনজয় মায়ামৰা সত্ৰ, মদাৰ খাট মায়ামৰা সত্ৰ, গড়পৰা মায়ামৰা সত্ৰ, দিহিং নমাটি সত্ৰ, জৰাবাৰী সত্ৰ (জাঁজী), খাতপৰা সত্ৰ, ঔ-গুৰি সত্ৰ, দূৰামাৰি সত্ৰ, বাৰ্ঘেৰ চলিহা সত্ৰ (নাজিৰা) ইত্যাদি।

শিৱসাগৰ ঃ উজনিয়াল সত্ৰ, ঔ-গুৰি সত্ৰ, উলুতলি সত্ৰ, কংসপাৰ সত্ৰ, কাটনী নমাটি সত্ৰ, কাটনিপাৰ সত্ৰ, খাতপাৰ সত্ৰ, খটৰা সত্ৰ, চুপহা সত্ৰ, পুনিয়া সত্ৰ, বৰ মাহৰা ফুলবাৰী সৰ নৰাবাৰী সত্ৰ, বেঙেনাআটি সত্ৰ ইত্যাদি।

যোৰহাট ঃ উজনিয়াল সত্ৰ, ঔৰা সত্ৰ, কঠিয়াতলি সত্ৰ, কৰ্দৈগুৰি সত্ৰ, কমাৰ সত্ৰ, কহাৰপাৰ সত্ৰ, কৈচুতীয়া সত্ৰ, চাৰিঙিয়াল সত্ৰ, চেচা সত্ৰ, ঠকৰিয়াল সত্ৰ, ডিফলু দক্ষিণপাট সত্ৰ, নৰসিংহ সত্ৰ, বেঙেনাআটী সত্ৰ, ভাগতী সত্ৰ, ভোগপুৰ সত্ৰ, উতলীয়া সব কমলাবাৰী সত্ৰ, নতুন কমলাবাৰী সত্ৰ, উত্তৰ কমলাবাৰী সত্ৰ, ডোক্যচাপৰি সত্ৰ ইত্যাদি।

নলবাৰী ঃ সৎসঙ্গী আলগা সত্ৰ।

বৰপেটা ঃ বৰপেটা সত্ৰ, গনককুছি সত্ৰ, সুন্দৰীদিয়া সত্ৰ, ন-সত্ৰ, পাটবাউসী সৰ, জনিয়া সত্ৰ, বাৰাদি সত্ৰ, বামুনা সত্ৰ, মালচা সত্ৰ, কেওটকুছি সত্ৰ, আনন্দপুৰ সত্ৰ, ভবানীপুৰ সত্ৰ, কালজাৰ সত্ৰ, বামাথাটা সত্ৰ, অকয়া সত্ৰ, কালজিৰাপাৰা সত্ৰ। গোবিন্দপুৰ সত্ৰ হৰিপুৰ সত্ৰ, জালুকীৰ সত্ৰ, পলাশৰ তল সত্ৰ ইত্যাদি।

কামৰূপ ঃ অভয়াপুৰীয়া সত্ৰ, আউনী আটী সত্ৰ, আমৰাভা সত্ৰ, উলাবৰি সত্ৰ, এৰা সত্ৰ, কটৰা সত্ৰ, কচুৰা সত্ৰ, কুলবিল সত্ৰ, কেন্দুকুছি সত্ৰ ? কৰৈমাৰি সত্ৰ, খোকা সত্ৰ, খুটাবাৰী সত্ৰ, খুদিয়া সত্ৰ, গুইয়া সত্ৰ, চাপাতল সত্ৰ, চমৰীয়া সত্ৰ, ঝাৰাবাৰী সত্ৰ, ঠাকুৰপাৰা সত্ৰ, তামুলপুৰ সত্ৰ, দধি সত্ৰ বহৰি সত্ৰ ইত্যাদি।

গোৱালপাৰা ঃ ছত্ৰশাল সত্ৰ, বিযুওপুৰ সত্ৰ, দলাগোমা সত্ৰ, ৰঙাপানী সত্ৰ, নাওকাটা সত্ৰ, ধৰ্মপুৰ সত্ৰ, কঠালমুৰি সত্ৰ, খেকাপাৰা সত্ৰ, চৌতাৰা সত্ৰ, জামলাই সত্ৰ, টিপলাই সত্ৰ। ফুলগুৰি সত্ৰ, শ্ৰীৰামপুৰ সত্ৰ, বৈকণ্ঠপুৰ সত্ৰ, নাৰায়ণপুৰ সত্ৰ, বেতমাৰি সত্ৰ, দিলাজাৰি সত্ৰ ইত্যাদি।

কোচবিহাৰ ঃ মধুপুৰ সত্ৰ।

মূৰ্ছিদাবাদ ঃ বনমালী দেৱৰ সত্ৰ।

অধ্যয়নৰ লক্ষ্য, উদ্দেশ্য

অধ্যয়নৰ মুখ্য উৎস ঃ

বৰপেটা সত্ৰখনে ৰীতি নীতি পৰম্পৰা সমূহ আগুৱাই নিয়াত এক বিশেষ স্থান অধিকাৰ কৰি আহিছে। সত্ৰৰ ভালেকেইজন সত্ৰাধিকাৰ আৰু গোঁসাইয়ে এই সংস্কৃতি সমূহ জীয়াই ৰাখিবলৈ নিজৰ সমস্ত প্ৰদান কৰিছে। এই সত্ৰত প্ৰচলিত নৃত্য-গীত সমূহ আন সত্ৰত কৈ বেলেগ। কিন্তু ইয়াৰ কিছু কিছু নৃত্য-গীত সমূহ সত্ৰৰ বাহিৰত পৰিচয় হোৱা নাই। এই নৃত্য-গীত সমূহ সমাজৰ আগত প্ৰচাৰ আৰু প্ৰসাৰ কৰাটোৱেই এই অধ্যয়নৰ মূল উদ্দেশ্য।

বৰপেটা সত্ৰৰ এই সত্ৰীয়া সম্পদ সমূহ যদি সমাজৰ মাজত প্ৰচাৰ আৰু চৰ্চা কৰা নহয় তেনেহ'লে হয়তো এই সম্পদ সমূহ এদিন হেৰাই যাব। এই সত্ৰীয়া সম্পদ সমূহ জনসমাজত প্ৰচাৰ, প্ৰসাৰ আৰু চৰ্চাৰ জৰিয়তে উদ্ধাৰ কৰি জনসমাজৰ মাজত স্থায়ী ৰূপত প্ৰতিষ্ঠা কৰাটোৱেই হৈছে এই অধ্যয়নৰ মূল লক্ষ্য।

অধ্যয়নৰ গুৰুত্ব ঃ

বৰপেটা সত্ৰৰ সত্ৰীয়া সংস্কৃতি যিখিনি বিশেষ নৃত্য গীতসমূহ সত্ৰৰ ভিতৰতেই বৰ্তমানো আৱদ্ধ হৈ আছে। সেই সম্পদ সমূহ সত্ৰৰ বাহিৰলৈ উলিয়াই আনি ৰাইজৰ মাজত প্ৰচাৰ আৰু প্ৰসাৰ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত পুংখানুপুংখ ভাৱে অধ্যয়ন কৰা আৰু চৰ্চা কৰাতোৱে এই বিষয়টোৰ যথেষ্ট গুৰুত্ব দিশ।

পৰিসৰ

সত্ৰৰ ভূমি ঃ

বৰপেটা সত্ৰৰ চৌহদৰ মাটিকালি সু-সাহিত্যিক ৰজনীকান্ত বৰদলৈৰ মতে চাৰি পূৰামান অৰ্থাৎ যোল্ল বিঘামান আছিল যদিও পৰৱৰ্তী কালত দানসূত্ৰে পোৱা মাটিৰ পৰিমাণ সামৰি বিশ বিঘামানতকৈ কম নহয়। সদ্যহতে পোৱা এক বিৱৰণ মতে বৰপেটা সত্ৰৰ স্থাৱৰ ভূমি-সম্পত্তি এনেধৰণৰ—

স্থান	বিঘা	কঠা	লেচা
বৰপেটা নগৰ	১০২৭	৪	৯
জটি গাঁও	২২	৩	১৪
বাৰাদি	১৫	৪	৯
খাবলাৰ ভিঠা (বেতবাৰী মৌজা)	১২০	৩	৫
পূব বজালী (বগাপাৰা)	১৪০	১	৮
উত্তৰ বজালী (বামাখাটা)	৩৫	০	১৯
মাদলীজাৰ (হাউলী)	২০	২	১২
মন্দিয়া গাঁও	১৩৪	৪	৯
কপহুৱা (মন্দিয়া)	৪৯	২	১৬
ভাতকুছি	৯৮	২	১১
৩নং বৰদলনি গাঁও (মন্দিয়া)	২৩	৩	১০
বৰদলনি ননকে (১, ২, ৩, ৪ চিঠা)	৩৭৬	৪	১৪$^{১}/_{২}$
আগমন্দিয়া	১৫	৩	৯
গোপালপুৰ (মন্দিয়া)	১৪০	৩	১৪
আগমন্দিয়া (ভেলেঙী নদী সহ)	১৯৬	০	১৫
গোবিন্দপুৰ গাঁও (কনৰা সত্ৰ)	৫০	০	০
ভেলেঙী মীন মহল (মন্দিয়া)	৬০০	০	০

পাথলিকুছি (জনিয়া মৌজা)	১৭	০	০
গুৱাহাটী (পাণবজাৰ)	১	০	১২

এই হিচাপ মতে বৰপেটা সত্ৰৰ মাটিৰ পৰিমাণ হয় ৩০৮৭ বিঘা ২ কঠা ৬$^{১}/_{২}$ লেচা। চিলাৰায়ৰ পুত্ৰ বিজয়পুৰৰ কোচৰজা ৰঘুদেৱনাৰায়ণৰ আৰু বেহাৰৰ কোচৰজা নৰনাৰায়ণৰ নাতি ৰজা বীৰনাৰায়ণৰ উপৰি আহোম স্বৰ্গদেউ শিৱসিংহই বৰপেটা সত্ৰক ভূমি দান কৰিছিল। শুনা যায় যে বৰপেটা সত্ৰত পাঁচখন দানফলি আছিল। সেই ফলিবোৰত মাটিৰ দান দিয়া পৰিমাণৰ বিষয়ে বিৱৰণ লিপিবদ্ধ আছিল। স্বৰ্গদেউ শিৱসিংহই দিয়া ফলিখনিৰ বাহিৰে আন ফলিবোৰ হেৰাল নে সত্ৰৰ ভাঁজঘৰত সংৰক্ষিত হৈ আছে সেই বিষয়ে কোনো স্পষ্ট উত্তৰ পোৱা নাযায়।

স্বৰ্গদেউ শিৱসিংহৰ দানফলিৰ বিৱৰণ মতে বৰপেটা নগৰ, জটি গাঁও, বাৰাদি, খাবলাৰ ভিঠাৰ (দিগিৰপাৰ) মাটি স্বৰ্গদেউ প্ৰদত্ত। সম্ভৱতঃ বজালী অঞ্চলৰ মাটিখিনি বিজয়পুৰ কোচৰজা ৰঘুনাৰায়ণ প্ৰদত্ত। বেহাৰৰ ৰজা বীৰনাৰায়ণে নিজ বৰপেটা সত্ৰলৈ আহি পাইক সহ বৰপেটাৰ কাষৰ মন্দিয়া অঞ্চলৰ মাটিখিনি দান কৰিছিল। শুনা যায় যে এজন ভকতে হাউলি মৌজাৰ অন্তৰ্গত মাদলীজাৰৰ মাটিখিনি দান কৰিছিল। গুৱাহাটীৰ পাণবজাৰৰ মাটিখিনি বৰপেটাৰ পালাংদিহাটীৰ পানীমল ওজাৰ বোৱাৰী পাৰিজাত ওজাই ৰাণী ভিক্টোৰিয়াৰ ৰাজত্বকালৰ (১৮৩৭-১৯০১ খ্ৰীঃ) সময়ত দান কৰে। ইয়াত বৰপেটা সত্ৰৰ এখন শাখা আছে।

সত্ৰৰ মাজভাগত কীৰ্ত্তনঘৰটো আছে। মহাপুৰুষ শংকৰদেৱে তাঁতীকুছিত গোপাল প্ৰমুখ্যে তাঁতীসকলৰ দ্বাৰা তৈয়াৰ কৰোৱা বৃন্দাবনী বস্ত্ৰৰ জোখৰ অনুপাতে ইয়াৰ দৈৰ্ঘ্য ১২০ হাত অৰ্থাৎ ১৮০ ফুট (৫৫.৫ মিটাৰ) আৰু প্ৰস্থ ৬০ হাত অৰ্থাৎ ৯০ ফুট (২৭.৭ মিটাৰ)। এই কীৰ্ত্তনঘৰ অসমৰ সৰ্ববৃহৎ নামঘৰ। বৃন্দাবনী বস্ত্ৰখন তেৰ ভাগত সম্পূৰ্ণ কৰা হৈছিল যদিও মূলতঃ ই এখনেই আছিল-

তেৰ ভাগ আছে কিন্তু বস্ত্ৰ এক খান।
আচৰিত নোভাবিবা ঈশ্বৰে নিৰ্মাণ।।

জগন্নাথ মহন্ত আতৈ বস্ত্ৰৰ এই ভাগৰ আদৰ্শ অক্ষুণ্ণ ৰাখি কীৰ্ত্তনঘৰৰ ভিতৰত তেৰটা পলি বা কোঠালী কৰা হৈছে। এটা দুটাৰপৰা আনটো দুটাৰ মাজৰ মুকলি ঠাইখিনিকেই এটা কোঠালী বুলি কোৱা হয়। বৃন্দাবনী বস্ত্ৰত বৃন্দাবনৰ বাৰখন বনৰ চিত্ৰ দিয়া হৈছিল। সেইবাবে কীৰ্ত্তনঘৰৰ ভিতৰৰ বাৰটা কোঠালী বৃন্দাৱাৰ কাৰ নামানুসৰি এনেধৰণৰ- বৃন্দাবন, জীবন, কুমুন, ভাতি বন, মধুবন, ভদ্ৰবন, খদিৰবন, লৌহবন, তালবন, মহাবন, কাম্যবন আৰু বিজুবন। এটা কোঠালী হৈছে- ভকতৰ পলি।

কীৰ্ত্তনঘৰৰ উত্তৰ, দক্ষিণ আৰু পশ্চিম ফালে তিনিখন বহল কাথি বা পিৰালি আছে। দক্ষিণ ফালৰ পিৰালিত বহি আইসকলে প্ৰসংগ কৰে। কীৰ্ত্তনঘৰৰ পূব ফালে মণিকূট বা ভাঁজঘৰ আছে। ইয়াৰ পশ্চিমৰ ওপৰভাগত থকা টুপৰ চালক ভগৱন্তৰ চৰণ ভাগ বুলি কল্পনা কৰা হয়। ভাঁজঘৰক প্ৰভুৰ শিৰ আৰু কীৰ্ত্তনঘৰৰ মাজভাগক প্ৰভুৰ শৰীৰ বুলি ধৰা হয়।

কীৰ্ত্তনঘৰৰ পশ্চিমফালে মূল দুৱাৰখন আছে। উত্তৰফালে মঠলৈ যাবলৈ আন এখন দুৱাৰ আছে। এই দুৱাৰত ৰূপৰ কপালি লগোৱা আছে। দুৱাৰত বিভিন্ন ভক্তৰ মূৰ্তি খোদিত কৰা আছে। বৃন্দাবনী বস্ত্ৰৰ আৰ্হি ৰাখি কীৰ্ত্তনঘৰৰ উত্তৰ, দক্ষিণ আৰু পশ্চিমৰ কাথিৰ ফালৰ বেৰত শ্ৰীকৃষ্ণ আৰু ভাগৱতৰ নানান লীলা- মালা অংকিত কৰা আছে, যিবোৰে দৰ্শকৰ মনত আধ্যাত্মিক ভাবৰ হেন্দোলনি তোলে। বৰপেটা কীৰ্ত্তনঘৰৰ ভিতৰত আইসকলৰ প্ৰবেশ নাই। কেৱল শৰণ লোৱাৰ দিনাখনহে প্ৰৱেশ পায়। ১৯৪৭ খ্ৰীঃত বৰপেটা সত্ৰত হৰিজনসকলৰ প্ৰৱেশৰ অনুমতি প্ৰদান কৰা হয়।

বৰপেটা সত্ৰৰ ইতিবৃত্তি

বৰপেটা নামটো “বৰপাট”, “বৰপিট”, “বৰপেট এই তিনিটা নামৰ পৰা আহিছে। শংকৰী কলাকৃষ্টিকে আদি কৰি পৱিত্ৰ বৈষ্ণৱ একশৰণ ভাগৱতী ধৰ্মৰ আটাইখিনি বস্তুৰ ভঁৰাল ইয়াতে বাবে এই পবিত্ৰ ভূমিখণ্ডৰ নাম হ’ল বৰপাট বৰপাটা-বৰপেটা। ‘বৰ’ মানে ডাঙৰ আৰু ‘পাট’ মানে ধৰ্মীয় আধ্যাত্মিকতাৰ মূল বেদী। বৰপেটাৰ পুৰণি নাম তাঁতীকুছি। তাঁতীকুছিক লৈ বৰপেটাৰ নাম দহটা তাঁতীকুছি, ইচ্ছাকছি, পুষ্পকবিমান, কামৰূপ, বৰপেটা, পোৰাভিঠা, বৃন্দাবন, মথুৰা, চৌধুটী স্থান, নৱৰত্নৰ সভা ।

শংকৰদেৱ আৰু মাধৱদেৱে ভকত সকলৰ সৈতে উজনি অসমৰ ধুৱাইট বেলগুৰি এৰি নাৱেৰে ভটিয়াই অসমৰ নামনি বনভাগ, বৰভাগ, কপিলাৰবড়ি, চেঙা, সুন্দৰী দিয়া হৈ বৰপেটাৰ পাটবাউসীত থিতাপি লয়। সত্যেন্দ্ৰ নাথ শৰ্মাৰ মতে মাধৱদেৱে ১৫৭০-১৫৫০ খৃষ্টাব্দৰ ভিতৰত বৰপেটা সত্ৰখন প্ৰতিষ্ঠা কৰে।

হৰি নাম ৰসে বৈকুণ্ঠ প্ৰকাশ প্ৰেম অমৃত নদী।
শ্ৰীমন্ত শংকৰে পাৰ ভাঙ্গি দিলা
বহে ব্ৰহ্মাণ্ডক ভেদি।

শংকৰদেৱে বৈকুণ্ঠীপুৰীৰ এই হৰিনাম প্ৰেমৰ অমৃতৰ নদীৰ পাৰ ভাঙি জগতলৈ বোৱাই আনি কলি যুগৰ জীৱৰ তৰনৰ হেতু এক শৰণ হৰিনাম ধৰ্ম জগতত প্ৰৱৰ্তন কৰিলে আৰু ঠায়ে ঠায়ে থান সত্ৰ, কীৰ্তনঘৰ আদি স্থাপন কৰিলে। নাৰনাৰায়নৰ অনুৰোধত শংকৰদেৱে বৃন্দাৱনী বস্ত্ৰ প্ৰস্তুত কৰাইছিল। এইখনিৰ দীঘ আৰু প্ৰস্থ ক্ৰমে ১২০ হাত আৰু ৪০ হাত।

মাধৱদেৱেও গুৰুজনাৰ উপদেশ মৰ্মে নামঘোষা, গীত-নাট আৰু কীৰ্ত্তন ঘৰ আদি স্থাপন কৰিলে। মাধৱদেৱে এজন খেতিয়কে ভকতক কৰা কুব্যৱহাৰত বেজাৰ পাই সুন্দৰীদিয়া এৰি যাবলৈ ওলোৱাত মথুৰা দাস বুঢ়া আতাই তেওঁক আদৰি সাদৰি তাঁতীকুছিলৈ লৈ আহিল।

তাতে খেৰিঘৰ এটা সাজি নাম-প্ৰসংগ কৰাৰ ব্যৱস্থা কৰি দিলে। নাম প্ৰসংগৰ বাবে থকা ঠাইখিনি ঠেক হোৱাত ৰাম মাড়ুৱা বুঢ়াৰ চোমগছৰ বাৰীখন চাফ-চিকুন কৰি ৰভা সাজি ‘কোটোৰা খেলা’ অংকীয়া ভাওনা কৰিলে। এই ভাওনাই মানুহৰ মন আকৰ্ষণ কৰিলে আৰু ভকতৰ সংখ্যা বাঢ়িবলৈ ধৰিলে। ইয়াতে মাধৱদেৱে

প্ৰথম কীৰ্তন ঘৰটি সাজিলে। ১৫৮৫ খ্ৰীষ্টাব্দত কাঠৰ খুটা চটিৰে মণিকূট গৃহ, কীৰ্ত্তন ঘৰৰ ভিতৰত থাপনা কৰিবলগীয়া আসন নিৰ্মাণ কৰিলে। খেৰৰ ঘৰটো পৰৱৰ্ত্তী কালত ৰঙিয়াল গৃহত পৰিণত হ'ল। প্ৰথম কীৰ্ত্তন ঘৰটো বনপোৰা জুয়ে পোৰে। সেই জুইৰ মাজৰ পৰা মাধৱদেৱে জ্বলাই থোৱা বন্তি গেছি বড়াআতাৰ পত্নীয়ে উদ্ধাৰ কৰি সুৰক্ষিত ভাৱে ৰাখিছিল। উক্ত বন্তিগছি বৰপেটা সত্ৰৰ ভাজ ঘৰত অক্ষয় বন্তি হৈ জ্বলি আছে এই ভাজঘঁৰটি কীৰ্ত্তন ঘৰৰ পূৱমুখত অৱস্থিত। ১৫৮৭ খ্ৰীষ্টাব্দত আতা পুৰুষ আৰু ভকতৰ সহযোগত তৃতীয় বাৰৰ বাবে কীৰ্ত্তন ঘৰটি সাজি উলিয়ায়। ১৮২৪ চনত ইংৰাজৰ হাতত পৰাস্ত হৈ মানসকল পলাই যাওঁতে কীৰ্ত্তনঘৰটি পুৰি থৈ যায়। অৱশেষত ডাঙৰ ডাঙৰ গছ, তুলসী গছৰ খুটাৰে পঞ্চমবাৰৰ বাবে কীৰ্ত্তন ঘৰটো সাজি উলিয়ায়। সত্ৰত গীত-পদ, ৰাগ, নাট, ভাওনা, সুৰৰ লয়, বাদ্য, নৃত্য, ঘোষা কীৰ্ত্তন, পাঠ-প্ৰসংগ আদি নিয়াৰিকৈ চলাবলৈ ধৰিলে। বাহিৰৰ পৰা যাত্ৰীৰ সোঁত ববলৈ ধৰিলে। যাত্ৰী সকলৰ থকা-খোৱাৰ অসুবিধা দূৰীকৰণৰ বাবে বুঢ়া আতাৰ হতুৱাই গুৰুজনাই অতিথিশালা আৰু ভঁৰালঘৰ নিৰ্মাণ কৰি দিয়ে। মাধৱদেৱে বৰপেটা সত্ৰত সকলো কাম নিয়াৰিকৈ সম্পন্ন কৰিছিল। মথুৰাদাসৰ কাম-কাজত সন্তুষ্ট হৈ মাধৱদেৱে গোপাল তাঁতীৰ নাম "মথুৰা দাস" ৰাখিছিল আৰু আতা পুৰুষ সকলৰ মাজত শ্ৰেষ্ঠ স্থান দি 'বুঢ়া আতা' উপাধিৰে সন্মানিত কৰিছিল। মথুৰা দাস বা আতা বৰপেটা সত্ৰৰ প্ৰথম সত্ৰাধিকাৰ হৈছিল।

ৰঙিয়াল গৃহ

মহাপুৰুষ মাধৱদেৱে বৰপেটাৰ প্ৰস্তাৱিত 'হৰিমন্দিৰ'ক অভিনৱ ৰূপে সজোৱাৰ কথা ভাবিলে। সখিয়েক ঠাকুৰ আতাই আগ্ৰহ কৰা 'বৰ'ক তেৰাই কৰিব বিচাৰি 'ৰঙ্গাৱন গৃহ'- ৰঙিয়াল গৃহ। সাজোন কাচোনেৰে ঘৰটিক বিতোপন কৰি ভক্ত সমাজৰ আকৰ্ষণ কৰিব পৰা যাব বুলি ধাৰণা কৰিলে। হৰি-কীৰ্ত্তনৰ লগতে সংস্কৃতিৰ ক কৰিব পৰা এক গৃহৰ প্ৰয়োজন অনুভৱ কৰি তেৰাই হৰি-মন্দিৰ আৰু সাংস্কৃতিক মঞ্চৰ সমন্বয় ঘটাই নিৰ্মাণ কৰিলে ৰঙিয়াল গৃহ। সেই সময়ত কোনো সাংস্কৃতিক ৰংগমঞ্চ নাছিল, কিন্তু মহাপুৰুষৰ অভিনৱ কল্পনাই দেৱ-মন্দিৰক কৰি তুলিলে সাংস্কৃতিক ৰংগমঞ্চ। সেয়ে মহাপুৰুষ মাধৱদেৱকেই অসমত ৰংগমঞ্চৰ আদি স্ৰষ্টা বুলি অভিহিত কৰিব পাৰি। ৰঙিয়াল গৃহৰ মজিয়াতেই গুৰুজনাই নৃত্য-গীত-ভাওনাৰ অভিনৱ অনুষ্ঠান পাৰি ভক্ত সমাজক আকৰ্ষিত কৰিছিল, হৰি লীলা-মালাৰ মাহাত্ম্য প্ৰকাশিছিল। এই বি গৃহৰ ভিতৰতে পৰিৱেশিত ঝুমুৰা-নাটৰ আনন্দ ভক্তই উপভোগ কৰিছিল।

সম্পূৰ্ণ অসমতে এনে ৰঙিয়াল-গৃহ বিচাৰি পাবলৈ নাছিল। ৰখিয়াল আছিল মহাপুৰুষ মাধৱদেৱৰ অভিনৱ কল্পনাৰ অদ্বিতীয় সৃষ্টি।

এই ৰঙিয়াল গৃহৰ নিৰ্মাণ কাৰ্যৰ বুদ্ধি-ভৰসা হি তৎপৰতাৰে তদাৰক সহযো কৰিছিল চৌৰানব্বৈ বছৰীয়া শ্ৰীশ্ৰীমাধৱদেৱে ৰাম-লাডুয়া (ৰামচন্দ্ৰ বাৰীখন মান ৰূপে পাই তাক বৰপেটা সত্ৰলৈ পৰিৱৰ্তিত কৰাৰ পৰিকল্পনাৰে আগবঢ়া হৈছিল। সেই কাৰ্য আছিল বৰপেটাৰ বাবে ঐতিহাসিক আৰু পৰম পৌৰাৰ ৰাম লাডুবা বুঢ়াৰ চোমনি বাৰীখন পৰিষ্কাৰ কৰিবলৈ হাতত কুঠাৰ লৈ ওঠৰ জন সংগীৰ লগত আগবাঢ়ি গৈছিল মধুবালাস বুঢ়াআতাই। তেওঁ নিজে ঘপিয়াই ডাঙৰ গছবোৰ বগৰাইছিল, ডাঙৰ গছৰ ভৰত সৰুবোৰো নিজে নিজে ভাগি পৰিছিল। গছবোৰ বাগৰি পৰিলে বুঢ়াৰ পত্নীয়ে চিঞৰে। তেতিয়া গুৰুজনাই সানঞ্জত্বনা দি কয়, “জিব পাৰিবা থাকা।” ৰঙিয়াল গৃহ সজাৰ কাৰণে ব্যৱহাত কাঠ-চটিবোৰ এই বাৰীৰ কাঠেৰেই কৰা হৈছিল। গুৰুজনাই গছ কটাৰ সময়ত দুটা, চতি আদি ৰাখিব কৈছিল আৰু নিজে সেইবোৰৰ জোখ দিছিল- “গুৰুজনে বোলে খুঁটা-চতি ৰাখি নিবা জোখকৈ তাতে।”

বৰপেটা সত্ৰত মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ আৰু শ্ৰী শ্ৰী মাধৱদেৱৰ বৰঙণি ঃ

মহাপুৰুষ শংকৰদেৱে পাটবাউসী নিবাস কালত ৰচনা কৰে ‘কীৰ্ত্তন ঘোষা’ৰ ভালেমান ঘোষা-কীৰ্তন, ভাগৱতৰ বিভিন্ন স্কন্ধৰ অনুবাদ, ভক্তি-ৰত্নাকৰ, ৰামায়ণ (উত্তৰাকাণ্ড) ইত্যাদি। গুৰুজনে তেৰাৰ ভাতৃ ৰামৰায়ৰ উৎসাহত ৰচনা আৰু মঞ্চস্থ কৰে চাৰিখন অংকীয়া নাট-কালিয়দমন, কেলিগোপাল, ৰুক্মিণীহৰণ আৰু পাৰিজাতহৰণ। সংগীত-নৃত্য-ভাওনাৰ কৰ্ষণে মহাপুৰুষীয়া ধৰ্মক অনুপম সংস্কৃতি প্ৰদান কৰে।

গুৰুৰ আগ্ৰহত মহাপুৰুষ মাধৱদেৱেও গণককুছি নিবাস কালত কেবাখনো পুথি অনুবাদ আৰু ৰচনা কৰে। সেইবোৰৰ ভিতৰত জন্ম-ৰহস্য, ভক্তি-ৰত্নাৱলী, ৰামায়ণ (আদিকাণ্ড), ৰাজসূয়, অৰ্জ্জুনভঞ্জন (অংকীয়া নাট), বৰগীতসমূহ। সুন্দৰীদিয়া আৰু বৰপেটা নিবাসকালত তেৰাই ৰচনা কৰে ভূমিলেটোৱা, পিম্পৰা গুচোৱা, ভোজন বিহাৰ, ৰাসঝুমুৰা, কোটোৰা খেলোৱা, ভূষণ হৰণ, দধিমথন, ৰামযাত্ৰা নাট, নামঘোষা, বৰগীত ইত্যাদি। মহাপুৰুষ শংকৰদেৱৰ বৈকুণ্ঠীৰ পিছত মাধৱদেৱে গীত-নৃত্যৰে ভৰা ঝুমুৰাৰ ৰচনা আৰু মঞ্চস্থ কৰি মহাপুৰুষীয়া ধৰ্মৰ মূল তত্ত্ববোৰ দাঙি ধৰে। তেৰাৰ ৰচিত ‘ৰামযাত্ৰা নাট’ নষ্ট হোৱা কাৰণে ইয়াৰ প্ৰতিলিপি পাবলৈ নাই।

জগতগুৰুৱে পাটবাউসীত থকা কালত ছকুৰি ভকত-শিষ্যক লৈ দ্বিতীয়বাৰ তীৰ্থ ভ্ৰমণ কৰিবলৈ গৈছিল। এইবাৰৰ ভ্ৰমণ পুৰীতে সীমাবদ্ধ আছিল। কোচৰজা নৰনাৰায়ণৰ কাৰণে ছকুৰি হাত দীঘল আৰু তিনি কুৰি হাত প্ৰস্থৰ শ্ৰীকৃষ্ণৰ লীলা-মালা অংকিত বৃন্দাবনী-বস্ত্ৰ তাঁতীকুছিত গোপাল তাঁতী প্ৰমুখ্যে ছকুৰি তাঁতীৰ সহযোগত বোৱাই এক অভিলেখ স্থাপন কৰিছিল।

মহাপুৰুষীয়া ধৰ্মৰ দুয়োজনা গুৰৰ অলেখ লীলা-মালাৰে কামৰূপ ৰাজ্যৰ বৰপেটা অঞ্চল সমৃদ্ধ। বৰপেটা আৰু ইয়াৰ আশে-পাশে থকা সত্ৰবোৰে আজিও দুয়োগৰাকী মহাপুৰুষৰ কীৰ্তি চিৰসেউজীয়া কৰি ৰাখিছে।

বৰপেটা সত্ৰৰ কাৰ্যাৱলীসমূহ ঃ

উৎসৱ পৰ্ব	পালন কৰা তাৰিখ	গায়ন-বায়নৰ কৰণীয় কৰ্ম	দায়িত্বত থকা বংশ বা হাটী গোট
বহাগৰ দোমাহী চ'তৰ সংক্ৰান্তিৰ পৰা ৬ বহাগলৈ	৩০ চ'ত বা চ'ত মাহৰ শেষৰ দিনটো	পূৰাৰ প্ৰসঙ্গৰ পাছত গুৰুঘাতা, শ্যাম আৰু ললিত ৰাগৰ দুটা গীত আৰু নামঘোষাৰ এটা ঘোষা গাব-বাব লাগে।	ভীমা বায়ন, গন্ধীয়া বংশ, গলীয়া হাটীৰ বায়ন বংশ।
		ৰাতৰি নাম প্ৰসঙ্গৰ আগতে (দ্বাদশ প্ৰসঙ্গত) সেৱাৰ কীৰ্তন আৰু ঘোষা এটা)	সূত্ৰধাৰ বংশ আৰু দক্ষিণ হাটীৰ গায়ন-বায়ন।
	১ লা ব'হাগ বা ১ দোমাহী	পুৱাৰ প্ৰসঙ্গৰ পিছত গুৰুঘাতা, দুটা পুৱাৰ গীত, নাম-ঘোষাৰ এটা গোষা গাব লাগে।	সূত্ৰধাৰ বংশ আৰু দক্ষিণ হাটীৰ গায়ন-বায়ন।
		ৰাতিৰ প্ৰসঙ্গৰ আগতে সেৱাৰ কীৰ্ত্তন এটা ঘোষা এটা	ভীমা বায়ন বংশ, গন্ধীয়া বংশ আৰু গলিয়াহাটীৰ বায়ন বংশ।
টুপৰ চোতালত		নাম-প্ৰসঙ্গ আৰু পাঠ প্ৰসঙ্গৰ পিছত ৰাতি সত্ৰৰ ঘোষা-ধেমালি আৰু যাত্ৰা ভাওনা	আঘোণআ বায়ন বংশ।
	২ বহাগ বা ৩ দোমাহী	পুৱা গুৰুঘাতা আৰু আনুষংগিক।	ভীমা বায়ন বংশ, গলিয়া হাটীৰ বায়ন বংস, গন্ধীয়া বংশ।
		ৰাতিৰ প্ৰসঙ্গৰ আগতে সেৱাৰ কীৰ্ত্তন ঘোষা এটা। ৰাতি সত্ৰৰ টুপৰ চোতালত সৰু ধেমালি, ঘোষা ধেমালিআৰু যাত্ৰা ভাওনা	দক্ষিণহাটী আৰু সূত্ৰধাৰ বংশৰ গায়ন-বায়ন গলিয়া হাটীৰ বায়ন বংশ।
	৩ বহাগ বা ৪ দোমাহী	পুৱা গুৰুঘাতা আৰু আনুষংগিক	দক্ষিণহাটী আৰু সূত্ৰধাৰ বংশৰ গায়ন-বায়ন
		ৰাতিৰ প্ৰসঙ্গৰ আগত সেৱাৰ কীৰ্ত্তন আৰু ঘোষা এটা	গন্ধীয়া বংশ, ভীমা বায়ন বংশ, গলিয়া হাটীৰ বায়ন বংশ
		ৰাতিৰ প্ৰসঙ্গৰ পিছত টুপৰ চোতালত সৰু ধেমালি, ঘোষা ধেমালি আৰু যাত্ৰা-ভাওনা।	দক্ষিণহাটীৰ গায়ন-বায়ন।
	৪ বহাগ বা ৫ দোমাহী	পুৱা গুৰুঘাতা আৰু আনুষংগিক	ভীমা বায়ন, গন্ধীয়া বংশ আৰু গলিয়া হাটীৰ বায়ন বংশ।
		ৰাতিৰ প্ৰসঙ্গৰ আগতে সেৱাৰ কীৰ্ত্তন আৰু ঘোষা এটা।	দক্ষিণ হাটী আৰু সূত্ৰধাৰ বংশৰ গায়ন-বায়ন।
		ৰাতিৰ প্ৰসঙ্গৰ পিছত টুপৰ চোতালত সৰু ধেমালি, ঘোষা ধেমালি আৰু যাত্ৰা ভাওনা।	ভীমা বায়ন বংশ ।
	৫ বহাগ বা ৬ দোমাহী	পুৱা গুৰুধাতা আৰু আনুষংগিক ৰাতিৰ প্ৰসঙ্গৰ আগতে সেৱাৰ কীৰ্ত্তন আৰু ঘোষা এটা	সূত্ৰধাৰ বংশ আৰু দক্ষিণ হাটীৰ গায়ন-বায়ন। গন্ধীয়া বংশ, ভীমা বায়ন বংশ আৰু গলিয়া হাটীৰ বায়ন বংশ।
		ৰাতিৰ প্ৰসঙ্গৰ পিছত টুপৰ চোতলত সকধেমালি, ঘোষা ধেমালি আৰু যাত্ৰা ভাওনা।	সূত্ৰধাৰ বংশ।

	৬ বহাগ বা ৭ দোমাহী	পুৱা গুৰুঘাতা আৰু আনুষংগিক	ভীমা বায়ন, গন্ধীয়া বংশ আৰু গলিয়া হাটীৰ বায়ন বংশ।
		ৰাতিৰ প্ৰসঙ্গৰ আগত সেৰাৰ কীৰ্ত্তন আৰু ঘোষা এটা। ৰাতিৰ প্ৰসঙ্গৰ পিছত টুপৰ চোতালত সৰু-ধেমালি, ঘোষা-ধেমালি আৰু যাত্ৰা ভাওনা।	দক্ষিণ হাটীৰ গায়ন-বায়ন আৰু সূত্ৰধাৰ বংশ। গন্ধীয়া বংশ।
শ্ৰীশ্ৰীমথুৰাদাস বুঢ়া আতাৰ জন্মোৎসৱ	জেঠ মাহৰ শুক্লা একাদশী	ৰাতিৰ প্ৰসঙ্গৰ পিছত ধেমালি (নাট/সৰু) (বিঃদ্ৰঃ ইয়াৰ আগদিনা অৰ্থাৎ শুক্লা দশমীৰ দিনা যি বংশ বা হাটীগোটৰ নিত্য সেৰাৰ কীৰ্ত্তনৰ পালা থাকে তেওঁলোকে সেৰাৰ কীৰ্ত্তন কৰিব লাগে	এই দায়িত্ব প্ৰত্যেক বংশৰা বা হাটীগোটে ৪ বছৰৰ ঘূৰে মূৰে পালন কৰে।
	জেঠ মাহৰ কৃষ্ণা দ্বাদশী	পুৱাৰ প্ৰসঙ্গৰ পিছত গুৰুধাতা ৰাগ, গীত আৰু ঘোষা	বংশৰা/হাটীগোটে নিজা নিজাকৈ।
শ্ৰীশ্ৰীমাধৱদেৱৰ জন্মোৎসৱ	জেঠ মাহৰ কৃষ্ণ প্ৰতিপদ	ৰাতিৰ প্ৰসঙ্গৰ পিছত ধেমালি (নাট্য/সৰু) (বিঃদ্ৰঃ ইয়াৰ আগদিনা যি বংশ বা হাটীগোটৰ নিত্য সেৰাৰ কীৰ্ত্তনৰপালা থাকে তেওঁলোকে সেৰাৰ কীৰ্ত্তন কৰিব লাগে।)	এই দায়িত্ব প্ৰত্যেক বংশৰা বা হাটীগোটে ৪ বছৰৰ মূৰে মূৰে একক ভাৱে পালন কৰে।
		পুৱাৰ প্ৰসঙ্গৰ পিছত গুৰুঘাতা ৰাগ, গীত আৰু ঘোষা ।	বংশৰ বা হাটী গোটে নিজা নিজাকৈ কৰে।
শ্ৰীশ্ৰীশংকৰদেৱৰ কীৰ্ত্তন-মহোৎসৱ	ভাদ মাহৰ শুক্লা দ্বিতীয়াত এই কীৰ্তন মহোৎসৱ মিলে। তিথিৰ দিনকে ধৰি সাত দিন ব্যাপি মহোৎসৱ পালন কৰা হয়	যদি শাওন, মাহত কীৰ্ত্তন স্থাপনা হয় তেনেহ লৈ স্থাপনাৰ আগদিনা সেৰাৰ কীৰ্তন কৰাৰ পিছত অতিৰিক্ত এটি ঘোষা গাব লাগে।	সূত্ৰধাৰ বংশ। ভাদ মাহত স্থাপনা হ'লে ভীমা বায়ন বংশ।
	প্ৰথম দিনা	পূৱাৰ নাম-প্ৰসঙ্গ, ভাগৱত- পাঠৰ পিছত গুৰুযাতা শ্যামৰাগ সহ দুটা পুৱাৰ গীত আৰু নাম-ঘোষাৰ এটা ঘোষা গাব।	গন্ধীয়া, ভীমা বায়ন আৰু গলিয়া হাটীৰ বায়ং বংশ।
		ৰাতি সেৰাৰ কীৰ্ত্তন আৰু গীতৰ পালা। গীতৰ পালাত শ্ৰীমশংকৰদেৱ বিচৰিত ৰাসৰ ত্ৰিশটি গীতৰ ছয়টি যথাযথ ভাৱে গোৱাৰ পিছত -এটি নিদ্ধাৰিত ঘোষা গাব।	সূত্ৰধাৰ বংশ।
	দ্বিতীয় দিনা	পুৱাৰ নাম-প্ৰসঙ্গ ভাগৱত পাঠৰ পিছত প্ৰথম দিনৰ অনুৰূপ গুৰুঘাতা, পুৱাৰ গীত, আৰু ঘোষা গাব।	সূত্ৰধাৰ বংশ।
		ৰাতি সেৰাৰ কীৰ্ত্তন আৰু 'গীতৰ পালা'। গীতৰ পালাত শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱৰ 'ৰাস'ৰ গীত গোৱাৰ পিছত এটি নিদ্ধাৰিত ঘোষা গাব।	ভীমা বায়ন বংশ, গন্ধীয়া বংশ আৰু গলিয়া হাটীৰ বায়ং বংশ।

	তৃতীয় দিনা	প্ৰথম দিনাৰ অনুৰূপ	ভীমা বায়ন বংশ, গন্ধীয়া বংশ আৰু গলিয়া হাটীৰ বায়ন বংশ।
		ৰাতি সেৰাৰ কীৰ্ত্তন, গীতৰ পালা আৰু এটি নিৰ্দ্ধাৰিত ঘোষা গাব ।	সূত্ৰধাৰ বংশ।
	চতুৰ্থ দিনা	পুৱা গুৰুঘ্যতা, পুৱাৰ গীত আৰু ঘোষা ।	সূত্ৰধাৰ বংশ।
		ৰাতি সেৰাৰ কীৰ্ত্তন, গীতৰ পালা আৰু এটি নিৰ্দ্ধাৰিত ঘোষা গাব।	গন্ধীয়া বায়ন বংশ, ভীমা বায়ন বংশ, গলিয়া হাটীৰ বায়ন বংশ।
	পঞ্চম দিনা	পুৱা গুৰুঘাতা, পুৱাৰ গীত আৰু ঘোষা গাব।	গন্ধীয়া বায়ন বংশ, ভীমা বায়ন বংশ, গলিয়া হাটীৰ বায়ন বংশ।
		ৰাতি সেৰাৰ কীৰ্ত্তন, গীতৰ পালা আৰু এটি নিৰ্দ্ধাৰিত ঘোষা গাব।	সূত্ৰধাৰ বংশ।
	ষষ্ঠ দিনা	পুৱা গুৰুঘাতা, পুৱাৰ গীত আৰু ঘোষা।	সূত্ৰধাৰ বংশ।
		ৰাতি সেৰাৰ কীৰ্ত্তন, বৰ ধেমালি, ঘোষা ধেমালি আৰু 'কালীয় দমন' অঙ্কীয় নাট পাঠ বা অভিনয় ।	ভীমা বায়ন বংশ।
	সভা অৰ্থাৎ তিৰোভাৱ তিথিৰ দিনা	পুৱা গুৰুঘাতা, পুৱাৰ গীত, ভোজন ব্যৱহাৰ নাটৰ ৰূপায়ণ।	সূত্ৰধাৰ বংশ, ভীমা বায়ন বংশ, গন্ধীয়া বংশ, গলিয়া হাটীৰ বায়ন বংশ।
		পাটবাউসী সত্ৰত কৰ ভাৰ প্ৰদান আৰু তাত সৰু ধেমালি বা গুৰু মৃদং পৰিবেশন ৰাতি সেৰাৰ কীৰ্ত্তন, বৰধেমালি, ঘোষা ধেমালি বজাই 'ৰামবিজয়' নাটৰ ৰূপায়ণ বা পাঠ।	চাৰি বছৰৰ মূৰে মূৰে দায়িত্ব পৰা হাটী গোট বা বংশৰাই এই দায়িত্ব পালন কৰিব লাগে।
শ্ৰীশ্ৰীমাধৱদেৱৰ কীৰ্তন মহোৎসৱ	ভাদ মাহৰ কৃষ্ণ পঞ্চমীত এই কীৰ্ত্তন মহোৎসৱ (তিথি) মিলে। তিথিৰ দিনকে ধৰি দহ দিন আগৰ পৰা এই মহোৎসৱ পালন কৰা হয়।	যদি শাওন মাহত কীৰ্তন স্থাপন হয়, স্থাপনাৰ আগদিনা সেৰাৰ কীৰ্তনৰ পিছত অতিৰিক্ত এটি গাব	সূত্ৰধাৰ বংশ। ভাদ মাহত স্থাপনা হ'লে ভীমা বায়ন বংশ
	প্ৰথম দিনা	পুৱা গুৰুঘাতা আৰু আনুষংগিক ৰাতি সেৰাৰ কীৰ্ত্তন, গীতৰ পালা 'ভূষণ হেৰোৱা নাট'ৰ গীত গাই শেষত নিৰ্দ্ধাৰিত ঘোষা গাব।	ভীমা বায়ন বংশ, গন্ধীয়া বায়ন বংশ, গলিয়া হাটীৰ বায়ন বংশ। দক্ষিণ হাটীৰ গায়ন-বায়ন।
	দ্বিতীয় দিনা	পুৱা গুৰুমাতা আৰু আনুষংগিক	দযিণ হাটীৰ গায়ন-বায়ন।
		ৰাতি সেৰাৰ কীৰ্ত্তন আৰু গীতৰ পালা। গীতৰ পালাত 'পিম্পৰা গুচোৱা'ৰ গীত গোৱাৰ পিছত এটা ঘোষা গাব।	ভীমা গন্ধীয়া আৰু গলিয়া হাটীৰ বায়ন বংশ।

	তৃতীয় দিনা	পুৱা গুৰুঘাতা আৰু আনুযংগিক।	ভীমা , গন্ধীয়া আৰু গলিয়া হাটীৰ বায়ন বংশ।
		ৰাতি সেৱাৰ কীৰ্ত্তন আৰু ‘গীতৰ পালা’, গীতৰ পালাত ‘দধি মথন’ নাটৰ গীত গোৱাৰ পিছত এটা ঘোষা গাব।	দক্ষিণ হাটীৰ গায়ন-বায়ন।
	চতুৰ্থ দিনা	পুৱা গুৰুঘাতা আৰু আনুযংগিক।	দক্ষিণ হাটীৰ গায়ন-বায়ন।
		ৰাতি সেৱাৰ কীৰ্ত্তন আৰু গীতৰ পালা। গীতৰ পালাত ‘চোৰধৰা’ নাটৰ গীত গোৱাৰ পিছত এটা ঘোষা গাব।	ভীমা, গন্ধীয়া আৰু গলিয়া হাটীৰ বায়ন বংশ।
	পঞ্চম দিনা	পুৱা গুৰুঘাতা আৰু আনুযংগিক।	ভীমা, গন্ধীয়া আৰু গলিয়া হাটীৰ বায়ন বংশ।
		ৰাতি সেৱাৰ কীৰ্ত্তন আৰু গীতৰ পালা-গীতৰ পালাত ‘ভূমি লূটোৱা’ নাটৰ গীত গোৱাৰ পিছত এটা ঘোষা গাব।	দক্ষিণ হাটীৰ গায়ন-বায়ন।
	ষষ্ঠ দিনা	পুৱা গুৰুঘাতা আৰু আনুযংগিক ৰাতি সেৱাৰ কীৰ্ত্তন আৰু ‘গীতৰ পালা’, গীতৰ পালাত ‘ৰাস ঝুমুৰা’, নাটৰ গীত গাব।	দক্ষিণ হাটীৰ গায়ন-বায়ন। ভীমা, গন্ধীয়া আৰু গলিয়া হাটীৰ বায়ন বংশ।
বিঃদ্ৰঃ মহাপুৰুষ মাধৱদেৱৰ কীৰ্ত্তন স্থাপনৰ পৰা নদিনলৈ নাম-প্ৰসঙ্গৰ পিছত জয়ধ্বনি দিয়া বন্ধ থাকে	সপ্তম দিনা	পুৱা গুৰুঘাতা আৰু আনুযংগিক। ৰাতি সেৱাৰ কীৰ্ত্তন আৰু “গীতৰ পালা”। গীতৰ পালাত “ৰাস ঝুমুৰা” নাটৰ গীত গোৱাৰ পিঠত এটা ঘোষা গাব।	ভীমা, গন্ধীয়া আৰু গলিয়া হাটীৰ বায়ন বংশ। দক্ষিণ হাটীৰ গায়ন-বায়ন;
	অষ্টম দিনা	পুৱা গুৰুঘাতা আৰু আনুযংগিক। ৰাতি সেৱাৰ কীৰ্ত্তন আৰু গীতৰ পালা। গীতৰ পালাত ‘উদ্ধৱ জান’ নাটৰ গীত গাব।	দক্ষিণ হাটীৰ গায়ন-বায়ন। ভীমা, গন্ধীয়া আৰু গলিয়া হাটীৰ বায়ন বংশ।
	নৱম দিনা বা গোন্ধৰ দিনা	পুৱা গুৰুঘাতা আৰু আনুযংগিক।	ভীমা, গন্ধীয়া আৰু গলিয়া হাটীৰ বায়ন বংশ্য
		ৰাতি সেৱাৰ কীৰ্ত্তন বৰধেমালি, ঘোষা ধেমালি বজাই ‘ৰুক্মিণী হৰণ’ নাট ৰূপায়ণ বা পাঠ।	দক্ষিণ হাটীৰ গায়ন-বায়ন।
	সভা বা তিথিৰ দিনা	পুৱা ‘গুৰুঘাতা’, পুৱাৰ গীত ‘ভোজন ব্যৱহাৰ’ নাটৰ ৰূপায়ণ।	দক্ষিণ হাটীৰ গায়ন-বায়ন, ভীমবায়ন, বংশ, গন্ধীয়া, গলিয়া হাটীৰ বায়ন বংশ।
		ৰাতি সেৱাৰ কীৰ্ত্তন, বৰধেমালি, ঘোষা ধেমালি বজাই ‘পাৰিজাত হৰণ’ নাট পাঠ বা ৰূপায়ণ।	গন্ধীয়া বংশ

বদলা পদ্ম আতাৰ তিথি	ভাদ মাহৰ শুক্লা একাদশী তিথি	পুৱা ‘গুৰুঘাতা’, পুৱাৰ গীত, ‘ভোজন ব্যৱহাৰ’ নাটৰ ৰূপায়ণ। যদি মাধৱদেৱৰ দহ দিনীয়া কীৰ্ত্তনৰ মাজত পৰে তেতিয়া ভোজন ব্যৱহাৰ নাট নহয়। সেইদিনা যদি দক্ষিণ হাটীৰ পালা থাকে তেতিয়া গীতৰ পালাত উদ্ধৱ যান নাটৰ দুটা গীত অতিৰিক্তভাৱে গাব। আৰু যদি গন্ধীয়া বংশৰ (সহযোগী বংশৰ লগত) পালা পৰে তেতিয়া পৰৱৰ্তী গীতৰ পালাত ‘উদ্ধৱ যান’ৰ আটাইকেইটা গীত গাই সেইদিনাৰ গীতকেইটা পৰৱৰ্তী দিনত গাব।	সমূহ বংশৰা আৰু হাটীগোটৰ উমৈহতীয়া।
শ্ৰীকৃষ্ণৰ জন্মাষ্টমী	ভাদ মাহৰ কৃষ্ণ অষ্টমী তিথি	ৰাতি নাম প্ৰসঙ্গৰ পিছত গায়ন-বায়ন দ্বাৰা নাট-ধেমালি বা সৰু-ধেমালি পৰিবেশন, ‘জন্ম যাত্ৰা নাট’ পাঠ।	প্ৰত্যেক চাৰি বছৰৰ মূৰে মূৰে দায়িত্ব পৰা বংশ বা হাটী গোটে নিজাকৈ এই দায়িত্ব বহন কৰে।
	পিছদিনা পুৱা	গুৰুঘাতা আৰু আনুষংগিক। শ্ৰীশ্ৰী গোপাল আতা বিৰচিত ‘নন্দোৎসৱ বা পাঁচতি নাট’ ৰূপায়ন বা পাঠ।	প্ৰত্যেক চাৰি বছৰৰ মূৰে মূৰে দায়িত্ব পৰা বংশ বা হাটীগোটে নিজাকৈ এই দায়িত্ববহন কৰে।
শ্ৰীশ্ৰীশংকৰদেৱৰ জন্মোৎসৱ	আহিন মাহৰ শুক্লা দশমী তিথি	ৰাতিৰ প্ৰসঙ্গৰ পিছত ধেমালি পৰিবেশন (বিঃদ্ৰঃ- ইয়াৰ আগদিনা অৰ্থাৎ শুক্লা নৱমী তিথিৰদিনা যি বংশ বা হাটী গোটৰ নিত্য সেৱাৰ কীৰ্ত্তনৰ সেৱাৰ কীৰ্ত্তন কৰিব)	এই দায়িত্ব প্ৰত্যেক বংশ বা হাটী গোটে চাৰি বছৰৰ মূৰে মূৰে পালন কৰে।
	আহিন মাহৰ শুক্লা একাদশী তিথি	পুৱাৰ প্ৰসঙ্গৰ পিছত গুৰুঘাতা, ৰাগ, গীত আৰু ঘোষা	‘পালা’ থাকে তেওঁলোকে এই দায়িত্ব প্ৰত্যেক বংশ বা হাটী গোটে চাৰি বছৰৰ মূৰে মূৰে পালন কৰে।
শ্ৰীশ্ৰীমথুৰাদাস বুঢ়া আতাৰ কীৰ্ত্তন মহোৎসৱ	আহিন মাহৰ কৃষ্ণ চতুৰ্থী তিথি (তিথিৰ দিনকে ধৰি পাঁচ দিনীয়া ভাৱে এই মহোৎসৱ পালন কৰা হয়)		
	প্ৰথম দিনা	পুৱা গুৰুঘাতা আৰু আনুষংগিক	ভীমা বায়ন, গন্ধীয়া আৰু গলিয়া হাটীৰ বায়ন বংশ।
		ৰাতি সেৱাৰ কীৰ্ত্তন আৰু ‘গীতৰ পালা’। গীতৰ পালাত ‘ৰাস’ৰ গীত গোৱাৰ পিছত নিৰ্দ্ধাৰিত ঘোষা এটি গাব।	সূত্ৰধাৰ বংশ।
	দ্বিতীয় দিনা	পুৱা গুৰুঘাতা আৰু আনুষংগিক	সূত্ৰধাৰ বংশ।
		ৰাতি সেৱাৰ কীৰ্ত্তন আৰু গীতৰ পালা। গীতৰ পালাত ৰাসৰ গীত গোৱাৰ পিছত নিৰ্দ্ধাৰিত ঘোষা এটি গাব	গলিয়া হাটীৰ বায়ন বংশ।

	তৃতীয় দিনা	পুৱা গুৰুঘাতা আৰু আনুষংগিক	ভীমা বায়ন, গন্ধীয়া আৰু গলিয়া হাটীৰ বায়ন বংশ।
		ৰাতি সেৰাৰ কীৰ্ত্তন আৰু গীতৰ পালা। গীতৰ পালাত 'ৰাস'ৰ গীত গোৱাৰ পিছত নিৰ্দ্ধাৰিত ঘোষা এটি গাব।	
	চতুৰ্থ দিনা	পুৱা গুৰুঘাতা আৰু আনুষংগিক।	সূত্ৰধাৰ বংশ।
		ৰাতি সেৰাৰ কীৰ্ত্তন, বৰধেমালি, ঘোষা ধেমালি বজাই 'নৃ-সিংহ যাত্ৰা' নাট পাঠ আৰু ৰূপায়ণ।	
	মূল সভা বা তিথিৰ দিনা	গুৰুঘাতা, পুৱাৰ গীত আৰু ভোজন ব্যৱহাৰ	সূত্ৰধাৰ বংশ, ভীমা বায়ন বংশ, গন্ধীয়াবংশ, গলিয়া হাটীৰ বায়ন বংশ।
		ৰাতি সেৰাৰ কীৰ্ত্তন, বৰধেমালি, ঘোষা ধেমালি বচাই 'কংশ বধ' নাট পাঠ আৰু ৰূপায়ণ।	সূত্ৰধাৰ বংশ।
নাৰায়ণদাস ঠাকুৰ আতাৰ তিথি	পুহ মাহ কৃষ্ণা পঞ্চমী তিথি	তিথিৰ দিনা পুৱা গুৰুঘাতা, পুৱাৰ গীত আৰু 'ভোজন ব্যৱহাৰ' গোৱা-বোৱা কৰিব। ৰাতি সেৰাৰ কীৰ্ত্তন, বৰধেমালি, ঘোষা ধেমালি বজাই 'কংশ বধ' নাট পাঠ বা ৰূপায়ণ।	সমূহ বংশৰা আৰু হাটী গোট
মাঘৰ দোমাহী	সংক্ৰান্তিৰ দিনাৰ পৰা মাঘ মাহৰ ৪ তাৰিখলৈ।		
	সংক্ৰান্তিৰ দিনা	মঠৰ চোতালত সৰু ধেমালি বজাব।	আঘোণা বায়ন বংশ।
	১ মাঘ বা বৰদোমাহী	মঠৰ চোতালত সৰু ধেমালি বজাব।	দক্ষিণ হাটীৰ গায়ন-বায়ন।
	২ মাঘ বা তিনি দোমাহী	মঠৰ চোতালত সৰু ধেমালি বজাব।	ভীমা বায়ং বংশ।
	৩ মাঘ বা চাৰি দোমাহী	মঠৰ চোতালত সৰু ধেমালি বজাব।	সূত্ৰধাৰ বংশ।
	৪ মাঘ বা পাঁচ দোমাহী	মঠৰ চোতালত সৰু ধেমালি বজাব।	গন্ধীয়া বংশ।
বৰবিষ্ণু আতাৰ তিথি শ্ৰীকৃষ্ণৰ দৌল মহোৎসৱ	ফাগুন মাহৰ শুক্লা দ্বিতীয়া নক্ষত্ৰ গণনা মতে ফাগুন চ'ত মাহৰ পূৰ্ণিমা তিথিত ৩, ৪ বা ৫ দিনীয়াকৈ পালন কৰা হয়।		

	গোন্ধৰ যাত্ৰাৰ দিনা	আবেলিৰ প্ৰসঙ্গৰ পিছত দৌল-গোবিন্দ আৰু কলীয়া ঠাকুৰক ভাজ ঘৰৰ পৰা উলিয়াই আনোতে সুহাই ৰাগৰ চলে বিৰিন্দা বনে' গীত গাই আহিব। মঠৰ চোতালত বসন্ত ৰাগৰ 'মাই দেখো দেখো', 'হৰি হেৰোৰে বাপ', তুৰ বসন্ত ৰাগৰ 'প্ৰাণ গোপাল', সিন্ধুৰা ৰাগৰ 'কেলিকৰে বিৰিন্দা বনে' গাব। শেষত 'মোকে কৃপা কৰি হৰি এ' ঘোষা গাব। মঠৰ চোতালত মুখ্য গায়নে আঠোটা ৰাগ টানি আঠটা বৰগীত গায়। ইয়াক 'অষ্টৰাগ' বোলা হয়। ৰাগসমূহ হ'ল- অহিৰ, ললিত, বৰাড়ী, মালাসী, বসন্ত, কামোদ, মল্লাৰ, ভৈৰৱী।	দক্ষিণ বায়ন বংশ, গন্ধীয়া বংশ, গলিয়া হাটীৰ বায়ন বংশ আৰু সূত্ৰধাৰ বংশ বা দক্ষিণ হাটীৰ গায়ন-বায়ন (বিঃদ্ৰঃ সূত্ৰধাৰ বংশ আৰু দক্ষিণ হাটীৰ দৌলৰ 'পালা' এবছৰৰ অন্তৰে অন্তৰে পৰে)।
		সন্ধিয়া গায়ন-বায়ন, ঢুলীয়া আৰু ৰাইজে খোল-তাল বজাই টুপৰ চোতালত সাত পাক মেজি প্ৰদক্ষিণ কৰি দৌল গোবিন্দ আৰু কলিয়া ঠাকুৰক যোগমোহন ঘৰত প্ৰতিষ্ঠা কৰা হয়।	ভীমা বায়ন বংশ, গন্ধীয়া বংশ, গলিয়াহাটীৰ বায়ন বংশ আৰু সূত্ৰধাৰ বংশ বা দক্ষিণহাটীৰ গায়ন-বায়ন।
		ৰাতি যোগমোহন ঘৰত 'সেৰাৰ কীৰ্ত্তন' আৰু বৰধেমালি পৰিবেশন, টুপৰ চোতালত যাত্ৰা ভাওনাৰ অভিনয়।	সূত্ৰধাৰ বংশ বা দক্ষিণহাটী গোট।
	ভৰদৌল	পুৱা প্ৰসঙ্গৰ পিছত গুৰুমাতা বজাই দুটা পুৱাৰ গীত গোৱাৰ পিছত 'ভাই দেখো কমলা পতি', 'দোলায় গোবিন্দ পৰম আনন্দে', 'ফাকু খেলে কৰুণাময়' গীত গোৱাৰ পিছত 'ভোজন ব্যৱহাৰ' অ'খন কৰিব আৰু শেষত নাম ঘোষাৰ এটা ঘোষা গাব।	ভীমা বায়ং বংশ, গন্ধীয়া বংশ, গলিয়াহাটীৰ বায়ং বংশ আৰু সূত্ৰধাৰ বংশ বা দক্ষিণহাটীৰ গায়ন-বায়ন।
		ৰাতি সেৰাৰ কীৰ্ত্তন আৰু বৰ-ধেমালি বজাই যাত্ৰা-ভাওনা কৰিব।	ভীমা বায়ন/গন্ধীয়া বংশ গলিয়াহাটীৰ বায়ন বংশ।
	সুৰেৰিৰ দিনা	আবেলিৰ প্ৰসঙ্গৰ পিছত গায়নবায়ন সমূহ ৰাইজ সমন্বিতে কলবাৰী সত্ৰলৈ গোঁসাই ফুৰাবলৈ যাব। কলবাৰী সত্ৰৰ পৰা বৰপেটা সত্ৰলৈ গোঁসাই ঘূৰি আহোতে গায়ন-বায়নসকলে 'মাই হেৰ গকুল চান্দ আৰে', 'প্ৰাণ গোপাল তোমাৰ বিনোদ হৰি জানিব কেমনে', 'কেলি কলে বিৰিন্দা বনে মোহন গোপাল' গীত গাই সৰ্ব্বশেষত 'মোকে কৃপা কৰা হৰিএ' ঘোষা গাব। বিঃদ্ৰঃ ছ্ব বা প্ত দিনীয়া দৌল হ'লে উপৰোক্ত ক্ৰমৰ পুনৰ আৱৰ্তন হয়।	পাল পৰা বংশৰ লগত ভীমা বায়ন বংশ, গন্ধীয়া বংশ আৰু গলিয়াহাটীৰ বায়ন বংশ।

বৰপেটা সত্ৰ পৰম্পৰা আৰু উৎসৱসমূহ

সত্ৰত পালন কৰা তিথি-উৎসৱ ঃ বৰপেটা সত্ৰত সত্ৰীয়া পৰম্পৰাৰে কিছুমান নিৰ্দিষ্ট উৎসৱ পালন কৰা হয়। এই উৎসৱ সমূহলৈ অসমৰ বিভিন্ন স্থানৰ পৰা বহু ভকত যাত্ৰীৰ আগমন ঘটে আৰু সত্ৰৰ অতিথি শালত তেওঁলোকক থাকিবৰ সুবিধা কৰি সিধা দানৰ ব্যৱস্থা কৰা হয় । গীত-নৃত্যৰ সহযোগত এই উৎসৱ সমূহ পালন কৰা হয় । সত্ৰত অনুষ্ঠিত এই উৎসৱ সমূহ তলত আলোচনা কৰা হ'ল—

দৌলৎসৱঃ

অসমত ফাগুণ বা চ'ত মাহৰ পূৰ্ণিমা তিথিৰ মঘা নক্ষত্ৰ মিলাৰ সময়ত সন্ধিয়া 'দৌল যাত্ৰা' আৰম্ভ হয়। নক্ষত্ৰৰ মান অনুসৰি তিনিৰ পৰা পাচঁদিনলৈ এই উৎসৱ পালন কৰা হয়। বৰপেটা সত্ৰৰ আদৰ্শেৰে জিলাখনৰ অন্য সত্ৰসমূহতো এই উৎসৱ পালন কৰা হয়। উৎসৱটি সত্ৰকেন্দ্ৰিক হ'লেও ইয়াৰ প্ৰভাৱ জনসাধাৰণৰ ওপৰত বাৰুকৈ দেখা যায়।

বৰপেটা সত্ৰত সত্ৰীয়া ৰীতি-পদ্ধতিৰে এই উৎসৱ পৰম্পৰাগতভাৱে উযাপিত হৈ আহিছে। বৰপেটাৰ দৌল উৎসৱৰ কেতবোৰ বিশেষত্ব আছে। এই দৌল উৎসৱ কৃষ্ণ কেন্দ্ৰিক। বৰপেটা সত্ৰৰ উৎসৱ সমূহৰ ভিতৰত দৌলৎসৱৰ এক সুকীয়া মৰ্যাদা আৰু স্বকীয় আকৰ্ষণ আছে।

নক্ষত্ৰ গণনা অনুযায়ী সত্ৰত এই উৎসৱ তিনিদিনীয়া, চাৰিদিনীয়া বা পাচঁদিনীয়াকৈ পালন কৰা হয়। ফাগুন মাহৰ পূৰ্ণিমা তিথিত দৌল হ'লে চাৰিদিনীয়া বা পাচঁদিনীয়া আৰু চ'ত মাহৰ পূৰ্ণিমা তিথিত দৌল হ'লে তিনিদিনীয়াকৈ পালন কৰা হয়। চাৰিদিনীয়া বা পাঁচদিনীয়া দৌলক 'বুঢ়া দৌল' আৰু তিনিদিনীয়াকৈ পালন কৰা দৌলক 'ডেকা দৌল' বুলি কোৱা হয়। দৌলউৎসৱৰ প্ৰথমদিনটোক 'গন্ধ' বুলি কয়। গন্ধৰ দিনাখন বৰপেটা আৰু ইয়াৰ অঞ্চলৰ ভক্তসকলে নল, খাগৰি, ইকৰা আদি আনি সত্ৰৰ 'টুপৰ চোতালত' এটি বৃহৎ মেজি সজায়।

গন্ধৰ পিছদিনাখনক 'ভৰদৌল' বুলি কোৱা হয়। তিনিদিনীয়া দৌলৎসৱ হ'লে ভৰদৌল এদিন চাৰিদিনীয়া হ'লে ভৰদৌল দুদিন পালন কৰা হয়। ভৰদৌলৰ পিছদিনাখন ফাকুৱা বা হোলী। বৰপেটাত ইয়াক 'সুৱেৰী' বুলিও কোৱা হয়। বৰপেটা সত্ৰৰ আৰ্হিতে বাৰাদি সত্ৰতো এই উৎসৱ পালন কৰা হয়। বাৰাদিৰ উপৰিও মাধৱদেৱৰ দ্বাৰা স্থাপিত আন মুখ্য থানসত্ৰ-সুন্দৰী দিয়া, গণককুছি, পাটবাউসী, ব্যাসকুছি, কেওটকুছী আদিত সত্ৰীয়া ৰীতি-নীতিৰে এই উৎসৱ কম-বেছি পৰিমাণে পালন কৰা হয়।

শ্ৰীকৃষ্ণৰ জন্মাষ্টমীঃ

সমগ্ৰ ভাৰতবৰ্ষৰ লগতে বৰপেটা সত্ৰতো নৈমিত্তিক প্ৰসংগৰে এই উৎসৱ পালন কৰা হয়। মূল উৎসৱটিৰ লগত আনুষংগিক ভাৱে নন্দোৎসৱ আৰু পচতি উৎসৱ পালন কৰা হয়। সত্ৰত পালন কৰা এই উৎসৱৰ পৰম্পৰা বৰপেটা সত্ৰ স্থাপন হোৱাৰ প্ৰাহ্ণালৰ পৰাই প্ৰচলিত হৈ আহিছে। জন্মাষ্টমী তিথিত বৰপেটা সত্ৰত নিত্য প্ৰসংগৰ লগত সংগতি ৰাখি 'জন্মযাত্ৰা' নাট অনুষ্ঠিত কৰা হয়।

জিলাখনৰ অন্তৰ্গত সকলো সংহতিৰ সত্ৰতে এই তিথি পালন কৰা হয়। উৎসৱৰ দিনাখন বৰপেটা সত্ৰত নিত্য প্ৰসংগৰ লগত সংগতি ৰাখি পুৱাৰ গীত ভটিমা গাই বন্তি জ্বলোৱা হয়। পুৱাৰ প্ৰসংগত বিষম তালৰ ঘোষা "গোপাল গোবিন্দ হৰি ৰাম ৰাম— অনন্ত অচ্যুত শিৱ সনাতন" পদটি গাই "ৰাম নিৰঞ্জন........., কিমতে ভকতি" নাম শৰণ ছন্দ গোৱা হয়। ইয়াৰ পিছত ভাগৱত পাঠ কৰা হয়। ভাগৱত পাঠৰ পিছত ৰাতিপুৱাৰ প্ৰসংগৰ সামৰণি পৰে। তাৰ পিছত আবেলিৰ প্ৰসংগ আৰম্ভ হয়। আবেলিৰ প্ৰসংগতো ৰাতিপুৱাৰ দৰে নিত্য প্ৰসংগ কৰা হয়। সন্ধিয়া গুণমালা, লীলামালা ভঠিমা, বৰগীত আদি গোৱা হয়। ৰাতিৰ প্ৰসংগত "ৰাম নিৰঞ্জন..........., কিমতে ভকতি" শীৰ্ষক নাম শৰণ ছন্দ গায়। তাৰ পিছত শিশুলীলাৰ প্ৰথম ঘোষাটি গাই পাঠ পঢ়া হয়। ৰাতিৰ ছয়টা প্ৰসংগৰ শেষত গায়ন-বায়নে সৰু ধেমালি আৰু ঘোষা ধেমালী বজাই নাচ গোৱাহে দেখা যায়। বৰপেটা জিলাৰ ব্ৰকন্ধা-সংহতিৰ সত্ৰসমূহত যিবোৰত মূৰ্তিপূজা প্ৰচলিত আছে, সেইবোৰত কৃষ্ণ জন্মাষ্টমীৰ দিনাখন শাস্ত্ৰীয় বিধি-বিধান অনুসৰি কৃষ্ণ পূজা কৰাৰ নিয়ম চলি আহিছে।

বৰ্তমান সত্ৰৰ বাহিৰৰ জনসাধাৰণৰ ওপৰত এই উৎসৱৰ প্ৰভাৱ পৰা দেখা যায়। বিশেষকৈ গৃহস্থী পৰিয়ালৰ তিৰোতা-ছোৱালীয়ে দিনটো উপবাসে থাকি নাম-প্ৰসংগ কৰি নিষ্ঠা সহকাৰে এই উৎসৱ পালন কৰে।

নন্দোৎসৱঃ

জন্মাষ্টমীৰ আনুষংগিক উৎসৱ হ'ল নন্দোৎসৱ। বৰপেটা সত্ৰত জন্মাষ্টমীৰ আগৰ দিনাখনৰ দৰে দ্বিতীয় দিনাখনো ৰাতিপুৱা পুৱাৰগীত, ভটিমা গাই বন্তি প্ৰজ্বলন, নাম-প্ৰসংগ কৰি ভাগৱত পাঠ কৰা হয়। ভাগৱত পাঠৰ শেষত গায়ন— বায়নে মূল আসনত বহি পুৱাৰ গুৰু ঘাটা, শ্যাম ৰাগৰ পুৱাৰ গীত আদি গাই 'জন্ম যাত্ৰা' নাটৰ মুঠ তিনিটা গীতেৰে নন্দোৎসৱ পালন কৰা হয়। এই তিনিটা গীত ধনশ্ৰী, কানাড়া আৰু ভাটিয়ালী ৰাগত গোৱা হয়। ৰাগৰ লগতে ধৰম যতি, পৰিতাল আৰু একতালি আদি তাল ব্যৱহাৰ কৰা হয়। দ্বিতীয় গীতৰ শেষত দুজন সৰু ল'ৰাক কৃষ্ণ বলোৰাম সজাই গৰ্গ ঋষিৰ হতুৱাই গণনা কাৰ্য সম্পন্ন কৰা দেখুৱায় আৰু নন্দৰ মহা আনন্দ উৎসৱ নিলে, তৃতীয় গীতটো গাই থাকোতে তালে তালে কৃষ্ণ বলোৰামেও নাচিবলৈ

ধৰে আৰু গীত শেষ কৰাৰ লগে লগে গায়ন-বায়নে সামৰণি ঘাটাৰে এই উৎসৱৰ সামৰণি মাৰে। কিন্তু প্ৰসংগৰ পাঠকে গুৰু আসনৰ আগত মূল আসনত বহি নাম-প্ৰসংগ কৰি শিশুলীলাৰ ঘোষা গাই গুৰু আসনৰ চাৰিওফালে পাঁচবাৰ ঘূৰে।

তাৰ পাছত পশ্চিমৰ দুৱাৰেদি মঠৰ চোতাল ওলাই কিছুপৰ বহি দুটা ঘোষা গায়। তৃতীয় ঘোষাটি গাই কীৰ্ত্তন ঘৰটি সাতবাৰ ঘূৰে আৰু সাতটি শিশুলীলাৰ ঘোষা গোৱাৰ শেষত নাম শেষ কৰে। তাৰ পিছত প্ৰহ্লাদ চৰিত্ৰৰ 'হৰি বোল হৰি বোল' এই ঘোষাটি গাই খট্‌খটিলৈ গৈ ঘোষাটি শেষ কৰে। তাৰ পিছত তাতে গা-পা ধুই সেৱা জনাই সকলোৱে যায়। সত্ৰত পালন কৰা এই উৎসৱৰ প্ৰভাৱ জিলাখনৰ গাওঁলীয়া সমাজতো দেখা যায় ।

পচতি উৎসৱঃ

এই উৎসৱটি কৃষ্ণ জন্মাষ্টমীৰ লগত জড়িত উৎসৱ। বৰপেটা জিলাৰ লোক-নাট্যধৰ্মী এই অনুষ্ঠানটি সত্ৰত পালন কৰা হয় যদিও বজালী আদি অঞ্চলত ঘৰুৱাভাৱেও পালন কৰা হয়। ইয়াৰ প্ৰভাৱ জিলাখনৰ তিৰোতা সমাজৰ ওপৰতহে দেখা যায়। সেই কাৰণে এই উৎসৱটি একমাত্ৰ তিৰোতাৰ উৎসৱ। বৰপেটা সত্ৰ আৰু ইয়াৰ ওচৰে-পাজৰে থকা সত্ৰসমূহত কাতি মাহৰ কৃষ্ণ একাদশী তিথিত অৰ্থাৎ জন্মাষ্টমীৰ পয়ষষ্ঠী দিন পাছত পাতি উৎসৱ পালন কৰা হয়। ঠাই বিশেষে জন্মাষ্টমীৰ পাঁচ দিন পাছতো পচতি উৎসৱ পালন কৰা হয়। বৰপেটা সত্ৰত কীৰ্তন ঘৰৰ বাহিৰৰ দক্ষিণৰ পিৰালীত এই উৎসৱ পতা হয়। আইসকলে গীত কথা ৰং তামাচাৰে এই পচতি উৎসৱ পালন কৰে। কৃষ্ণৰ বাল্য লীলাই হৈছে এই উৎসৱটিৰ মূল কথা। দধি মথন, গৰু চৰোৱা আৰু কৃষ্ণৰদ্বাৰা পুতনা বধৰ দৃশ্যৰে অনুষ্ঠানটিৰ সামৰণি মাৰে।

দোমাহীঃ

বৰপেটাৰ সত্ৰসমূহত পালন কৰা দোমাহী উৎসৱক ঘাইকৈ দুভাগত ভাগ কৰিব পাৰি— (ক) বহাগৰ দোমাহী আৰু (খ) মাঘৰ দোমাহী।

ক) বহাগৰ দোমাহীঃ বৰপেটাত ব'হাগৰ দোমাহীক 'বৈহাগৰ দোম্‌হী' বুলি কয়। অসমৰ বিভিন্ন ঠাইত যি ধৰণে এই উৎসৱ পালন কৰা হয় সত্ৰীয়া পৰিৱেশনত তেনেধৰণে পালন কৰা নহয়। বৰপেটাত বহাগৰ দোমাহীৰ আগদিনা খন ৰাতিৰ প্ৰসংগত বংশৰাৰ গায়ন বায়নৰ দ্বাৰা গুণমালা, লীলামালা, ভটিমা গোৱা হয়। ইয়াৰ পিছত নিয়মমতে বিশেষ কোনো উৎসৱৰ আগদিনাখন সেৱাৰ কীৰ্তন গাব লগা দুটা বৰগীত আৰু এটা নামঘোষা গোৱা হয়। সেৱাৰ কীৰ্তনৰ পাছত নাম-প্ৰসংগ আৰু ৰাতিৰ পাঠেৰে প্ৰসংগ সামৰা হয়।

বৰপেটা সত্ৰ প্ৰথম দোমাহী দিনাখন বৰগীতৰ এটা চলন আৰু নৈমিত্তিক প্ৰসংগত এটা জাগৰণৰ গীতৰ লগত এটা লীলাৰ গীত বেছিকৈ গোৱা হয়। ইয়াৰ পাছত পুৱাৰ ভটিমা, নাম-প্ৰসংগ আৰু ভাগৱত পাঠ কৰা হয়। পৰৱৰ্ত্তী সময়তে পালমতে ভীমা বায়ন আৰু গন্ধীয়া বংশৰ গায়ন-বায়নে শ্যাম ৰাগৰ এটা আৰু ললিত ৰাগৰ এটা বৰগীত আৰু নামঘোষা এটা ঘোষা গায়।

আবেলিৰ পাছত ভাগৱতৰ সলনি ঘোষা কীৰ্তনৰ দুটা বৰগীত, ঘোষা আৰু পদ গাই ৩টা ৰাগৰ সঞ্চ গায়। পৰৱৰ্ত্তীসময়ত ওজা বংশৰ লোকৰ দ্বাৰা ব্যাহ কীৰ্ত্তন কৰা হয়।

ৰাতিৰ প্ৰসংগত গুণমালা, লীলামালা, ভটিমা আদি গোৱা হয়। তাৰ পাছত দোমাহীৰ বিশেষ ব্যৱস্থা কল্লে দক্ষিণহাটীৰ আৰু সূত্ৰধাৰ বংশৰ গায়ন বায়নে সেৱাৰ কীৰ্ত্তন কৰে। তাৰ পাঠত নাম প্ৰসংগ আৰু পাঠ প্ৰসংগ আদিৰে প্ৰসংগৰ সামৰণি মাৰে। বৰ দোমাহীৰ দিনাখনো ৰাতিপুৱাৰ প্ৰসংগত পাঠ প্ৰসংগৰ অন্তত দক্ষিণহাটীৰ আৰু সূত্ৰধাৰ বংশৰ গায়ন-বায়নে শ্যামৰাগ দি গুৰু ঘাটা মাৰি দুটি পুৱাৰ গীত আৰু এটা নামঘোষা গোৱা হয়। আবেলিৰ প্ৰসংগত ঘোষা কীৰ্তনীয়াই নামখোলাত ঘোষা কীৰ্ত্তন কৰে আৰু ওজাবংশৰ লোকে সেইঠাইতে ব্যাহ কীৰ্তন কৰে। সেইদিনাখন ৰাতিৰ প্ৰসংগৰ নিত্য প্ৰসংগৰ ক্ৰমমতেই গুণমালা, লীলামালা আৰু ভটিমাৰ পাছত পাল অনুসৰি হাটীৰ গায়ন-বায়নৰ দ্বাৰা সেৱাৰ কীৰ্তন কৰে। পৰৱৰ্ত্তী সময়ত নাম প্ৰসংগৰ আৰু পাঠ প্ৰসংগৰ কৰা হয়।

দোমাহীৰ তৃতীয়, চতুৰ্থ, পঞ্চম, ষষ্ঠ আৰু সপ্তম দিনাখনো নিত্য প্ৰসংগৰ লগত গুৰুঘাটা, ঘোষা কীৰ্তন আৰু ব্যাহ কীৰ্তন অনুষ্ঠিত হয়। দোমাহীৰ পিছদিনাখন উত্তৰ হাটী, দক্ষিণহাটী আৰু নহাটীৰ বাপুসকলে 'সমূহ'ৰ আজ্ঞা লৈ সত্ৰৰ দালানৰ সন্মুখত থিয়নাম ধৰে। তাৰ পাছত হাটীৰ বাপুসকলে চলনৰ ঘোষা গাই মঠৰ চোতালত থান বন্দনা আৰু এটা প্ৰাৰ্থনাৰ ঘোষা গাই নাম সামৰি সকলোৰে আঁঠু লয় আৰু আশীৰ্ব্বাদ লৈ বহাগৰ দোমাহী উৎসৱৰ সামৰণি মাৰে।

বৰপেটা সত্ৰৰ গাতে লাগি থকা সুন্দৰী দিয়া সত্ৰত পাঁচ দোমাহীৰ দিনাখন কলীয়া কীৰ্তন ঘৰৰ পৰা আইসকলে নাম গীই বৰ বাহলৈ যায় তাত বুঢ়া ভকতে আইসকলক চাৰিত পাঠ শুনায়। সাত দোমাহীৰ দিনাখন আইসকলে 'সাত শাক' তুলি গীত পদ গাই কীৰ্তন ঘৰলৈ যায়।

সুন্দৰী দিয়া সত্ৰৰ ব'হাগৰ দোমাহী উৎসৱ পালনৰ বিশেষ বিশেষত্ব হৈছে সাত দোমাহীৰ দিনাখন পালন কৰা 'সুৰেৰী' উৎসৱ। এই উৎসৱ একমাত্ৰ সুন্দৰী দিয়া সত্ৰৰ বাহিৰে আন কোনো সত্ৰতে দেখা নাযায়।

খ) মাঘৰ দোমাহীঃ বৰপেটা অঞ্চলত সত্ৰীয়া নিয়মেৰে পাঁচদিন ধৰি মাঘৰ দোমাহী উৎসৱ পালন কৰা হয়। পুহ আৰু মাঘ মাহৰ সংক্ৰান্তিৰ দিনাখন পহিলা দোমাহী। সিদিনাখন ৰাতি হাটীৰ ডেকাসকলে ধুনি পুৱাই

আনন্দ কৰি লগ ভাত-খাই ৰাতিটো কটায়। সত্ৰৰ চৌহদত সজাই ৰখা মেজি পিছদিনাখন ৰাতিপুৱাই হাটীয়াৰ বাপুসকলে নদীত গা-পা ধুই আহি নাম-কীৰ্তন কৰি জুই দি পুৱায় আৰু ভক্তসকলৰ লগত মঠৰ সন্মুখত আৰু সেৱাৰ স্থান সমূহত সেৱা কৰে। তাৰ পাছত দীক্ষা গুৰু আৰু জ্যেষ্ঠজনক সৰুবিলাকে সেৱা জনায়। বহাগৰ দোমাহীৰ দৰে মাঘৰ দোমাহীতো সত্ৰসমূহত নিত্য প্ৰসংগৰ ধৰাবন্ধা নিয়ম আছে।

গুৰু দুজনাৰ তিৰোভাৱ তিথিঃ

শংকৰদেৱ আৰু মাধৱদেৱৰ তিৰোভাৱ তিথি জিলাখনৰ সত্ৰবোৰত অতি ভক্তিপূৰ্ণভাৱে পালন কৰা হয়। জিলাখনৰ মুখ্য সত্ৰ বৰপেটাত শংকৰদেৱৰ তিৰোভাৱ তিথি উৎসৱ সাত দিন ধৰি পালন কৰা হয়।

বৰপেটাৰ সত্ৰৰ প্ৰতিষ্ঠাপক মাধৱদেৱৰ তিৰোভাৱ তিথি উৎসৱ অতি গুৰুত্ব সহকাৰে দহ দিন জুৰি পালন কৰা হয়। ইয়াৰ উপৰিও বৰপেটা সত্ৰৰ আদি সত্ৰাধিকাৰে মথুৰাদাস বুঢ়াআতাৰ তিৰোভাৱ তিথি উৎসৱ আহিন মাহৰ কৃষ্ণ চতুৰ্দশী তিথিত মিলে। এই উৎসৱো সত্ৰখনত সমানে গুৰুত্ব দি একেৰাহে পাঁচদিন জুৰি ধুমধামেৰে পালন কৰা হয়। বৰপেটা সত্ৰত উদ্যাপিত এই উৎসৱ সমূহ একে আৰ্হিৰে সুন্দৰী দিয়া, গণককুছি আদি সত্ৰতো পালন কৰি আহিছে।

বৰপেটা সত্ৰত মহাপুৰুষ শংকৰদেৱ মাধৱদেৱ আৰু বুঢ়া আতাৰ তিৰোভাৱ তিথিত অবিৰত ভাৱে নাম প্ৰসংগক প্ৰাধান্য দি উৎসৱবোৰ পালন কৰা হয়। সেইবাবে তেওঁলোকৰ তিথিক কীৰ্তন মথেৎসৱ বুলি নামাংকিত কৰি পালন কৰি আহিছে। বৰপেটা সত্ৰত পালন কৰা কীৰ্তন মহোৎসৱৰ বিৱৰণ সমূহ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল—

শংকৰদেৱৰ কীৰ্তন মহোৎসৱঃ

কীৰ্তন মহোৎসৱ উপলক্ষে সত্ৰত সাতদিন আগতে কীৰ্তন থাপনা কৰাৰ নিয়ম আছে। কীৰ্তন থাপনা কৰাৰ আগদিনাখন ৰাতি সত্ৰৰ বুঢ়া সত্ৰাধিকাৰ সমূহক উদ্দেশ্য কৰি কীৰ্তন মহোৎসৱৰ তাৎপৰ্য্য ব্যাখ্যা কৰে।

কীৰ্তনৰ প্ৰথম দিনাখন ৰাতিপুৱাৰ প্ৰসংগত প্ৰথমে নিৰ্দিষ্ট ৰাগৰ এটা জাগৰণৰ গীত আৰু তাৰ পাছত চলন বা লীলাৰ দুটা গীত আৰু লগতে 'গোবিন্দ দুগ্ধ পীউ' লীলাৰ গীতটো গায়। ইয়াৰ পিছত পুৱাৰ ভটিমাৰ শেষত মূল দেউৰীৰ দ্বাৰা বন্তি প্ৰজ্বলন আৰু শৰাই থাপনা কৰা হয়। পুৱাৰ নাম প্ৰসংগত চাৰিটা শ্লোক দি ভাগৱত পাঠ কৰাৰ পিছত গন্ধিয়া আৰু ভীমা বায়ন বংশৰ গায়ন-বায়নে গুৰু ঘাটা মাৰি এটা শ্যাম ৰাগৰ আৰু দুটা ললিত ৰাগৰ গীত গায়। তাৰ পিছত নামঘোষাৰ পৰা ঘোষা গাই গুৰুঘাটৰ সামৰণি মাৰে। পাছত তাল ঠুকা হয়। কীৰ্তন মহোৎসৱৰ ষষ্ঠ দিনলৈ এই নিয়মে চলি থাকে।

আবেলিৰ প্ৰসংগত ঘোষা কীৰ্তনীয়াই বহি দুটা বৰগীত আৰু থিয় হৈ 'জয় হৰি গোবিন্দ' ঝুনাটি গায়। ইয়াৰ পাছত বিয়নিৰ পাঠ, প্ৰসংগ, ভাগৱত আদি অনুষ্ঠিত কৰা হয়।

ৰাতিৰ প্ৰসংগত গুণমালা, কীৰ্তনৰ ঘোষা আৰু লীলা মালাৰ প্ৰথম ঘোষাৰ লগত আন ঘোষা গোৱা হয়। ইয়াৰ পিছত গুৰু ভটিমা, দেৱ ভটিমা আৰু টোটয় গোৱা হয়। সূত্ৰধাৰ বংশৰ গায়ন-বায়নে সেৱাৰ কীৰ্তন কৰে। সেৱাৰ কীৰ্তনত মূল আশোৱাৰী আৰু ধনশ্ৰী, বৰাড়ী ৰাগৰ বৰগীত দুটা গুৰু আসনৰ সন্মুখত আৰু এটা গুৰ আসন প্ৰদক্ষিণৰ সময়ত গাই গুৰু ঘাটা মাৰে। শেষত নাম-ঘোষাৰ ঘোষা গাই ৰাতিৰ প্ৰসংগৰ সামৰণি মাৰে।

কীৰ্তনৰ দ্বিতীয় দিনাখন পুৱৰ প্ৰসংগত নাম-প্ৰসংগ আৰু ভাগৱত পাঠ কৰা হয়। ইয়াৰ পিছত সুত্ৰধাৰ বংশৰ গায়নে-বায়নে প্ৰথম দিনাখনৰ দৰে গুৰুঘাটা বজায়। আবেলিৰ প্ৰসংগত ঘোষা কীৰ্তনীয়াই বহি দুটা বৰগীত আৰু থিয় হৈ ৰাসৰ গীত— 'ৰময়া কৰু মদন খেলা' গাই ঘোষা কীৰ্তন কৰে আৰু তাৰ পাছত ওজা বংশৰ লোকে ব্যাহ কীৰ্তন কৰে।

ৰাতিৰ প্ৰসংগত প্ৰথম দিনাখনৰ দৰে গুণমালা, লীলামালা আৰু ভটিমা গোৱা হয়। পৰৱৰ্তী ক্ৰমত ভীমা বায়ন আৰু গন্ধিয়া বায়ন বংশৰ গায়ন-বায়নে তিনিটা বৰগীত গাই সেৱাৰ কীৰ্তন আৰু ছয়টা গীত গাই বংশাৱলীৰ 'শংকৰদেৱক কৰোঁ নমস্কাৰ' এই পদটি গোৱাৰ পাছত ঘাটা মাৰে।

কীৰ্তন মহোৎসৱৰ তৃতীয়, চতুৰ্থ আৰু পঞ্চম দিনৰ নিয়ম একেই। মাত্ৰ গীত-পদবোৰৰ বাহিৰে। তৃতীয় দিনাখন আবেলি ঘোষা কীৰ্তনীয়াই বহি দুটা বৰগীত গাই ছয়টা ৰাগ ভৈৰৱ, মালব, সাৰংগ, হিল্লোল, দীপক আৰু মেঘৰ একোটাকৈ সঞ্চ গায়। নাতিৰ সেৱাৰ কীৰ্তনত বৰগীত, ৰাস অংকৰ গীত আৰু বংশাৱলীৰ পদ কীৰ্তন কৰি ঘাটা মাৰে ।

ষষ্ঠ দিনাখনৰ কীৰ্তনক 'গন্ধৰ দিন' বুলি কোৱা হয়। সিদিনাখন পুৱাৰ পৰা সন্ধিয়ালৈকে পূৰ্বৰ নিয়মমতে চলে। সিদিনাখন ৰায় চৌধুৰী বংশৰ লোকে সত্ৰত বন্তি প্ৰজ্বলন কৰে। লগতে জনসমাজক একত্ৰিত কৰি সোঁৱৰণি সভাৰ জৰিয়তে জীৱন চৰিত চৰ্চা আৰু শংকৰী সংস্কৃতিও চৰ্চিত হয়।

সপ্তমদিনাখন সভা। সিদিনাখন বৃন্দাবন হাটীৰ বাপুসকলে সত্ৰৰ ভিতৰত 'বন্তি গছা'বোৰ 'গোপাল গোবিন্দ' আৰু শৰণ ছন্দৰ 'কিমতে ভকতি' গাই বস্তু প্ৰকাশৰ পৰম অমূল্য ৰত্ন গায়। ইয়াৰে পাছত ৰাসৰ ছয়টি ঘোষা গাই তাৎপৰ্যৰ পৰৱৰ্তী প্ৰসংগত ভাগৱত পাঠ কৰা হয়।

পুৱাৰ নাম-প্ৰসংগ আৰু প্ৰসাদ বিতৰণৰ পাছত দুপৰীয়া আকৰ্ষণীয়াকৈ 'ভোজন বিহাৰ', 'দধি-মথন', নাট কীৰ্তনঘৰৰ ভিতৰত মুকলিকৈ পৰিৱেশন কৰা হয়।

আবেলি নিয়ম অনুসৰি ঘোষা কীৰ্তন আৰু ব্যাহ কীৰ্তনীয়াই এজা গায়। ৰাতি তিনি কীৰ্তন প্ৰথম দিনৰ দৰে গায়। দ্বাদশ প্ৰসংগত ৰাতিৰ গীত বা সেৱাৰ কীৰ্তন গায়। গন্ধৰ দিনাৰ দৰে তিনিটা বৰগীত গোৱাৰ পাছত সূত্ৰধাৰ বংশৰ গায়ন-বায়নে 'বৰধেমালি' আৰু 'ঘোষা ধেমালি' বজায়। পৰৱৰ্ত্তী সময়ত 'ৰাম বিজয়' নাট পাঠ কৰা হয়।

মাধৱদেৱৰ কীৰ্তন মহোৎসৱঃ

ভাদ মাহৰ পঞ্চমী তিথিত মাধৱদেৱৰ তিৰোভাৱ তিথি উৎসৱ পালন কৰা হয়। বৰপেটা, সুন্দৰী দিয়া, গণককুছি আদি সত্ৰত দহদিনীয়াকৈ এই তিথি মহোৎসৱ হিচাপে পালন কৰা হয়। এই তিথিতো নাম প্ৰসংগক আগস্থান দিয়া হয়। তিথিৰ দহ দিন আগতে থাপনা হয়। সেই হিচাপে তিথি অনুসৰি থাপনা পতাৰ দিনটি কেতিয়াবা একাদশী আৰু কেতিয়াবা দশমীও পৰে। এই সময়তে বদুলা আতাৰ কীৰ্তনো তিথিৰ অগা-পিছা হ'লে মাধৱদেৱৰ কীৰ্তনৰ প্ৰথম বা দ্বিতীয় দিনাখন পৰে। যিদিনাখন এই তিথি পৰে সিদিনাখন 'কৰণাময় ৰাম' ঘোষাটি গোৱা হয়। ৰাতি সেৱাৰ কীৰ্তনত 'উদ্ধৱ জান' ভূপালী ৰাগৰ অংকৰ গীতটো গোৱা হয়। এই কীৰ্তনটো 'ঘোষা কীৰ্তন', 'বাহ কীৰ্তন', 'ভকত লেখা' আদি শংকৰদেৱৰ কীৰ্তনৰ দৰে একে।

কীৰ্তনৰ প্ৰথম দিনাখনৰ পুৱাৰ জাগৰণৰ গীত এটা গাই দুটা চলন বা লীলাৰ গীত গোৱা হয়। পুৱাৰ পৰৱৰ্তী প্ৰসংগত ভটিমা গোৱা হয়। নাম-প্ৰসংগৰ অন্তত ভাগৱত আৰু পাঠ প্ৰসংগ কৰা হয়। ইয়াৰ পাছত ভীমা গায়ন আৰু গন্ধিয়া বায়ন বংশৰ গায়ন বায়নে গুৰুঘাটা মাৰে আৰু বহি শ্যাম ৰাগৰ পুৱাৰ গীত এটা আৰু ললিত ৰাগৰ 'যশোমতি পেশিতে নয়ন জুৰায়' গীতটো গায়। গীতৰ শেষত দ্বায়িত্বত থকা বংশৰ লোকৰ দ্বাৰা তাল ভংগ নোহোৱাকৈ তাল ঠুকি থকা হয়।

আবেলি পাঠ আৰু নাম প্ৰসংগৰ সলনি কীৰ্তনীয়া ভকতৰদ্বাৰা ঘোষা কীৰ্তন আৰু ওজা বংশৰ লোকৰদ্বাৰা ওজা গাই তাল ধৰি থকা হয়। ৰাতি নৱম, দশম, একাদশ প্ৰসংগত গুণমালা গুৰু ভটিমা, দেৱ ভটিমা গোৱা হয়। গায়ন বায়নৰ উপস্থিতিৰ আগলৈ তাল ঠুকি কীৰ্তন গাই থকা হয়। দক্ষিণ হাটীৰ গায়ন-বায়ন আহি ৰাতিৰ সেৱাৰ কীৰ্তনত 'জয় জয় যাদৱ' আৰু 'ৰেমন সেৱহু' বৰগীত দুটা গাই 'ভূষণ হৰণ' অংকৰ গীত চাৰিটা গোৱাৰ পিছত নামঘোষাৰ 'মুক্তিত নিস্পৃহ যিটো' ঘোষাটো গায়। নাম প্ৰসংগেৰে পৰৱৰ্তী প্ৰসংগৰ সামৰণি পৰে।

কীৰ্তনৰ দ্বিতীয় দিনাখনৰ পুৱাৰ প্ৰসংগ পূৰ্বৰ নিয়মতেই কৰা হয়। নামকীৰ্তনত চতুৰ্দশ যুগল পটল গোৱা হয় আৰু পাছত শিশুলীলাৰ 'ৰাম গোপাল হৰি'ৰ পৰা 'ব্ৰহ্মমোহন'ৰ 'ও কৃষ্ণ নামো ৰাম' আদি তিনিটা ঘোষা গোৱা হয়। ইয়াৰ পিছত ভাগৱত পাঠ কৰা হয়। বদুলা আতাৰ কীৰ্তন পৰিলে ভাগৱতৰ আগে আগে 'কৰুণাময় ৰাম' ঘোষা গাই জয় পাঠ নকৰি সামৰা হয় আৰু ভাগৱতৰ পাঠৰ পাছত গায়ন-বায়নে গুৰু ঘাটা মাৰি পুৱাৰ প্ৰসংগৰ সামৰণি মাৰে।

আবেলিৰ প্ৰসংগত ঘোষা কীৰ্তনীয়াই বৰগীত দুটি বহি আৰু থিয় হৈ 'দধিমথন'ৰ 'জয় জয় জগজন' গীত সঞ্চ ধৰি গায়। পৰৱৰ্তী সময়ত ব্যাহ কীৰ্তনীয়াই দশমৰ পদ দি ওজা গায়।

ৰাতিৰ প্ৰসংগত গুণমালা, লীলামালা আৰু ভটিমা গোৱা হয়। ইয়াৰ পিছত গায়ন বায়নে সেৱাৰ কীৰ্তন কৰি ভীমা বায়ন আৰু গন্ধিয়া বংশৰ গায়ন বায়নৰদ্বাৰা 'পিম্পৰা গুচোৱা' অংকৰ গীত আৰু নামঘোষাৰ 'একান্ত ভকত সবে' ঘোষাটি গায়। পৰৱৰ্ত্তী সময়ত নাম কীৰ্তনেৰে ৰাতিৰ প্ৰসংগৰ সামৰণি মাৰে।

তৃতীয় দিনাখন পুৱা গীত, ভটিমা আৰু নাম-কীৰ্তন। পৰৱৰ্ত্তী সময়ত গায়ন বায়নৰ সেৱাৰ কীৰ্তন হয়। আবেলি পূৰ্ব দিনৰ দৰে ঘোষা কীৰ্তন আৰু ওজাপালি গোৱা হয়। ৰাতি শংকৰদেৱৰ কীৰ্তন মহোৎসৱৰ আৰ্হিৰে গুণমালা, লীলামালা, ভটিমা আদি গোৱা হয়। ইয়াৰ পাছত গায়ন-বায়নৰ দ্বাৰা তিনিটা বৰগীতেৰে সেৱাৰ কীৰ্তন কৰা হয়। দক্ষিণ হাটীৰ গায়ন-বায়নৰ দ্বাৰা পৰৱৰ্ত্তী 'দধি মথন' অংকৰ গীত আৰু ঘোষা গাই নাম কীৰ্তনেৰে সামৰণি মাৰে।

পৰৱৰ্ত্তী দিনকেইটাৰ পুৱাৰ প্ৰসংগ একে নিয়মতে কৰা হয় । চতুৰ্থ দিনাখন যোড়শ যুগল পটল আৰু 'কালিয় দমন'ৰ তিনিটা ঘোষা গোৱা হয় । পঞ্চম দিনাখন সপ্তদশ যুগল পটল আৰু প্ৰ াদ চৰিত্ৰৰ চাৰিটা ঘোষা গাই পুনৰ প্ৰহ্লাদ চৰিত্ৰৰ তিনিটা ঘোষা গোৱা হয় । আবেলিৰ প্ৰসংগত ঘোষা কীৰ্তন কৰে আৰু ওজা বংশীয়াই ওজা গায়। ৰাতিৰ প্ৰসংগত গুণমালা, লীলামালা আৰু ভটিমা গোৱা হয়।

আটাইকেইদিনৰ সেৱাৰ কীৰ্তনৰ পাছত চতুৰ্থ দিনাখন ৰাতি ভীমা বায়ন আৰু গন্ধিয়া বংশৰ গায়ন বায়নৰ দ্বাৰা 'চোৰধৰা' অংকৰ গীত গোৱা হয়। পঞ্চম দিনাখন একে সময়তে দক্ষিণহাটীৰ গায়ন-বায়নৰ দ্বাৰা 'ৰাস ঝুমুৰা' অংকৰ গীত গোৱা হয়। সপ্তম দিনা দক্ষিণ হাটীৰ গায়ন-বায়নৰ দ্বাৰা 'উদ্ধৱ জান'ৰ গীত গোৱা হয় । নৱম শ্চগন্ধৰ দিনগ্ন দিনাখন দক্ষিণ হাটীৰ গায়ন-বায়নৰ দ্বাৰা 'ৰুক্মিণী হৰণ' নাট পাঠ আৰু দশম (সভাৰ দিন) দিনাখন গন্ধিয়া বংশৰ গায়ন-বায়নৰ দ্বাৰা 'পাৰিজাত হৰণ' নাট পাঠ কৰা হয়।

গন্দৰ আগদিনাখন ৰংপুৰহাটীৰ বাপুসকলে সত্ৰৰ ভিতৰত বন্তি প্ৰজ্বলন কৰে। সিদিনাখন কনৰা সত্ৰৰ পৰা এগছা চাকি জ্বলোৱাৰ পাছত ৰায়চৌধুৰী বংশৰ দ্বাৰা ছয় গছা চাকি জ্বলোৱা হয়। ইয়াৰ সলনি গায়ন-বায়নে বৰধেমালি বজাই 'হে কৃষ্ণ কৃষ্ণ নাথ' ঘোষাটি গাই গন্ধৰ বাবে নিৰ্দিষ্ট নাট পাঠ কৰে। ইয়াৰ পিছত 'মোকে কৃপা কৰা' ঘোষাটিৰে নাটৰ সামৰণি মাৰে।

সভাৰ দিনাখন দক্ষিণহাটীৰ দ্বাৰা গুৰু আসনৰ দক্ষিণ ফালৰ গছা আৰু বাকী কেইগছী চাকি তালুকদাৰ বংশৰদ্বাৰা জ্বলোৱা হয়। সিদিনাখনৰ পুৱাৰ প্ৰসংগ অন্য দিনৰ দৰে। নাম কীৰ্তনত নামছন্দৰ আৰু শৰণছন্দৰ

একোটা গীত গোৱাৰ শেষত ছবিৰ পৰমাৰ্থৰ ঘোষা ছয়টাৰে কীৰ্তন কৰা হয়। ইয়াৰ পিছত কংস বধৰ ক্রমে 'ৰাম বনমালী'ৰ পৰা 'জগন্নাথ অনাথক' ঘোষালৈ নটা ঘোষা আৰু 'প্ৰাণ বান্ধৱ মাধৱ' ঘোষালৈ ক্রমে সাতটা ঘোষা গায় আৰু জয় পাঠ কৰে। পৰৱৰ্ত্তী সময়ত ভাগৱত আৰু পাঠ কৰা হয়।

পুৱাৰ নাম প্ৰসংগ আৰু প্ৰসাদ বিতৰণৰ পাছত দুপৰীয়া 'ভোজন বিহাৰ' অংক কীৰ্তন ঘৰৰ ভিতৰত পৰিৱেশন কৰা হয়। 'ভোজন বিহাৰ'ত আগবঢ়োৱা চাউল, কল ভক্তসকলৰ মাজত বিতৰণ কৰা হয়।

আবেলি কীৰ্তনৰ নিয়মেৰে ঘোষা কীৰ্তনীয়াই কীৰ্তন গায় আৰু ব্যাহ কীৰ্তনীয়াই ওজা গায়। সিদিনাখন দক্ষিণহাটীৰ পৰা বাপুসকলে বৰপেটা সত্ৰত 'কৰভাৰ' প্ৰদান কৰে।

ৰাতিৰ প্ৰসংগতনাম কীৰ্তন আৰু পাঠ পঢ়া নহয়। ৰাতি 'পাৰিজাত হৰণ' নাট ভাওনা বাধ্যতামূলক আছিল যদিও আজিকালি পাঠহে কৰা হয়।

মথুৰা দাস বুঢ়া আতাৰ কীৰ্তন মহোৎসৱঃ

আহিন মাহৰ চতুৰ্দশী তিথিত মথুৰা দাস বুঢ়া আতাৰ কীৰ্তন মহোৎসৱ পালন কৰা হয়। শংকৰদেৱৰ কীৰ্তন মহোৎসৱৰ নিয়ম নীতিৰে বৰপেটা সত্ৰত এই উৎসৱ পাঁচদিনীয়াকৈ পালন কৰা হয়। কিন্তু কীৰ্তন থাপনাৰ আগদিনাখন শংকৰদেৱৰ কীৰ্তনত 'ভকত লেখা'ৰ 'বৰা লেখা' হয়। 'বৰা' হ'ল সত্ৰ আৰু হাটীৰ সমূহ ভকতৰ লগত সহযোগ ৰক্ষাকাৰী। থাপনাৰ দিনাখন ৰাতিৰ নাম প্ৰসংগৰ আগে আগে ভীমা বায়ন আৰু গন্ধিয়া বংশৰ গায়ন-বায়নে সেৱাৰ কীৰ্তন কৰে।

শংকৰদেৱৰ কীৰ্তনৰ প্ৰথম দিনাখনৰ আৰ্হিক বুঢ়াআতাৰ কীৰ্তনৰ প্ৰথম দিনৰ পুৱাৰ প্ৰসংগ অনুষ্ঠিত কৰা হয়। একে নিয়মেৰে গায়ন-বায়নে গুৰু ঘাটা মাৰি শ্যাম ৰাগৰ বৰগীত এটা আৰু ললিত ৰাগৰ 'যশোমতী পেশিতে নয়ন জুড়ায়' এই গীতটো গায়। তাৰ পিছত নামঘোষাৰ পদ এটাৰে সেৱাৰ কীৰ্তনৰ সামৰণি মাৰে।

আবেলি শংকৰদেৱৰ কীৰ্তনৰ আৰ্হিৰে ঘোষা কীৰ্তনীয়া আৰু ব্যাহ কীৰ্তনীয়া ওজাই প্ৰসংগ কৰে।

ৰাতিৰ প্ৰসংগতো একে আৰ্হিৰে গুণমালা, লীলামালা আৰু ভটিমা গোৱা হয়। ইয়াৰ পিছত গায়ন-বায়নে বৰগীত তিনিটা গোৱাৰ শেষত সেৱাৰ কীৰ্তন কৰি ৰাসৰ ছয়টা গীত আৰু বংশাৱলীৰ পদ এটা গাই ঘাটা মাৰি কীৰ্তন সামৰণি মাৰে। ত্ৰয়োদশ প্ৰসংগত প্ৰথম যুগল পটল গাই আৰু দুটা ঘোষা গাই জয় পাঠেৰে প্ৰসংগৰ সামৰণি মাৰে।

সত্ৰৰ নিত্য-চৈধ্য প্ৰসংগকে ধৰি গুৰু কীৰ্তন সমূহত বৰপেটা অঞ্চলৰ জনজীৱন এনেদৰে সম্পৃক্ত হৈ আছে যে সত্ৰক বাদ দি অঞ্চলটিৰ সাংস্কৃতিক অধ্যয়ন সম্ভৱপৰ নহয়। সত্ৰৰ হাটীসমূহৰ বংশৰাৰ দায়িত্ব জনসামাজক প্ৰত্যক্ষভাৱে জড়িত কৰি ৰখা হৈছে।

বৰপেটা সত্ৰৰ নৃত্যৰ পৰম্পৰা

নৃত্য ঃ নাচ বা নৃত্য সত্ৰীয়া কৃষ্টিৰ এক অংগ। গুৰু দুজনাই নাট-ভাওনাৰ প্ৰৱৰ্তন কৰাৰ পিছত নৃত্যৰ প্ৰচলন আৰু ইয়াৰ বিকাশ ঘটে। সু-সাহিত্যিক কালিৰাম মেধিয়ে চাৰিবিধ সত্ৰীয়া নৃত্যৰ উল্লেখ কৰিছে- কালি নাচ, ভালি নাচ, চালি নাচ আৰু নটুৱা নাচ।

কালি নাচ ঃ কালিদমন নাটত এই নাচ চলে।

ভালি নাচ ঃ ঝুমুৰাত এই নাচ চলে।

চালি নাচ ঃ নাটত তিৰোতাৰ ভাও লোৱা ল'ৰাই এই নাচ নাচে।

নটুৱা নাচ ঃ আনবোৰ নাটৰ নাচ ।

আনহাতে ড° সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাই তেওঁৰ গৱেষণা গ্ৰন্থত উল্লেখ কৰা নৃত্যসমূহ হ'ল- সূত্ৰধাৰ নৃত্য, নটুৱা নাচ, ৰাস নৃত্য, চালি নাচ আৰু কৃষ্ণ নাচ। সূত্ৰধাৰ নৃত্য নাট- ভাওনাৰ কাৰণে অপৰিহাৰ্য। ইয়াৰ তিনিটা অংগ হৈছে- সৰুভংগী, নান্দী শ্লোকৰ আবৃত্তি আৰু বৰভংগী। ল'ৰাক বিশেষ সজ্জাৰে সজাই নটুৱা নাচ নচুৱা হয়। শ্ৰীকৃষ্ণৰ লগত চেঙেলীয়া ল'ৰাক গোপিনী সজাই নচোৱা ৰাস-নৃত্য এক লাস্য নাচ। সাৰঙ্গদেৱৰ 'সঙ্গীত-ৰত্নাকৰ'ত দুই প্ৰকাৰৰ নাচ পোৱা যায়- 'চাৰি' আৰু 'চালি'। চালি নাচত ল'ৰাক ছোৱালী সজাই নচুৱা হয়। সুৱানন্দই বৰপেটা সত্ৰলৈ আহি নাচ চাবলৈ খোজাত মাধৱদেৱ গুৰুৱে 'ৰাধা নাচ' অৰ্থাৎ 'গোপী নাচ' নাচিবলৈ দিছিল। ই আজিকালিৰ চালি নাচ আছিল। নাচৰ মাজতে উঠি সুৱানন্দই নটুৱা ল'ৰাৰ কাপোৰ ফালি পৰীক্ষা কৰিলে- দেখিলে কাঠৰ তন, খোপা গমচাৰ, স্ত্ৰী নহই। শ্ৰীকৃষ্ণই বিভিন্ন ভাব-ভংগীৰে কৰা নৃত্যই হৈছে কৃষ্ণ-নাচ।

সময়ৰ লগে লগে প্ৰয়োজনানুসাৰে বিভিন্ন নাচৰ পৰিকল্পনা আৰু প্ৰদৰ্শন কৰা দেখা যায়। এই দৃষ্টিৰে এক উল্লেখযোগ্য নাচ হৈছে- দশাৱতাৰ নৃত্য। বৰপেটাৰ ফাটাহাটীৰ গুৰু ওজাক এই নাচ বিধৰ উদ্ভাৱক বুলি কোৱা হয়। বৰপেটা সত্ৰত ভৰ দৌলৰ সময়ত দৌল-গৃহৰ সম্মুখত এই নৃত্য কৰোৱা হয়। 'কীৰ্ত্তন ঘোষা'ত বৰ্ণিত বিষ্ণুৰ দশাৱতাৰৰ বৰ্ণনাৰ আধাৰত নৃত্যৰ পৰিকল্পনা কৰা হৈছে। দশাৱতাৰ নৃত্য বিভিন্ন সাংস্কৃতিক কাৰ্যসূচীতো আজিকালি দেখুওৱা হয়।

বৰপেটা সত্ৰত মঞ্চিত বিভিন্ন নাটকৰ কাৰণে প্ৰয়োজন হোৱা নাচবোৰ বিভিন্ন কলা-কৌশলৰ মাজেৰে উদ্ভাৱন কৰি লোৱা দেখা যায়। উদাহৰণস্বৰূপে বৰপেটাৰ বলোৰাম বায়নৰ পিতাক চৈতনা বায়নে কিছুমান নাচৰ উদ্ভাৱন কৰিছিল, যথা- বীৰৰ নাচ, যুদ্ধৰ নাচ, ৰজাৰ নাচ, ৰাক্ষসৰ নাচ, বান্দৰৰ নাচ, দূতৰ নাচ, ৰাণী নাচ, গোপী নাচ, নাকাকাচ নাচ ইত্যাদি। এইবোৰ নাচ বৰপেটাৰ নটুৱা শিল্পীসকলে শিকি নাট-ভাওনাত প্ৰয়োগ কৰিছিল। নৃত্য প্ৰশিক্ষকৰূপে বৰবায়ন বিক্ৰীৰাম পাঠকৰো নাম উল্লেখ কৰিব পাৰি ।

বৰপেটাত আৱিষ্কৃত আন এক উল্লেখনীয় নাচ হৈছে—

ভোৰতাল নৃত্য ঃ

বৰপেটাত ব'হাগৰ সাত দিনৰ দিনা অনুষ্ঠিত বীৰ নামৰ 'থিয়নাম' পৰা আৰ্হি লৈ বিখ্যাত ওজা মহানন্দ সূত্ৰধাৰে (১৯১৮-১৯৭৯ খ্ৰীঃ) আৱিষ্কাৰ কৰে ভোৰতাল নৃত্য। বৰপেটাৰ নৰহৰি বুঢ়াভকতে (১৯১৩-১৯৮৫ খ্ৰীঃ) এই ভোৰতাল নৃত্যক অধিক জনপ্ৰিয় কৰি তোলে। জগতগুৰু শংকৰদেৱে 'চিহ্নযাত্ৰা'ৰ কাৰণে গঢ়াই লোৱা ভোৰতাল বা ভোটতাল যোৰেই ইয়াৰ বাদ্য। ভোৰতালেৰে নৃত্যশিল্পীজনে হাতত ভোৰতাল লৈ ঘূৰাই-পকাই মঞ্চত ছন্দৰ সৃষ্টি কৰে, নিজে নবজায়। চকু আৰু শৰীৰৰ ভংগিমাই এক ছন্দৰ নহৰ তুলিব লাগে। পটৰ আঁৰত নাগাৰা আৰু তালৰ মিশ্ৰিত সুৰধ্বনিৰ মাজেৰে বীৰ নামৰ পাঠকজনৰ দৰে নাচিব লাগে। নৃত্যশিল্পীজনে ধুতি আৰু চাপকণৰ দৰে চোলা পিন্ধি গাত চেলেং এখন লয়, মূৰত পাগুৰি মাৰে। অন্য প্ৰসাধনৰ ভিতৰত ডিঙিত হাৰ, গলপতা, কাণত কুণ্ডল, হাতত বাজু আৰু ভৰিত পায়েল বা ঘুগুৰা পিন্ধে। এই নৃত্য একক বা দলীয়ভাৱে পৰিৱেশন কৰা হয়। বৰগীত বা নামৰ পদৰ লগত সংগতি ৰাখি কৰা এই নৃত্য সঁচাকৈয়ে উপভোগ্য হয়। উল্লেখযোগ্য যে কুৰি শতিকাৰ ষাঠিৰ দশকতে (১৯৫৫ খ্ৰীঃ) ড° ভূপেন হাজৰিকাই তেওঁৰ 'এৰাবাটৰ সুৰ' কথাছবিত নৰহৰি বুঢ়াভকতৰ ভোৰতাল নৃত্য প্ৰদৰ্শন কৰায় । দৰাচলতে ভোৰতাল নৃত্য বৰপেটা সত্ৰৰ ঐতিহ্যৰ এক চমকপ্ৰদ আৱিষ্কাৰ।

ঘোষা কীৰ্ত্তন ঃ

হৰিনাম ধৰ্মৰ প্ৰচাৰৰ নিমিত্তে জগতগুৰু শংকৰদেৱে ঘোষা-কীৰ্ত্তনৰ ৰচনা কৰে। ওজা আৰু পালিসকলে মিলি নাচি-বাগি গাই চিত্তাকৰ্ষক ৰূপত উপস্থাপন কৰিব পাৰিলে সহজে ই আন লোককো আকৰ্ষিত কৰে, মাধৱদেৱে ধূৱাহাট-বেলগুৰিত জগতগুৰু শংকৰদেৱৰ শিষ্য হোৱাৰ পিছত ঘোষা কীৰ্ত্তনৰ বিকাশ ঘটে। ইয়াৰ লোকপ্ৰিয়তা বাঢ়ে আৰু মহাপুৰুষৰ শিষ্য হ'বলৈ উবুৰি খাই পৰে। চৰিত্ৰপুথিত উল্লেখ পোৱা যায় যে ৰামৰাম গুৰু আৰু মাধৱদেৱৰ ভনীজোঁৱাই ৰামদাস ওজা হয়, মাধৱদেৱ ডাইনাপালি হয় আৰু ধূৱাহাটত থকা বনৰা, উবৰা, ধ্বজা, সৰ্বজয়, পৰমানন্দ, ব্যাস কলাই, ৰত্নাকৰ কন্দলি প্ৰভৃতিয়ে পালি হৈ ঘোষা কীৰ্ত্তন কৰে।

মহাপুৰুষ মাধৱদেৱ বৰপেটা সত্ৰত থকা সময়ত ঘোষা কীৰ্ত্তনৰ প্ৰচলন বৃদ্ধি পায়। পৰৱৰ্তী কালত মথুৰাদাস বুঢ়াআতাই 'ঘোষা-কীৰ্ত্তন'ক নিত্য-প্ৰসংগৰ অন্তৰ্গত কৰে আৰু কীৰ্ত্তন-উৎসৱৰ সময়ত অনিবাৰ্য হৈ পৰে। 'ঘোষা-কীৰ্ত্তন' বৰপেটা সত্ৰৰ এক আপুৰুগীয়া ঐতিহ্য।

বৰপেটা সত্ৰত 'ঘোষা-কীৰ্ত্তন'ৰ পৰিৱেশন পদ্ধতি এনেধৰণৰ—

'ঘোষা কীৰ্ত্তন'ৰ দলটোত এজন ওজা আৰু ওঠৰজন পালি থাকে। ওজাজন মাজত বহে আৰু তেওঁক আবৰি পালিসকলে অৰ্ধচন্দ্ৰাকাৰে বহে (ইংৰাজী বৰ্ণমালাৰ 'U' আখৰটিৰ আকৃতিতো বহে)। ওজাই তাল ঠুকি দুটা বৰগীত গায়। ইয়াৰ পিছত ওজা আৰু পালিয়ে মূৰত পাগুৰি মাৰি উপদেশ আৰু সঞ্চ গোৱাৰ কাৰণে সাজু হয়।

উপদেশৰ মুল ঘোষাটি ওজাই উঠি তাল বজাই লগাই দিয়ে। পালিয়ে উপদেশৰ প্ৰথমফাকি ঘোষা বহি গায়। ইয়াৰ পিছত থিয় হয়। 'দশম' আৰু 'ভক্তি-ৰত্নাৱলী'ৰ পৰা উপদেশ গোৱা হয়। উপদেশ গোৱাৰ পিছত সঞ্চ পৰিৱেশন কৰা হয়। 'ঘোষা কীৰ্তনীয়াই কৰা নৃত্যক 'চতুৰ্ভুৰ্জমান নৃত্য' বোলা হয়। বৰপেটা সত্ৰত ওঠৰটা সঞ্চ গোৱা হয়, তাৰে এটা সঞ্চ বুঢ়াআতাৰ ৰচনা। ওজা আৰু পালি প্ৰত্যেকে এযোৰকৈ তাল বজায়, কোৱা হয় 'গায়ন-তাল'। ভূমি মাৰি পিন্ধা ধুতি, গাত পেলাই লোৱা চেলেঙেৰে ওজা আৰু পালিয়ে কপালত চন্দনৰ ফোঁটো লয়।

সঞ্চ পৰিৱেশন কৰাৰ পূৰ্বে ওজাজনে গুৰু-আসনৰ কেউপিনে প্ৰদক্ষিণ কৰি মহাপুৰুষ মাধৱদেৱ, শ্ৰীৰাম আতা, নাৰায়ণদাস ঠাকুৰ আতা, বৰবিষ্ণু আতা, মথুৰাদাস বুঢ়াআতা, কেশৱাচৰণ ভাটোকুছি আতা আৰু পদ্ম বদুলা আতাৰ স্মৰণ কৰাৰ উপৰিও গুৰু-আসন তথা সেৱাৰ বস্তুৰ প্ৰতি নিজৰ শ্ৰদ্ধা নিবেদন কৰে। বৰপেটা সত্ৰত ইয়াক 'থমক' বুলি কোৱা হয়। মন কৰিবলগীয়া যে ঘোষা কীৰ্ত্তন কৰাৰ আগেয়ে গুৰুজন আৰু বৰপেটা সত্ৰৰ লগত জড়িত আতাপুৰুষসকলৰ প্ৰতি সন্মান প্ৰদৰ্শন কৰা হয়। ৰাগযুক্ত 'ঘোষা কীৰ্ত্তন'ৰ সঞ্চৰ পৰিৱেশনে দৰ্শক-শ্ৰোতাক আধ্যাত্মিক আনন্দ প্ৰদান কৰে।

বাসৰ ওজাপালি ঃ

অসমত ওজাপালিৰ ঐতিহ্য অতি প্ৰাচীন। প্ৰধানকৈ ওজাপালি দুবিধ— সুকন্নানী আৰু ব্যাস গোৱা (বিয়াহৰ) ওজাপালি। সুকন্নানীত পদ্মপুৰাণৰ কাহিনী বেউলা-লখিন্দাৰৰ গীত গোৱা যায় আৰু বিয়াহৰ ওজাপালিত বেদব্যাস বিৰচিত কাহিনী গোৱা হয়। দুয়োবিধ ওজাপালিতে ওজা, ডাইনাপালি আৰু পালি থাকে। বিয়াহৰ পালিয়ে দুয়োহাতে দুপাত তাল লৈ বজায়, কিন্তু সুকন্নানীৰ পালিয়ে এখন হাততেই দুয়োপাত তাল বান্ধি লয়। এই তালক 'খুটিতালক্স বুলি কোৱা হয়। ওজাজনে তাল নলয়। বৰপেটা সত্ৰৰ ব্যাসৰ ওজাপালি বা ব্যাস-কীৰ্তনীয়াৰ গীত-পদ দৰঙৰ বিয়াহৰ ওজাপালিৰ দৰে নহয়, মহাপুৰুষৰ ৰচনাৰেহে কীৰ্তন কৰে।

মহাপুৰুষ শংকৰদেৱৰ পূৰ্বৰে পৰাই অসমত ওজাপালিৰ প্ৰচলন আছে। ইয়াৰ পৰা গুৰুজনে তেৰাৰ নাটত কিছু প্ৰয়োগ কৰিছে। উদাহৰণস্বৰূপে দুয়োজন মহাপুৰুষৰ নাট- ঝুমুৰাত থকা 'সূত্ৰধাৰ'ৰ কথাকেই ক'ব পাৰি। 'সূত্ৰধাৰ' নামটো সংস্কৃত নাট্য পৰম্পৰাৰ যদিও সংস্কৃত নাটকৰ সূত্ৰধাৰে নান্দী পাঠ কৰি নাটৰ প্ৰস্তাৱনা কৰাই মঞ্চৰ পৰা আঁতৰি যায়। আনহাতে 'ওজাপালিৰ ওজাৰ দৰে অংকীয়া নাটৰ সূত্ৰধাৰজন আদিৰ পৰা অন্তলৈ মঞ্চত থাকে। এই প্ৰসংগত ড° বাণীকান্ত কাকতিৰ মন্তব্য প্ৰণিধানযোগ্য— "অসমীয়া নাটৰ নিৰ্মাণৰ কৌশলো ইয়াৰ উদ্দেশ্যৰ অনুৰূপ। সূত্ৰধাৰেই ইয়াৰ মধ্যস্থ পুৰুষ। সুত্ৰধাৰ নামটো সংস্কৃত নাটৰপৰা ধাৰ কৰি অনা হ'লেও ভাওনাত ইয়াৰ কাম সম্পূৰ্ণ স্বতন্ত্ৰ। সংস্কৃত নাটত সূত্ৰধাৰৰ কাম আছিল কেৱল গ্ৰন্থকাৰৰ পৰিচয় দি কি উপলক্ষে নাটখন প্ৰৱৰ্তন কৰা হ'ল, মাথোন এইখিনি কৈ দিয়া। তাৰ পিছত সূত্ৰধাৰ ওলাই যায় আৰু নাটৰ কাম আপোনা-আপুনি আৰম্ভ হয়। অসমীয়া নাটত সূত্ৰধাৰ গুৰিৰপৰা শেষলৈকে দোহাৰত উপস্থিত থাকে আৰু এই সূত্ৰধাৰক কেন্দ্ৰস্থ কৰিয়েই চকৰিৰ দৰে ঘৰে। এই সূত্ৰধাৰজন নাটকৰ প্ৰতিপাদ্য বিষয় আৰু দৰ্শক-মণ্ডলীৰ ভিতৰত মধ্যৱৰ্তী লোক। নাটৰ ঘটনাৱলীৰ সকলো সম্ভাৱিত অৰ্থ উদ্ধাৰ কৰি সূত্ৰধাৰে 'আহে সামাজিক লোক' বুলি দৰ্শকসকলক বুজাই দিয়ে। গোটেই ভাওনাখন জানিবা বেৰত আঁৰি থোৱা ছবিৰ মানচিত্ৰ। সূত্ৰধাৰে সেই চিত্ৰবোৰ আঙুলিৰে বুজাই দিয়াৰ দৰে নাটৰ ঘটনা-পৰম্পৰা আৰু সেইবোৰৰ তাৎপৰ্য ৰাইজক বুজাই দিয়ে।" (অংকীয়া ভাওনা) 'ওজাপালি'ৰ ওজাৰ আৰ্হিত শংকৰদেৱে তেৰাৰ নাটত সূত্ৰধাৰৰ ভূমিকা নিৰ্দিষ্ট কৰি এক অভিনৱ প্ৰয়োগ কৰিছে।

ওজাপালিৰ প্ৰতি জগতগুৰু শংকৰদেৱৰ আকৰ্ষণৰ নিদৰ্শন পাব পৰা যায় বৰদোৱাত। তিৰত দেশৰ ব্ৰাহ্মণ পণ্ডিত জগদীশ মিশ্ৰই জগন্নাথ পুৰীৰপৰা 'ভাগৱত' লৈ বৰদোৱাত উপস্থিত হয়। গুৰুজনাৰ লগত মিশ্ৰৰ পৰিচয় পৰ্ব হৈ যোৱাৰ পিছত অতিথিৰ সৎকাৰৰ কাৰণে শংকৰদেৱে নামঘৰত 'ওজাপালিৰ প্ৰদৰ্শন কৰি নিজে ৰচা ঘোষা-কীৰ্ত্তনৰ পদ গায়।

ওজাপালিৰ পোছাক-পৰিচ্ছদ সম্বন্ধে অতুল চন্দ্ৰ বৰুৱাই তেওঁৰ 'মনসা-কাব্য আৰু ওজাপালি' গ্ৰন্থত এইদৰে মন্তব্য কৰিছে- "মূৰত টৌকণীয়া ধৌত পাগুৰি, পাছফালৰ চুলিৰ খোপা সেই পাগুৰিৰে বিশেষ ধৰণে পৰিবৃত, কপালৰ সোঁমাজত বগা চন্দনৰ ফোঁট, মুখত মনোহৰ হাঁহি, গাত চৌগা-চাপকন চোলা, ডিঙিত সোণৰ ঢোল মাদলীযুক্ত মণি, কাণত কণ্ঠী-সোণা, হাতত গোটা গামখাৰু, ককালত ভৰিৰ পতালৈকে ওলমি পৰা পৰিষ্কাৰ জামা, কান্ধৰ ওপৰেদি নমাই আনি কোমৰত বান্ধি লোৱা ৰঙা দীঘল ভুটিয়া টঙালি আৰু ভৰিপতাৰ ওপৰত আঙুলিত বান্ধি লোৱা সবল বেঁকা নেপুৰ- এয়ে হ'ল বিয়াহৰ ওজাৰ বিশেষ অংগভূষণ। অৱশ্যে বৰপেটা সত্ৰৰ ব্যাস- কীৰ্তনীয়া দলৰ পোছাক পৰিচ্ছদ সাধাৰণ ধৰণৰ— এখন পাট বা কপাহী চুৰিয়া, একোটা দীঘলীয়া কুৰ্তা (পাঞ্জাবী) চোলা, কান্ধত এখনি চেলেং, মূৰত পাগ, কপালত চন্দনৰ ফোঁট, ডিঙিত এধাৰ তুলসীৰ মালা; ওজাজনে হাতত গামখাৰু, কাণত কুণ্ডল আৰু ভৰিত এযোৰ নেপুৰ পিন্ধে।

ওজাপালিৰ দলটোত এজন ওজা, ওজাৰ প্ৰধান সহায়ক এজন ডাইনাপালি আৰু আন সোতৰজন পালি থাকে। এই ঊনৈশজনীয়া দলটোত মুখ্য ভূমিকা নিৰ্বাহ কৰে ওজা আৰু ডাইনাপালিয়ে। ডাইনাপালিজনৰ ৰসিকতা, উপস্থিত বুদ্ধি, ৰসালভাৱে বিষয়বস্তুৰ পৰিৱেশন কৰিব পৰা ক্ষমতাৰ ওপৰত দলটোৰ কৃতিত্ব নিৰ্ভৰ কৰে। দলটোৰ পালিসকলে ইংৰাজী U আখৰটোৰ দৰে থিয় হয়, ওজা আৰু ডাইনাপালিয়ে তেওঁলোকৰ মাজত অগা-পিছাকৈ থিয় হৈ অৱস্থান গ্ৰহণ কৰে। অৱশ্যে বৰপেটা সত্ৰৰ নিত্য-প্ৰসংগৰ সময়ত পালিৰ সংখ্যা চাৰিজনমানো থাকে।

বিয়াহৰ ওজাপালিৰ অংগ বা অৱয়ব পাঁচটা— নৃত্য, গীত (ৰাগ), মুদ্ৰা, তাল আৰু পদ। সেয়ে ওজাপালি পঞ্চাঙ্গ সংগীত। আকৌ একোটা ৰাগ ছয় প্ৰকাৰৰ— দিহা, ৰাগ, মালিতা, বানা, ঘুনি আৰু থোকা। ইয়াৰ ৰাগ, বানা, জুনা আৰু তালৰ ঘাতনিৰ বৈচিত্ৰ্য মনকৰিবলগীয়া।

নৃত্যৰ ভাগসমূহ ঃ

বৰপেটা সত্ৰৰ নৃত্য ভাগলৈ অহাৰ লগে লগে এটা কথা মন কৰিব লাগিব যে— ইয়াত থকা নৃত্যসমূহ বৰ্তমানলৈ ক'তো প্ৰচলন হোৱা দেখা বা শুনা হোৱা নাই। কমলাবাৰী সত্ৰৰ নৃত্যৰ পৰম্পৰাৰ লগত বৰপেটা সত্ৰৰ নৃত্যৰ যথেষ্ট বৈসাদৃশ্য দেখিবলৈ পোৱা গৈছিল। লগতে কমলাবাৰী থুলৰ তালৰ লগতো বৰপেটা সত্ৰৰ তালৰ অমিল দেখা পোৱা গৈছে। গতিকে বহুটো চেষ্টাৰ ফলত কেইখনান নৃত্যৰ তাল সংগ্ৰহ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিলো কাৰণ আন সত্ৰসমূহৰ নৃত্যৰ তালৰ ওপৰত যেনেকৈ কিতাপ পোৱা যায় বৰপেটা সত্ৰৰ নৃত্যবোলৰ ওপৰত তেনেকুৱা কোনোধৰণৰ কিতাপ পাবলৈ মই সক্ষম নহ'লো। লগতে নাচ কেইখন কেতিয়া কেনেকৈ পৰিবেশন কৰা হয় তাৰে ওপৰতো বহলভাৱে তথ্য পোৱা নগ'ল। এই সম্পূৰ্ণ গৱেষণাটোৰ অন্তত কেইখনমান তাল সংগ্ৰহ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিলো। সেই তাললিপিখিনি তলত উল্লেখ কৰা হ'ল—

* কৃষ্ণ নাচ
* সুত্ৰধাৰী নাচ
* নাকাকাচৰ নাচ
* কালিয়দমন নাচ
* নটুৱা প্ৰৱেশ নাচ
* ঝুমুৰা নাচ
* চালি নাচ
* ভোজন বিহাৰ নাচ

কৃষ্ণ নাচ

আৰম্ভণী মান - ১ নং

ধেয়	ধেয়	ধেয়	ধেয়	ধেয়	ধেয়	ধেয়	ধেয়	ধেয়
×	২	৩	৪	৫	৬	৭	৮	৯
খুৰাক	ধেয়	তা	তা	তা	তা	তাক	ধেয়	S
×	২	৩	৪	৫	৬	৭	×	

মান - ২ নং

১	২	৩	৪	৫	৬	৭	৮
খিতা	তং	তাখুৰ	ধেয়	খিতা	তং	তাখুৰ	ধেয়
×		২		৩		৪	
খিতা	তং	ধেয়ধে	না	ধেয়ধে	নাধে	নং	S
×		২		৩		৪	
খিতা	তং	তাখুৰ	ধেয়	খিতা	তং	তাখুৰ	ধেয়
×		২		৩		৪	
খিতা	তং	ধেয়ধে	না	ধেয়ধে	নাধে	নং	S
×		২		৩		৪	
তাতা	খিতা	খিতি	তাক	ধেনা	ধেনা	ধেয়	S
×		২		৩		৪	

মান - ৩ নং

১	২	৩	৪	৫	৬	৭	৮
×		২		৩		৪	
খুৰান	তাক	ধেনি	তাধে	নাক	ধেন	থেয়	S

৭ আবৰ্ত্তণ

মান – ৪ নং

১	২	৩	৪	৫	৬	৭	৮
×		২		৩		৪	
						তাতা	ধেয়
ৰেধে	নিS	তাক	ধেনি	তাক	ধেনি	ধেয়	S
ধেয়	Sখু	ৰাক	ধেS	নাক	থেনি	থেয়	S
ৰেধে	নিS	তাক	ধেনি	তাক	ধেনি	ধেয়	S
ধেয়	Sখু	ৰাক	ধেS	নাক	থেনি	থেয়	S

মান – ৫ নং

৮ মাত্রা, ৪ তালি

১	২	৩	৪	৫	৬	৭	৮
×		২		৩		৪	
খুৰান	তাক	ধেয়	তাখু	ৰখি	তাS	তাক	থেয়
থেনি	তাS	তাখু	ৰধে	নাক	ধেনি	তা	S

৭ আৱৰ্ত্তণ

মান – ৬ নং

১	২	৩	৪	৫	৬
×		২		৩	
তাতা	থেয়	ৰিধে	য়ধেয়	তাধেয়	ধেয়
ধেকি	ধেS	নাক	ধেন	থেয়	S

২ আৱৰ্ত্তণ

মান – ৭ নং

১০ মাত্রা, ৫ তালি

১	২	৩	৪	৫	৬	৭	৮	৯	১০
×		২		৩		৪		৫	
খুৰান	তাক	ধেথেল	থেনা	তাথেল	থেনা	তাখুৰ	খুৰখুৰ	তাথেল	থেনা

২ আৱৰ্ত্তণ

মান – ৮ নং

ধেথেল	থেনা	তাথেল	থেনা	ধেথেল	থেনা	তাথেল	থেনা
×		২		৩		৪	
ধেথেল	থেনা	ধেথেল	থেনা	ধেথেল	থেনা	তাথেল	থেনা
×		২		৩		৪	
ধেথেল	থেনা	তাথেল	থেনা	ধেনতা	তাধেন	তাতাক	ধেনা
×		২		৩		৪	
ধেনতা	তাধেন	তাতাক	ধেনা	ধেয় ।			
×		২		×			

মান – ৯ নং

৪ মাত্রা, ২ তালি, ২ খালি

১	২	৩	৪	৫	৬	৭	৮	৯
×	০	২	০	৩	০	৪	০	৫
খুৰাণতাক	ধেনিতাধে	নাধেনি	তাতাখিতি	তাS	খুৰাতখিতি	তাকধেয়	থেনিকিথে	নাS

৭ আৱৰ্ত্তণ

মান – ১০ নং

৪ মাত্রা, ২ তালি, ২ খালি

১	২	৩	৪
×	০	×	০
খুৰাতখিতি	তাকধেয়	থেনিকিথে	নাS

৫ আৱৰ্ত্তণ

ঘাটা

খুৰাণতাক	ধেনিতাধে	নাকধেয়	তাত্তাধে	নাকধেনি	তাততাধে	নাধেনা	ধেনS	ধেয়S
×	২	৩	৪	৫	৬	৭	৮	৯
খুৰাণতাক	ধেনিতাধে	নাকধেয়	তাত্তাধে	নাকধেনি	তাততাধে	নাধেনা	ধেনS	ধেয়S
×	২	৩	৪	৫	৬	৭	৮	৯

সূত্ৰধাৰী নাচৰ বাজনা

প্ৰবেশৰ বাজনা

এক তাল — ১৫ মাত্ৰা, ৩ তালি ৩ খালি (বিলম্বিত লয়)

৪	৫	৬	৭	৮	৯	১০	১১	১২	১৩	১৪	১৫	১	২	৩
০		২			০		৩			০		x		
খিS	তাক	ধেন্	নং	S	খিS	তাক্	ধেন্	নং	S	খিS	তাক্	ধেন্	নং	S.

জোৰণী ঘাটা (মধ্যলয়)

১	২	৩	৪	৫	৬	৭	৮
x		২		৩		৪	
তং	S	ধিনং	তা	খিত্	তাধি	নিতা	খিতা

মান — ১নং

৮ মাত্ৰা, ৪ তালি (মধ্যলয়ৰ পৰা ক্ৰমাগত দ্ৰুতলয়)

১	২	৩	৪	৫	৬	৭	৮
x		২		৩		৪	
ধিনি	তাধি	নিতা	খিতা	ধিনি	তাধি	নিতা	খিতা

৮ আবৰ্ত্তন

মান — ২নং (মধ্যৰ পৰা দ্ৰুতলয় ক্ৰমাগত)

৪ মাত্ৰা, ৪ তালি

১	২	৩	৪
x	২	৩	৪
খিতাধিনি	খিতং	খুৰাত্	খিতং

৮ আবৰ্ত্তন

পুনৰ ১নং আৰু ২নং মান যথা নিয়মে আবৰ্ত্তন কৰিব)

লয়নী ঘাটা

১	২	৩	৪	৫	৬	৭	৮	৯	১০	১১	১২	১৩	১৪	১৫	১৬
x	২		৩	৪		৫	৬	৭		৮	৯	১০	১১	১২	
ধেয়	খিত্‌	s	ধেয়	খিতং	s	ধেয়	sখু	ৰাক্‌	ধেয়	তাতা	খিতা	খিত্‌	ধেন্‌	নং	s

ধেয় s, ধিনা ধিনা ধিনা ধিনা ধিনা ধিনি ধেয় s
x x ২ ৩ ৪ ৫ ৬ ৭

লয়নী ঘাটা ধেয় sখু, ৰাক্‌ ধেয় তাতা খিতা খিত্‌ ধেন নং s ||
x ২ ৩ ৪ ৫

শ্রীকৃষ্ণ বন্দনাৰ শ্লোক গাই হস্ত মুদ্ৰাত প্ৰকাশ।

মান — ৩নং

৪ মাত্ৰা, ৪ তালি (বিলম্বিত লয়)

১	২	৩	৪
x	২	৩	৪
তং	তং	তং	তং

মান — ৪নং

৮ মাত্ৰা, ৪ তালি, ৪ খালি (মধ্যলয়ৰ পৰা দ্ৰুতলয়)

১	২	৩	৪	৫	৬	৭	৮
x	০	২	০	৩	০	৪	০
তাক্‌ধেন	নাত্‌তা	খিত্‌ধেন্‌	নাত্‌তা	খিতধেন	নাক্‌ধেন্‌	নাকধেন্‌	নংs

৮ আবৰ্ত্তন

লয়নী ঘাটা

১	২	৩	৪	৫	৬	৭	৮	৯	১০	১১	১২	১৩	১৪
x	২		৩	৪		৫	৬	৭	৮	৯	১০	১১	
তাখুৰ	খিতং	s	তাখুৰ	খিতং	s	খিদ্‌	ধেন্‌	না	ধেন	না	ধেন	নং	s

মান — ৫নং

৮ মাত্ৰা, ৪ তালি (মধ্যলয়)

১	২	৩	৪	৫	৬	৭	৮
x		২		৩		৪	
ধিন নং	ঽতা	খিতিতা	খিতং	ধিন্না	ধিন্না	খিনিতি	খিনং

৮ আৱৰ্ত্তন

লয়নী ঘাটা

১	২	৩	৪	৫	৬	৭	৮	৯	১০
x	২		৩	৪		৫	৬	৭	
ধেয়	খিতং	ঽ	ধেয়	খিতং	ঽ	খিত্	ধেন্	নং	ঽ
ধেয়	খিতং	ঽ	ধেয়	খিতং	ঽ	খিত	ধেন	নং	ঽ

ঘাটা (দ্ৰুত লয়)

ধিনা তাতা তাতা তং তাতা তাতা খিতা গুৰগুৰ ধিন্ নাকু ধেয় ঽ |
x ২ ৩ ৪ ৫ ৬

গুৰু বন্দনা

(১)

৪ মাত্ৰা, ৪ তালি (বিলম্বিত লয়)

১	২	৩	৪
x	২	৩	৪
ধিনাকধি	নিতাধিনি	তাতাকধি	নিতাধিনি
ধিনাকধি	নিতাধিনি	তাতাকধি	নিতাধিনি
তংখিতাঽ	খিতাধিন্	ধেয়খিতা	খিতাধিন্
গুৰগুৰ	তাখিতাধিন্	গুৰগুৰ	তাখিতাধিন্

(২)

১	২	৩	৪
x	২	৩	৪

তংখিতা s

ধিনাকধি	নিতাধিনি	তাতাকধি	নিতাধিনি
তাতাকধি	নিতাধিনি	খিতাতাখি	তং s
তাখিত্ধি	নিতাখিতি	তাখিত্ধি	নিতাখিতি
ধিনাকধি	নিতাকধি	নাধিনি	তংতাতা
খিতাখিতি	তাকধিনা	দিধিনাক	ধেয় s

চোক্

ধেনিনং	তং তং	ধেনিনং	তং তং
ধেনিনং	তং তং	ধেয়ধেনি	নং s
ধেয়ধেনি	নং s	ধেয়ধেনি	নং s
ধেধেনাধি	নিতাখুৰখুৰ	ধেয়ধেনি	তাখুৰখুৰ
ধেয়ধেনি	তাখুৰখুৰ	খুৰখুৰাত্তা	খিতাখিতা
তাখিতধি	নিতাখিতা	তংখিতা	তংখিতা
ধিনাকধি	নিতাখিতা	ধিধিনং	তাখিতং
তাখিতধি	নিতাখিতা	তংতং	তংs
ধেয়খিতা	দিধিনাক্	ধিsনাক	দিধিনাক
ধিন্নং	খিতাখিতি	তাকধিনা	দিধিনাক
ধেয় s			

তাধিনি | ধিনং | তাখিতি ধাটা | খিতং আৰম্ভ

ধিনা তাতা তাতা তং তাতা তাতা খিতা গুৰ গুৰ

ধিন নাক ধেয় | S S S ||

তাক্	ধেনি	তাক	ধেনি	তাক	ধেনি	গুৰগুৰ	গুৰগুৰ	
×	২	৩	৪	৫	৬	৭	৮	
ধেনং	খিতাক্	ধেনিতা	খিতাক	খিতা	ধেনা	ধেনা	ধেয়	॥
×	২	৩	৪	৫	৬	৭	৮	

নাকা কাচৰ বাজনা

ঘাটা । দ্রুতলয়

তাতা	তাতা	তাতাক্	থেয়,	তাতা	তাতা	তাতাক্	থেয়
×	২	৩	৪	×	২	৩	৪
গুৰগুৰ	ধেনা	তাতা	তাতা	তং	তাতা	তাতা	খিতা
	×	২	৩	৪	৫	৬	৭
গুৰগুৰ	ধেন	নাক্	ধেয়	।			
৮	৯	১০	১১				

২ আবৰ্ত্তণ

মান - ১ নং (মধ্যলয়)

ধেনংতা	খিত্ গুৰগুৰ	ধেনংতা	খিত্ গুৰগুৰ	
×	০	২	০	
ধেনংতা	খিত্ গুৰগুৰ	ধেনংতা	খিত্ গুৰগুৰ	
×	০	২	০	
ধেন্থেয়	থেয় SS	তাক্থেয়	তাক্থেয়	
×	০	২	০	
তাক্থেয়	তাক্থেয়	তাগুৰতা	গুৰথেয়	
×	০	২	০	
ধেন্থেয়	ধেন্থেয়			
×	০			
তাধানিতা	খিতিতাS	তাতাখিতি	তাSতাতা	খিতিতাS ॥
×	০	২	০	৩

মান - ২ নং (মধ্যলয়)

১	২	৩	৪	৫	৬	৭	৮
×	০	২	০	৩	০	৪	০
থেয়	তাতাক্	ধেন্‌থেয়	তাতা	থেয়	তাতাক্	ধেন্‌থেয়	তাতা

১০ আৱৰ্ত্তণ

চোক্ । (ক্ৰমাগত দ্ৰুতলয়)

থেয়ধেন্	থেয়ধেন্	থেয়S	তাধেনিতা	খিতিতা	তাতাখিতি	তাS
×	২	০	৩	০	৪	৫
থেয়ধেন্	থেয়ধেন্	থেয়S	তাধেনিতা	খিতিতা	তাতাখিতি	তাS
×	২	০	৩	০	৪	৫
থেয়S	থেয়S	থেয়S	SS			
×	২	৩				
তাক্‌ধেনা	ধেনংSতা	তাক্‌ধেনা	ধেনংSতা	তাক্‌ধেনা	ধেনংSতা	
তাক্‌ধেনা	ধেনংSতা	তাক্‌ধেনা	ধেনংSতা			
×	০	×	০			
তাক্‌ধেনি	তাক্‌ধেনি	তাক্‌ধেনি	গুৰগুৰ			
×	২	৩				

ধেনং	Sখি	তাক্	ধেনি	তাS	খিতা	খিতা	ধেন্	ধেনা	Sক	ধেয় S
×	২	৩	৪	৫	৬	৭	৮	৯	১০	১১

জোৰণী মান (বিলম্বিত লয়)

বাজনাৰ লগে লগে আগলৈ গতি কৰিব।

১	২	৩	১	২	৩
×	২		×	২	
ধেন্	থেয়	S	ধেন্	থেয়	S

৩ আৱৰ্ত্তণ

চোক্ । (ক্ৰমাগত দ্ৰুতলয়)

খুৰাতখিতং	তাখিতং	তাখিতং	খিতংতা
×	০	২	০

ধেধেনাধে	নাধে	নংSখি	তাS	ধেধেনাধে	নাধে	নংSখি	তাS
×	০	২	০	×	০	২	০

ধেধে	নাধে	নাধে	নং	ধেনং	Sতা	খিতা	তংS
×		২		৩		৪	
ধেধে	ধেয়	তাক্	ধেয়	তাক্	ধেয়	তাথে	নাক্
×		২		৩		৪	
ধেধে	ধেয়	তাথে	নাক্	ধেধে	ধেয়	তাথে	নাক্
×		২		৩		৪	
ধেধে	ধেয়	তাথে	নাক্	ধেধে	ধেয়	তাথে	নাক্
×		২		৩		৪	

ধেয়	ধেনং	খুৰাক্	ধেনং	খুৰাক্	ধেনং	তাখি	তাক্	ধেনা	ধেনা	ধেয়	S
×		২		৩		৪		৫		৬	
ধেয়	ধেনং	খুৰাক্	ধেনং	খুৰাক্	ধেনং	তাখি	তাক্	ধেনা	ধেনা	ধেয়	S
×		২		৩		৪		৫		৬	

জোৰণী মান (বিলম্বিত লয়)

বাজনাৰ লগে লগে পিচলৈ আহিব।

১	২	৩	১	২	৩
×	২		×	২	
ধেন্	থেয়	S	ধেন্	থেয়	S

৩ আবৰ্ত্তণ

মান - ৩ নং

১	২	৩	৪	৫	৬	৭	৮
×	০	২	০	৩	০	৪	০
খিতাক্	ধেয়ধেয়	ধেনিতাক্	ধেয়	খুৰাস্তা	খিতা	তাক্	S

৪ আবৰ্ত্তণ

মান - ৪ নং (বিলম্বিত লয়)

খুৰখিতাতা	খুৰখিতাতা	খুৰখিতাতা	খিতাতাকধেয়	ধেয়তাধেয়
×	২	৩	৪	৫
ধেনাধেয়তা	তাখুৰতাখুৰ	খিতাকধেনা	ধেনাকধেয়	
৬	৭	৮	৯	

খুৰখিতাতা	খুৰখিতাতা	খুৰখিতাতা	খিতাতাকধেয়	ধেয়তাধেয়
×	২	৩	৪	৫
ধেনাধেয়তা	তাখুৰতাখুৰ	খিতাকধেনা	ধেনাকধেয়	ধেনধেয়
৬	৭	৮	৯	১০

খিতাকধেয়ধেয়	ধেনিতাকধেয়	খুৰাস্তখিতা	তাSতাS
×	০	২	০
খিতাকধেয়ধেয়	ধেনিতাকধেয়	খুৰাস্তখিতা	তাSতাS
×	০	২	০
খিতাকধেয়ধেয়	ধেনিতাকধেয়	খুৰাস্তখিতা	তাSতাS
×	০	২	০
খিতাকধেয়ধেয়	ধেনিতাকধেয়	খুৰাস্তখিতা	তাSতাS
×	০	২	০

চোক্ । (দ্রুতলয়)

গুৰগুৰ	ধেধে	ধেনা	গুৰগুৰ	ধেধে	ধেনা	ধেধে	ধেনা	ধেধে	ধেনা
×	২	৩	×	২	৩	×	২	৩	৪

ধেয়Sতা	ধেয়	ধেনা ধেয়	য়তা	তাখুৰ	খুৰখুৰ
×	০	২	০	৩	০
ধেয়Sতা	ধেয়	ধেনা ধেয়	য়তা	তাখুৰ	খুৰখুৰ
×	০	২	০	৩	০

খিতা কধে	নাS ধেনা	ধেয়S
×	২	৩

জোৰণী মান (বিলম্বিত লয়)

বাজনাৰ লগে লগে পিচলৈ আহিব।

১	২	৩	১	২	৩
×	২		×	২	
ধেন্	থেয়	S	ধেন্	থেয়	S

৩ আৱৰ্ত্তণ

মান - ৫ নং (বিলম্বিত লয়)

খুৰাক্ধেনা	খুৰাক্ধেনা	খুৰাক্ধেনা		
×	২	৩		
তাকধেনা	তাক্ধেনা	তাক্ধেনা	ধেনাধেনা	ধেয়S ।
×	২	৩	৪	৫
খুৰাক্ধেনা	খুৰাক্ধেনা	খুৰাক্ধেনা		
×	২	৩		
তাকধেনা	তাক্ধেনা	তাক্ধেনা	ধেনাধেনা	ধেয়গুৰগুৰ ।
×	২	৩	৪	৫

চোক্ । (দ্রুতলয়)

ধেনাকথে	নিতাখিতি	তাখুৰখি	তাS,	খুৰাতথে	নিতাখিতি	তাখুৰ	ধিনাS
×	২	৩	৪	৫	৬	৭	৮
খুৰাতথে	নিতাখিতি	তাখুৰ	ধিনাS				
৯	১০	১১	১২				

জোৰণী মান (বিলম্বিত লয়)

বাজনাৰ লগে লগে পিচলৈ আহিব।

১	২	৩	১	২	৩
×	২		×	২	
ধেন্	থেয়	S	ধেন্	থেয়	S

৩ আৱৰ্ত্তণ

মান - ৬নং (বিলম্বিত লয়)

গুৰগুৰ	খিনংS	গুৰগুৰ	খিনংS	গুৰগুৰ
×	২	×	২	

১	২	৩	৪	৫	৬
×	০	×	০	৩	৪
খিনাকধে	নিতাখিতি	তাত্তাতা	খিতাতা	তাখুৰখু	কন্ধাখিত

৫ আবৰ্ত্তণ

চোক্ ।(ক্ৰমাগত দ্ৰুতলয়)

ধেনাকধে	নিতাS	খিত্খিতা	ধেধেনা	ধেনংতং	তাখুৰখুৰ	খিতংতা
×	২	৩	৪	৫	৬	৭

ধেনাকধে	নিতাS	খিত্খিতা	ধেধেনা	ধেনংতং	তাখুৰখুৰ	খিতংতা
×	২	৩	৪	৫	৬	৭

ধেনং	Sতা	তাক্,	ধেনং	Sতা	তাক্,	ধেনং	Sতা	তাক্,	ধেনং	Sতা	তাক্,	তাক্	ধেনি	গুৰগুৰ
×	২	৩	×	২	৩	×	২	৩	×	২	৩	×	২	৩

ধেনং	খিতাক	ধেনিতা	খিতা	ধেনা	ধেনাক	থেয়	S ॥
×	২	৩	৪	৫	৬	৭	

জোৰণী মান (বিলম্বিত লয়)

বাজনাৰ লগে লগে আগুবাই যাব।

১	২	৩	১	২	৩
×	২		×	২	
ধেন্	থেয়	S	ধেন্	থেয়	S

৩ আবৰ্ত্তণ

মান - ৭ নং

ৰিধেয়	ৰিধেয়	ৰিধেয়	ৰিধেয়	তাধেয়	খিত্	তাধেয়	খিত্ ।
×	০	২	০	৩	০	৪	০

তাখুৰখু	ৰাক্থেয়	তাখুৰখু	ৰাক্ধেয়	তাখুৰখু	ৰাক্ধেয় ।
×	০	২	০	৩	০

ধেন্থেয়	তাথেয়	তাথেনাক্,	ধেন্থেয়	তাথেয়	তাথেনাক্
×	২	৩	×	২	৩

ধেধেধেয়	তাক্ধেয়	তাক্ধেয়	তাথেনাক্
×	২	৩	৪

ধেধেয়	তাথেনাক্	ধেধেয়	তাথেনাক্	ধেধেয়	তাথেনাক্	ধেধেয়	তাথেনাক্
×	২	×	২	×	২	×	২

ধেয়ধেনা	তাধেনং	তাধেনং	তাখিতা	ধেSন্	ধেনাক	ধেয় ।।
×	২	৩	৪	৫	৬	৭

জোৰণী মান (বিলম্বিত লয়)

বাজনাৰ লগে লগে পিছুৱাই আহিব।

১	২	৩	১	২	৩
×	২		×	২	
ধেন্	থেয়	S	ধেন্	থেয়	S

৩ আবৰ্ত্তণ

মান - ৮ নং (মধ্যলয়)

ধেনা	ধেনা	থেনি	কিথে	নাS,	ধেনা	ধেনা	থেনি	কিথে	নাS
×	২	৩	৪	৫	×	২	৩	৪	৫

ধেনা	ধেনা	থেনি	কিথে	নাS ।
×	২	৩	৪	৫

ধেনং	তাতং	তাতা	ধেয়	ধেনং	তাতং	তাতা	ধেয় ।
×		২		×		২	

ধেয়	ধেনং	Sতা	খিতা	তাধে	নাক	ধেনা	ধেনা	তাতা	তা ।
×	২	৩	৪	৫	৬	৭	৮	৯	১০

খিত	ধেয়	ধেয়	ধেয়	ধেন্	নাত্	তাS	S
×		২		৩		৪	
খিত	ধেয়	ধেয়	ধেয়	ধেন্	নাত্	তাS	S
×		২		৩		৪	
খিত	ধেয়	ধেয়	ধেয়	ধেন্	নাত্	তাS	S
×		২		৩		৪	
খিত	ধেয়	ধেয়	ধেয়	ধেন্	নাত্	তাS	S
×		২		৩		৪	

তংখু	ৰান্তা	খিতিতাক্	ধেয়S	তংখু	ৰান্তা	খিতিতাক্	ধেয়S
×	০	২	০	×	০	২	০
থেয়	থেয়	থেয়					
×	২	৩					

চোক্ (দ্রুতলয়)

তাক্ধেনা	ধেনংSতা,	তাক্ধেনা	ধেনংSতা,	তাক্ধেনা	ধেনংSতা
×	২	×	২	×	২

ধেনাতা	তাক	তাক	ধেনি,	ধেনাতা	তাক	তাক	ধেনি,	ধেনাতা	তাক	তাক	ধেনি
×	২	৩	৪	×	২	৩	৪	×	২	৩	৪

ঘাটা

গুৰগুৰ	ধেনং	Sখি	তাক্	ধেনি	তাখি	তাক	ধেন্	ধেনা	Sক	ধেয়	।
	×	২	৩	৪	৫	৬	৭	৮	৯	১০	

জোৰণী মান (বিলম্বিত লয়)

১	২ ৩		১	২ ৩
×	২		×	২
ধেন্	থেয় S		ধেন্	থেয় S

৩ আবৰ্ত্তণ

মান – ৯ নং

ধেনতা তাতাতা তাতাতা তাতাতা তাতাতা তাতাতা ।
× ২ ৩

তাতাতা তাতাতা তাতাতা খিতং, তাতাক থেয় ।।
× ২ ৩ ৪ ৫ ৬

ধেধেনা নাধেনা ধেধেনা নাধেনা ধেধেনা নাধেনা ধেয়S ।
× ২ ৩ ৪

ধেন্‌না তাতাতা তাতাতা তাতাতা তাতাক্ থেয়S ।।
× ২ ৩

ধেধেধে নাধেনা ধেয়ধে ধেধেধে নাধেনা ধেয় ।
× ২ ৩

তংখু ৰাকখু ৰাকতা ধেধেন তংখু ৰাকখু ৰাক্ থেয়
× ২ ৩ ৪

তাধেন তাধেন তাধেন থেয় ।
× ২ ৪ ৪

ধেনং Sতং তাতা খুৰখুৰং তাতং Sতং তাতা খুৰখুৰ থেয় থেয় থেয় থেয় |
× ২ × ২ × ২ ৩ ৪

ঘাটা

গুৰগুৰ ধেনং Sখি তাক্ ধেনি তাS খিতা খিতা ধেনা ধেনা ধেয় ।।

ঝাটা

ধেয়	তাতা	তং	তাতা	খিতি	তাক	খিনা
×	২	৩	৪	৫	৬	৭
খিনি	তং	খিতি	তাক	খিনা	খিনি	তং
৮	৯	১০	১১	১২	১৩	১৪
দিখি	নাখি	নং	খিনা	তাতা	তং	S
১৫	১৬	১৭	১৮	১৯	২০	
খিদ্	ধেয়	ধেয়	তাতা	Sক	ধেয়	S
২১	২২	২৩	২৪		×	

সামৰণি

নৱবৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ মূল হোটা মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱৰ সৃষ্টি ৰাজিৰে অসমত এক আধ্যাত্মিক পৰম্পৰা সূচনা হৈছিল। সেই আধ্যাত্মিক পৰম্পৰা নামনি অসমতো বিৰজিত হৈ আছিল। নামনি অসমৰ গুৰু জনাৰ শিষ্য প্ৰসিশ্যসকলৰো নানান অসমৰ অৱদান যথেষ্ট। তাৰ ভিতৰত বৰপেটা অন্যতম। নিকা সংহতি পৰম্পৰাৰে বৰপেটা সত্ৰত নিত্য প্ৰসংগ বা চৈধ্য প্ৰসংগৰ মাজেৰে আধ্যাত্মিক চৰ্চা প্ৰচলিত হৈ আহিছে। এই সত্ৰৰ সাতাম পুৰুষীয়া গুৰুজনাৰ সৃষ্টিৰাজিটোৰ অবিৰতভাৱে চলি আহিছে।

মোৰ অধ্যয়নৰ বিষয়ৰ “বৰপেটা সত্ৰৰ পৰম্পৰাগত ৰীতি-নীতি আৰু সত্ৰীয়া নৃত্য পৰম্পৰা” বিষয়টিৰ বৰপেটা সত্ৰৰ নৃত্য পৰম্পৰাগত বিষয়ে লিপিবদ্ধ কৰা হৈছে। উক্ত বিষয়টিৰ ওপৰত নিখুতভাৱে অধ্যয়ন কৰিবৰ বাবে যৎপৰোনাস্তি চেষ্টা কৰিছো। গীত, বাদ্য, নৃত্যৰ ক্ষেত্ৰত সত্ৰত সংৰক্ষিত হৈ থকা যি পৰম্পৰা সেই পৰম্পৰা বৰ্তমান অচল অৱস্থালৈ পৰিণত হোৱাৰ কিছু কিছু ক্ষেত্ৰত দেখা পোৱা গৈছে। শ্ৰীশ্ৰীকমলাবাৰী সত্ৰৰ পৰম্পৰাৰ নৃত্যসমূহৰ দৰেও বৰপেটা সত্ৰটো নৃত্য সমূহৰ প্ৰচলন যথেষ্ট। বিদ্যায়তনিক দিশত অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰ হিচাপে বৰপেটা সত্ৰ অন্যতম বুলি মই অনুভৱ কৰো। গুৰুজনাৰ সংস্কৃতিৰ চৰ্চা নৃত্যৰ ক্ষেত্ৰত অসম চৰকাৰে গুৰুত্ব দিয়াটো যথেষ্ট প্ৰয়োজন বুলি মই ভাবো। নহ'লে এটা সময়ত এই সৃষ্টিৰাজি লুপ্তপ্ৰায় হ'ব।

মোৰ অনুভৱ সংস্কৃতি চৰ্চাৰ ক্ষেত্ৰত বৰপেটা সত্ৰত যথেষ্ট অধ্যয়নৰ থল আছে।

গ্ৰন্থপঞ্জী

ৰায় চৌধুৰী, ড° ভূপেন্দ্ৰ ঃ বৰপেটা সত্ৰৰ ইতিবৃত্তি, ৰামৰায় প্ৰকাশন, ষষ্ঠ সংস্কৰণ, এপ্ৰিল, ২০১৭

দাস, দিগম্বৰ ঃ বৰপেটাৰ বুৰঞ্জী, ১৯৯৫ খ্ৰীঃ

নাথ, উদয় ঃ বৰপেটাৰ সাংস্কৃতিক বুৰঞ্জী, ২০০১ খ্ৰীঃ

কাকতি, অকন চন্দ্ৰ ঃ বৰপেটাৰ সত্ৰ, ২০০০ খ্ৰীঃ

দাস চন্দ্ৰ, অধৰ ঃ সচিত্ৰ বৰপেটাৰ সত্ৰ, ২০০৫ খ্ৰীঃ

চিত্ৰ সংগ্ৰহ

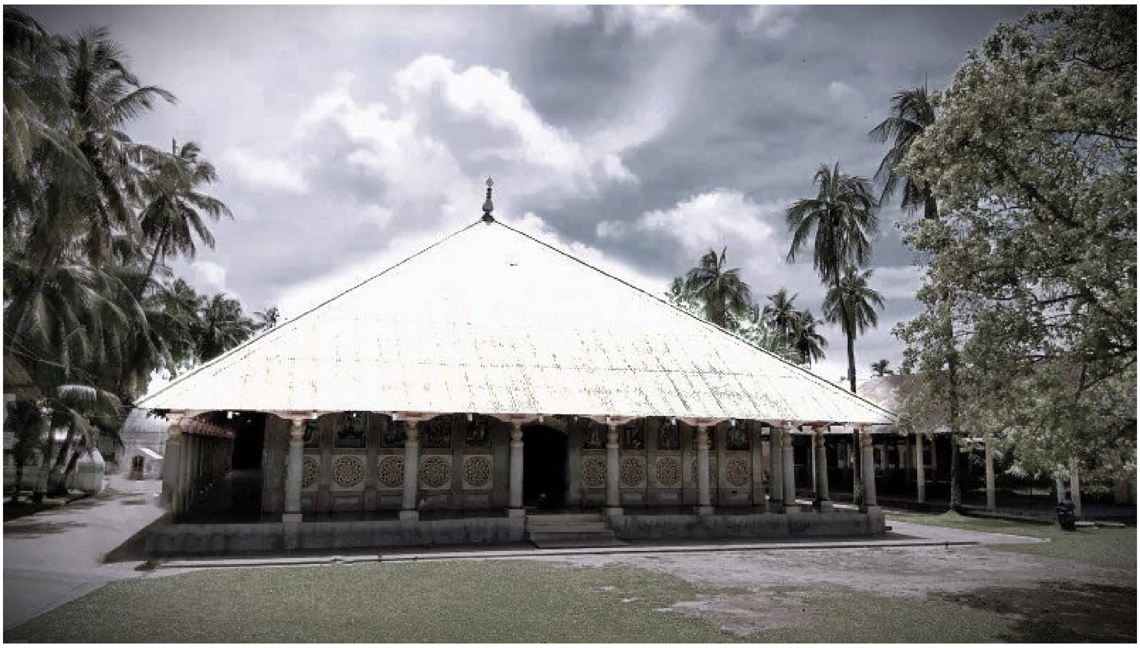

বৰপেটা সত্ৰৰ কীৰ্ত্তন গৃহ

বৰপেটা সত্ৰৰ গায়ন-বায়নসকল

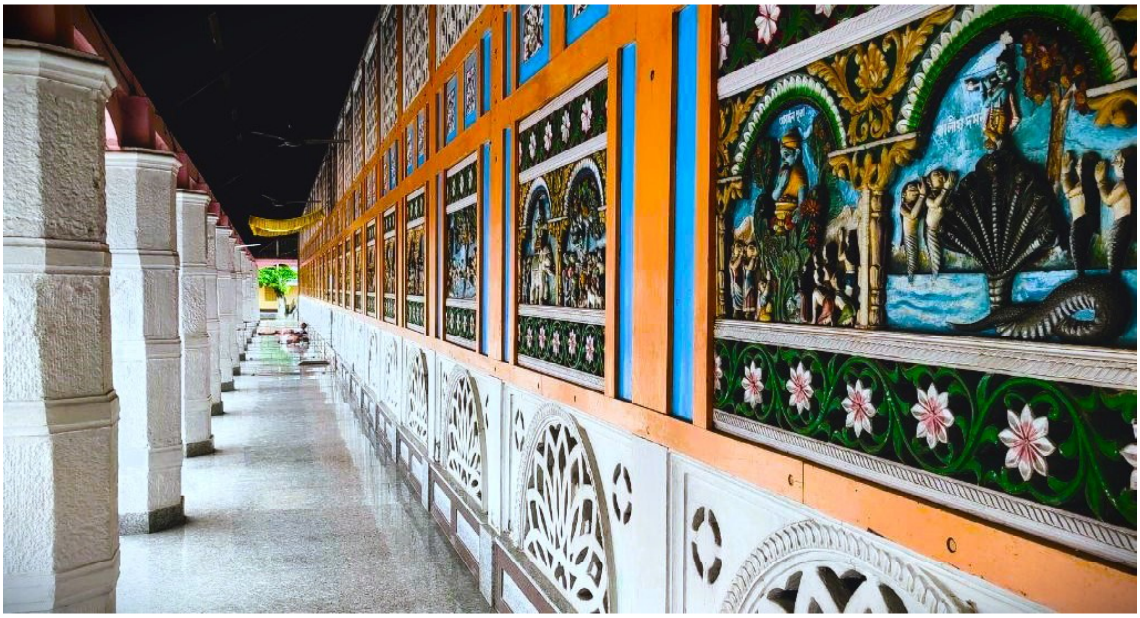

বৰপেটা সত্ৰৰ কীৰ্ত্তন ঘৰৰ কাথি

দৌল ঘৰ

বৰপেটা সত্ৰৰ অখণ্ড প্ৰদীপ “অক্ষয় বন্তি”

বৰপেটা সত্ৰত পৰম্পৰাগত ভাৱে প্ৰচলিত দৌল উৎসৱ

প্ৰয়াত নৰহৰি বুঢ়া ভকতদেবৰ নাতি শ্ৰদ্ধাৰ হেমেন বুঢ়া ভকত বাপদেবৰ লগত কিছু মুহূৰ্ত

বৰপেটা সত্ৰৰ ওজাপালি পৰম্পৰাৰ এজন বিশিষ্ট ওজাশিল্পী শ্ৰদ্ধাৰ বিপুল ওজাদেৰৰ লগত এখন্তেক

গৱেষণাৰ সময়ত তথ্য সংগ্ৰহ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰতিবেদনখন প্ৰস্তুত কৰিবৰ বাবে প্ৰয়োগ কৰিব লগা নীতি-নিৰ্দেশনা সম্পৰ্কত দিহা পৰামৰ্শ আগবঢ়োৱাত মোক নিখুঁত ভাবে সহায় কৰে সত্ৰীয়া সমাজত উতপ্ৰোতভাৱে জড়িত হৈ থকা দুজন বিজ্ঞ লোক অধ্যাপক শ্ৰীযুত অতুল চন্দ্ৰ ভূঞা চাৰ আৰু “সত্ৰীয়া কেন্দ্ৰ”ৰ প্ৰকল্প সঞ্চালক অধ্যাপক কোশ মহন্ত চাৰ।

অধ্যাপক কোশ মহন্ত

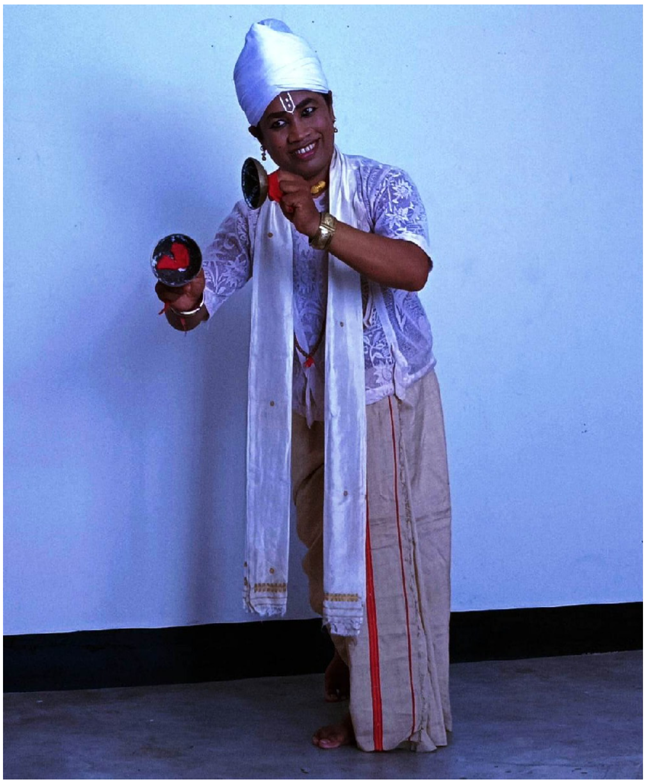

অধ্যাপক অতুল চন্দ্ৰ ভূঞা দেৱ

মোৰ নৃত্য জগতৰ আৰম্ভণিৰ পৰা আজিলৈ মোক প্ৰতিটো মুহূৰ্ততে ছাঁৰ দৰে সহায় সহযোগিতা তথা সঠিক দিহা-পৰামৰ্শ আগবঢ়োৱা শ্ৰদ্ধাৰ মোৰ মা শ্ৰীমতী তুলতুল দাসৰ সৈতে এখন্তেক।

This document was created with the Win2PDF “Print to PDF” printer available at

https://www.win2pdf.com

This version of Win2PDF 10 is for evaluation and non-commercial use only.
Visit https://www.win2pdf.com/trial/ for a 30 day trial license.

This page will not be added after purchasing Win2PDF.

https://www.win2pdf.com/purchase/